

2016
5a època
Núm. 3

ARXIV
del Centre Excursionista de Terrassa

TRESC AL NEPAL DES DE SHIVALAYA A LA FALDA DE L'EVEREST

Per Jordi Sebastià i Galí

BUTICLETADES: ALGUNA COSA MÉS QUE PEDALS

Per Enric Gil Martínez

COMPLEX MINA BERTA

Per Pau Pérez de Pedro

CITACIÓ D'UNA NOVA PLANTA PER A LA FLORA DEL PARC NATURAL DE SANT LLORENÇ DEL MUNT I L'OBAC I LOCALITZACIÓ DE DUES PLANTES MOLT POC FREQUENTS

Per Joaquim Pérez i Raventós

2016
5a època
Núm. 3

ARXIV

des de l'any 1911

del Centre Excursionista de Terrassa

Publicació periòdica del
CENTRE EXCURSIONISTA
DE TERRASSA

Medalla d'Or de la Ciutat
i Creu de Sant Jordi

Sant Llorenç, 10
08221 Terrassa
(Vallès Occidental)
Telèfon 93 788 30 30
Fax 93 788 69 06
centre@ce-terrassa.cat
www.ce-terrassa.cat

Entitat adherida a:
Federació d'Entitats
Excursionistes
de Catalunya

Federació Catalana
d'Espeleologia

Federació Catalana
d'Esports d'Hivern

Institució Catalana
d'Història Natural

Societat Catalana
de Micologia

Redacció:

Martí Puig i Cabeza,
Eduard Vives i Noguera,
Salvador Vives i Jorba

Els autors dels articles són
els únics responsables de les
opinions i comentaris

Imprimeix: JM Gràfic, Terrassa
Dipòsit legal: B-5793-1963

170

Tresc al Nepal des de Shivalaya a la falda de l'Everest

Per Jordi SEBASTIÀ i GALÍ

181

Buticletades: alguna cosa més que pedals

Per Enric GIL MARTÍNEZ

186

El pas del temps

Per Jordi BADIELLA i AGUILERA

189

Complex Mina Berta

Per Pau PÉREZ DE PEDRO

210

Citació d'una nova planta per a la flora del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac i localització de dues plantes molt poc freqüents

Per Joaquim PÉREZ i RAVENTÓS

215

Guia interactiva del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac

Per Ramon SUADES i Martí PUIG

224

Fredi Parera, un escalador clàssic sense límits

Per Albert i Òscar MASÓ

EDITORIAL:

- Qui perd els orígens,
perd la seva identitat 168

CRÒNICA:

- Assembles 230
- Concurs de Fotografia 2016 235
- Miscel·lània 240

QUI PERD ELS ORÍGENS, PERD LA SEVA IDENTITAT

Vist únicament des de l'òptica del present, sense tenir en compte el temps passat ni l'esdevenidor, per a una entitat com el Centre Excursionista de Terrassa disposar d'un Arxiu i d'una Biblioteca pot semblar un luxe, doncs el manteniment de forma ordenada i localitzable d'un fons documental, fotogràfic i bibliogràfic, comporta esmerçar uns recursos i disposar d'un espai, dels quals en l'actualitat no n'anem balders.

Ara bé, quan hom para compte que el Centre ha esdevingut una entitat centenària, sempre implicada amb la ciutat i el país que l'acull, i que està integrada per persones que formen part d'una societat en constant transformació, es cau en l'evidència que l'interès que prenen els papers, publicacions, notícies, llibres d'actes, fotografies, retalls de diari i altres, que col·lectivament ha anat generant, ultrapassa al de les pròpies fronteres, i que juntament amb el local social i les persones que l'integren, constitueix una part fonamental del seu patrimoni, doncs ajuda a preservar de l'oblit la petja que amb el pas dels anys va deixant impresa.

A voltes, aquest material agafat per separat i mancat d'un objectiu concret, té un interès relatiu, que de cop i volta pot demostrar-se superlatiu, quan en el transcurs d'una recerca es produeix l'encontre amb l'estudiós, contribuint de manera decisiva en aportar coneixement sobre una nebulosa que plana sobre un fet, una data, una persona...

Com llavors plantades en terra adobada, cada una de les peces que integren el fons documental resta amatent a germinar, a que aquest encontre es produeixi.

Entre el degoteig de consultes que es van succeint al llarg de l'any a la Biblioteca i Arxiu del Centre, dos exemples escollits d'entre les darreres rebudes, il·lustren aquesta metàfora:

A Girona, en el marc d'una recerca per a un treball que ha de veure la llum l'any que ve, declarat com a Any Bertrana, s'interessen per la conferència que l'escriptora, i dona viatgera i avançada en el seu temps, que fou l'Aurora Bertrana, va donar a Terrassa l'abril del 1931, convidada per l'aleshores president de la nostra entitat, en Jaume Altisen, i de la qual en podem llegir un extracte (cedit per ella mateixa) a les pàgines de l'Arxiu d'aquells anys.

Més a prop, a Terrassa, volen seguir els passos de l'arquitecte Ignasi Escudé i Gibert (1909-1942), mort prematurament a l'edat de 33 anys, artífex de notables edificis de la nostra ciutat (com ara el cinema Rambla), del refugi de la Vall Ferrera, expert en nivologia i les allaus i gran amant de l'esquí, i que presidí la nostra entitat durant un breu període de temps, en els anys convulsos que seguien el final de la Guerra Civil.

Són tan sols dos exemples sobre els quals, gràcies al fons documental que disposa l'entitat, s'ha pogut donar resposta amb major o menor grau de detall.

Ara bé, cal ser conscients que no n'hi ha prou en tenir perfectament ordenats i identificats aquests continguts. Que en plena era digital i de globalització de la informació, hem de procurar posar a la xarxa una relació de l'inventari del fons de l'Arxiu, tal i com ja s'ha fet amb el fons bibliogràfic, perquè qualsevol persona interessada pugui tenir notícia de la seva existència. Perquè allò que no se sap que existeix, en bona mesura és com si no existís. Perquè el sol fet de tenir la certesa de la seva existència pot ajudar a resoldre una equació que es resisteix, o a plantejar-se noves preguntes sobre uns fets que es donaven per assentats. El coneixement, genera coneixement.

En un altre ordre de les coses però amb la mateixa mar de fons, volem fer esment també al manuscrit que un altre expresident del Centre, en Manuel Planchat, va concloure poc abans de deixar-nos, i que de forma sistemàtica, rigorosa i metòdica com ell solia treballar, desgrana la història dels primers 50 anys de la nostra entitat, i que un cop revisat i convenientment il·lustrat amb fotografies, en breu pot estar prest per sortir a la llum.

Com a entitat cal que donem una empenta a la seva publicació, i perquè aquesta sigui una realitat al més aviat possible, ja que mentre resti com a manuscrit i pendent de divulgació, els nostres primers 50 anys d'història col·lectiva són tan sols fragments escampats que l'interessat ha d'anar espigolant per entre diferents fonts documentals, i perquè amb el pas del temps, sempre es corre el risc de la seva pèrdua o que caigui a l'oblit.

Cal fer-ho en memòria del Manel Planchat, però sobretot pel propi Centre Excursionista de Terrassa, perquè com d'altres entitats germanes que han assolit la majoria d'edat, disposi d'una part important de la seva història pública.

Vistes de l'Ama Dablam camí de Khunjung.

TRESC AL NEPAL DES DE SHIVALAYA A LA FALDA DE L'EVEREST

Per Jordi Sebastià i Galí

La intenció d'aquest article és recollir les dades més rellevants del viatge al Nepal i del tresc que s'han realitzat entre el 10 d'octubre i el 10 de novembre de 2016, organitzats des del Centre Excursionista de Terrassa pel veterà alpinista Pep Aced. Des d'aquestes línies voldria agrair al Pep la professionalitat i la gran feina feta que ha permès que la sortida

fos un èxit rotund sense haver de lamentar cap incidència destacada ni cap contrarietat. Gràcies Pep!

El primer contacte amb el Nepal ha estat impactant, només de sortir de l'aeroport de Katmandú ens ha engolit l'aparentment caòtic trànsit de la vall. Pols, soroll, les permanentment cridaneres botzines i uns carrers sense voreres clares atapeïts de gent i mercaderies de tot tipus. Superat el primer ensurt i arribats a l'hotel ens hem llençat adelerats als carrers vius i plens d'exotisme i turistes del barri de Thamel. Els dies lliures a la vall de Katmandú els hem aprofitat al màxim gaudint dels temples, l'arquitectura,

les compres, el menjar, les olors, la religiositat i sobretot del contacte amb la gent del carrer.

El Tresc s'ha desenvolupat per el NE del Nepal a la regió del Solu-Kumbu on viuen la major part dels Xerpes. El recorregut realitzat va més enllà del típic tresc al camp base de l'Everest. S'ha iniciat molt més avall, a la població de Shivalaya (1.790 m) a les valls baixes de la regió, fins on hem arribat per carretera i pistes de terra. Abans que es construís l'aeroport de Lukla les expedicions a l'Everest iniciaven el camí a Jiri, molt a prop d'on hem començat nosaltres. Actualment és un recorregut poc transitat ja que la major part de trescadors que s'apropen a l'Everest prenen l'avió fins a Lukla. A part de la tranquil·litat, un dels avantatges dels que hem gaudit, per haver començat a caminar de tant avall, ha estat el d'aconseguir una molt bona aclimatació; cap dels membres del grup ha patit símptomes greus de mal d'alçada. La ruta d'aquests primers dies ha estat farcida de grans pujades i baixades, paisatges verds i poblets plens d'encant, encara que els efectes del terratrèmol del 2015 són ben visibles. L'ascensió als dos Peekyes, de més de 4.000 m, ha estat una bona injecció de moral. Com que la infraestructura d'aquesta zona no està tant desenvolupada ni tant refeta com més amunt, els primers dies hem dormit en tendes de campanya, després ja hem utilitzat la generosa xarxa de *lodge* que hi ha a la regió.

Un cop arribats a Namche Bazar, la població més important de la zona, hem trobat un bon nombre de caminadors que cerquen la bona climatologia per tal de recórrer l'anomenat *trekking* de l'Everest. Nosaltres, per aprofitar al màxim la nostra estada, i com no podia ser d'una altra manera com a resultat del saber fer del Pep, a partir d'aquest punt hem ampliat el tresc típic i hem fet l'anomenada ruta dels tres colls i dels tres cims, tots per sobre dels 5.000 m. El paisatge ha canviat totalment respecte a la primera part del tresc. L'alta muntanya despullada de vegetació i amb el màgic encant dels cims nevats i les geleres penjades al

Mapa del Nepal.

Travessant la gelera del Khumbu.

no res ha anat guanyant protagonisme. Hem gaudit de la visió d'alguns dels cims més alts del món. El nostre punt culminant ha estat la pujada al cim del Kalapatar de 5.550 m amb l'Everest, el Lhotse, el Pumo Ri i el Nupse com a teló de fons.

A mesura que guanyàvem alçada, i per tant baixaven la pressió atmosfèrica i la quantitat d'oxigen disponible, el ritme de caminar s'ha anat alentint de forma proporcionada i parcialment compensada per la bona aclimatació i el major nombre de glòbuls rojos generats. De tota manera hem aprofitat molt les cases de te de la ruta a les que hem fet parades generoses per gaudir del *Massala Chai* (te amb llet i espècies), el *Calo Chai* (te negre), el *Hot Orange* o qualsevol altre beuratge que ens poguessin oferir. Tot i que no està científicament comprovat que vagi bé per l'aclimatació i l'alçada, també hem fruit amb avarícia (tot anava escrupolosament comptat i mesurat) del formatge, el fuet i sobretot del pèril que portàvem cadascú de nosaltres, de casa i al petate, per compartir.

Pel que fa al menjar no hem patit, tot i que com a casa enlloc. Hem abusat una mica del plat típic nepalès el *Dhal Bhat Tharkari* (sopa de llenties amb arròs blanc i verdura), de la pasta, les patates (gairebé sempre mig crues) i de les sopes calentes (xerpa, d'all, de verdures...), tot això adobat amb una bona quantitat de *kursani* (salses picants) que han fet la delícia d'alguns (sobretot el Pep i el Xavi). Als esmorzars els ous també han estat omnipresents així com el pa tibetà, els cereals, el *xapati*, el *pancake* i les torrades amb melmelada i mel. No hem deixat de provar els típics *momos*, ni la carn ni el formatge de iac, i el *lassi*, un iogurt magnífic per combinar amb fruita. Als *lodge* els preus anaven pujant a mesura que guanyàvem alçada degut al transport (portadors i/o animals). Una Coca-Cola que a Katmandú podia costar 0,4 € a Gora Shep (5.100 m) pujava fins els 4 o 5 €. L'aigua o la compràvem embotellada (també molt cara) o majoritàriament la filtràvem o purificàvem amb pastilles, iode o raigs ultraviolats.

El cost de l'energia és alt. En aquest sentit una dutxa d'aigua calenta, consistent en una galleda d'aigua i un pot, l'hem pagat a 7 €. Per cuinar i escalfar aigua a les zones baixes, on hi ha boscos abundants, es pot fer servir llenya, però a les zones altes, i sobretot al Sagarmatha National Park s'han de fer servir o combustibles fòssils (cars de pujar), o excrements de iac assecats al sol (pesats de recollir i tractar), o cuines solars amb reflectors parabòlics. En alguns llocs també s'utilitzen panells solars per escalfar directament l'aigua. A partir de certa alçada les plaques solars fotovoltaiques són l'únic mètode per obtenir

electricitat. Carregar el mòbil o la càmera de fotos ho fan pagar car, per això alguns de nosaltres portàvem plaques solars a la motxilla per carregar les bateries.

L'atenció mèdica. Un altre dels aspectes a destacar és el servei que els nostres metges han dispensat a la gent que hem trobat pels camins i que ho necessitava. L'anomenada "caixa d'eines" (caixa on portaven la medicació i els estris propis del seu ofici), que carregava un dels xerpes, no ha parat d'utilitzar-se. Per sort, tret d'utilitzar-la per curar algun constipat i alguna diarrea lleus, no l'hem necessitat. Alguns de nosaltres, malaltissament, ens hem afecionat a la mesura de la saturació d'oxigen en sang i el ritme cardíac per tal d'anar comprovant l'adaptació a l'alçada.

Pels camins del Solu-Kumbu es veu i es viu la vida dels seus habitants. No hi ha ni carreteres, ni pistes, ni autopistes, tot s'esdevé al mig del carrer o camí. És com una finestra oberta a la intimitat de les llars i a la convivència de les gents. El transport de mercaderies es fa bàsicament a esquenes de portadors o s'utilitzen burrets o Zopkios o Dzums (mascle i femella híbrids de iac i vaca). En el cas d'aquests animals es perillós trobar-se'ls pels camins degut a que poden empenyar-te amb la càrrega que porten i fer-te caure pels forts pendent que hi ha per tot arreu, sobretot quan transporten bombones de gas. Solen formar caravanes de fins a 15 o 20 animals pel que és important quedar-se sempre a la part de la muntanya. És especialment delicat quan dues o varies d'aquestes caravanes coincideixen en un punt del camí. Els burrets tenen tendència a pixar tots en el mateix punt de la ruta pel que es formen bassals i fangars que, a part de ser especialment perfumats, poden ser perillosos. Els conductors d'aquestes caravanes van equipats amb la màscara, el garrot i el mòbil a tota marxa (o xerrant o escoltant música), coincidint en aquest darrer aparell amb la major part de gent que ens hem trobat.

L'aspecte religiós és molt important al Nepal, a la zona del nostre tresc predomina el budisme, però hem vist com aquest conviu en perfecte harmonia amb l'hinduisme. Fins i tot a Shivalaya (poble dedicat a Shiva) hem visitat una església protestant tot acabada de reconstruir després del terratrèmol del 2015. A Patan, alguns hem visitat el temple daurat,

Els 14 membres de l'equip al Coll del Renjo La (5.360 m).

on conviuen el budisme Newari, farcit d'elements hinduistes, amb el budisme tibetà més tradicional. Per tot arreu hi ha temples d'un signe o d'un altre amb mostres evidents de devoció per part dels vianants; els carrers i camins són plens de banderoles d'oració (dites cavalls del vent); capelletes; stupes o chortens (una representació del Buda i un monument en commemoració de la seva mort que pot contenir relíquies); manis (plaques de pedra sagrades amb lletanies i oracions budistes); molinets d'oració (que cal fer girar a mà o ho fan automàticament aprofitant la força de l'aigua), kani (portes cerimonials)... Els temples són sempre acollidors i el turista se sent ben rebut, i en moltes ocasions, com vam poder comprovar personalment, obsequiat amb beguda i menjar. Respirar la pau dins un monestir budista en plena cerimònia és una experiència inoblidable. Viure el brogit de Pashupatinath, el conjunt de temples hinduistes més important de Nepal és espectacular.

La climatologia, immillorable. Tret dels primers dies on a la tarda se'ns tapava una mica o queia algun plugim lleu, la resta del temps hem tingut cels clars i dies assolellats que ens han permès gaudir al màxim de l'espectacle de les muntanyes. És la millor època de l'any per organitzar un tresc.

Participants	14 en total: Pep Aced i Masjoan (cap del grup i metge), Teresa Baró i Solani, Josep Bordas i Nogués, Xavi Calvet i Calvo (metge), Nicolau Crespi i Gost, Albert López i Massó, Pep Muñoz i Ruiz, Maite Pariente i Aylagas, Joan Pérez i Copons, Imma Pla i Sorribes, Òscar Salgado i Berrio, Jordi Sebastià i Galí, M ^a Verdaguer i Emazabel, i Cati Vilalta i Sellarès.
Xerpes i Portadors	3 xerpes: Ang Chhiri Sherpa (guia i sirdar), Gyaljen i Nima. 7 portadors fixos, més cuiner, ajudants i portadors de cuina i material d'acampada, només pels 4 dies que vam dormir en tendes. A tots ells els admirem per la duresa de la seva feina i la seva professionalitat.
Dates	Del 14 d'octubre al 6 de novembre de 2016 (24 dies caminant).
Objectius	Recórrer la ruta que van seguir en Hillary i en Tenzing Norgay en la seva aproximació al camp base de l'Everest de l'any 1953.
Punt de partida caminant	Shivalaya (1.790 m) petit llogarret prop de Jiri.
Punts clau de la ruta	Cims assolits: Peeky 1 (4.067 m), Peeky 2 (4.065 m), Gokyo Ri (5.360 m), Kalapatar (5.550 m), Chhukung Ri (5.540 m). Colls superats: Renjo La (5.360 m), Cho La (5.380 m), Kongma La (5.535 m).
Cims més importants vistos al llarg de la ruta	Everest també conegut com Xomolungma o Sagarmatha (8.848 m); Makalu (8.463 m); Lhotse (8.516 m); Lhotse Shar (8.393 m), Cho Oyu (8.201 m); Nupse (7.861 m); Pumo Ri (7.165 m); Lobuche (6.145 m); Island Peak (6.189 m); Kumbutse (6.665 m); Lingtren (6.749 m); Ama Dablam (6.812 m); Cholatse (6.335 m); Kongde (6.168 m); Tamscherku (6.608 m); Kangtega (6.685 m); Tabuche (6.367 m) i molts altres...
Total de quilòmetres caminats	294 km
Desnivell acumulat de pujada	20.311 m
Desnivell acumulat de baixada	19.271 m

Resum desnivells i distàncies de Shivalaya a Lukla							
Data	Lloc sortida	Nivell sortida	Nivell arribada	Pujada	Baixada	km	Llocs d'interès
14/10/16	Shivalaya	1790	2029	1035	796	12,2	Bandar (2200 m)
15/10/16	Dokharka	2029	3000	1517	546	8,82	
16/10/16	Golla	3000	3405	519	114	6,53	
17/10/16	Ngaur	3405	3650	340	95	4,23	
17/10/16	Chhamingma	3650	3650	480	480	6,77	Peeky (4067-4065 m)
18/10/16	Chhamingma	3650	2680	1040	2010	15,8	2ª pujada als Peeky
19/10/16	Jumbesi	2680	2680	342	342	7	Thupten Chhaling
20/10/16	Jumbesi	2680	2330	1434	1784	17,7	
21/10/16	Nunthala	2330	2352	1605	1583	13,8	
22/10/16	Bupsa	2352	2224	746	874	13,2	
23/10/16	Surkhe	2224	2636	944	532	9,94	
24/10/16	Phakding	2636	3462	962	136	14,6	
25/10/16	Namche Bazar	3462	3462	620	620	12,6	Everest View
26/10/16	Namche Bazar	3462	3820	793	435	9,57	
27/10/16	Thame	3820	4351	706	175	9,45	
28/10/16	Lumde	4351	4790	1332	893	12,5	Renjo La (5360 m)
29/10/16	Gokyo	4790	4790	570	570	6	Gokyo Ri (5360 m)
29/10/16	Gokyo	4790	4673	149	266	4,28	
30/10/16	Dragnag	4673	4830	807	650	9,5	Cho La (5380 m)
31/10/16	Dzongla	4830	5160	480	150	10,7	
31/10/16	Gora Shep	5160	5160	390	390	4,2	Kalapatar (5550 m)
1/11/16	Gora Shep	5160	5160	200	200	6	aproximació EBC
1/11/16	Gora Shep	5160	4928	150	382	3,7	
2/11/16	Lobuche	4928	4730	707	905	15	Kongma La (5535 m)
3/11/16	Chhukung	4730	4730	810	810	8	Chhukung Ri (5540 m)
4/11/16	Chhukung	4730	3860	295	1165	17,3	
5/11/16	Tengboche	3860	2835	875	1900	18,43	
6/11/16	Monjo	2835	2830	463	468	16,12	arribada Lukla
			Totals	20311	19271	294	
	Valors estimats	Coll	Om				

Resum desnivells i distàncies de Shivalaya a Luka.

EL DIA A DIA

10-10-2016 A les 20:15 ens trobem a l'estació del Nord per agafar el bus que ens durà a l'aeroport. Falten la Maite i la Teresa. El Xavi porta els ordinadors del Taulí per a l'ONG amics del Nepal. Entre motxilles i *petates* quasi no hi cabem. A l'aeroport retrobem la Maite. A les 23:45 ens envolem amb Qatar Airways amb destinació Doha.

11-10-2016 A les 8:35, també amb Qatar, agafem el vol que ens durà a Katmandú on arribem puntualment a la tarda, les 15:55 hora local. Els d'Annapurna Treks ens reben amb flors i bon ambient. És la festa hinduista del *Bada Dashain* pel que trobem poc trànsit (ningú ho diria) i moltes botigues tancades. Ens allotgem a l'hotel Yambú (el nom de Katmandú en llengua xerpa) on retrobem a la Teresa que ha fet els vols pel seu compte.

12-10-2016 Visita, canvi de diners i compres al barri de Thamel. Quedem per dinar a Durbar Square, el centre històric i monumental de Katmandú. A la tarda alguns visitem Swayambhunath (el temple dels monos) i altres l'escola Ratna.

13-10-2016 L'Albert i el Nico deixen temporalment el grup per fer un tresc per la zona dels Annapurnes. La resta, carregats fins al capdamunt en un mini bus, compartit amb xerpes, cuiners, portadors i una enigmàtica pila d'ous sobre el tauler del conductor, iniciem la llarga ruta per carretera fins a Shivalaya (1.790 m). Ens passem tot el dia (10 hores) de sacsejada en sacsejada per les impossibles pistes nepaleses, amb esllavissades, pedres i forats arreu. Els ous, i algun dels viatgers, sobreviuen inexplicablement. Hem parat per dinar el

popular *dhal bhat* a mig camí. A Shivalaya, volen fer una foto de la colla, he rel·liscat i quasi bé vaig a parar al mig del riu. Dormim al nostre primer *lodge* on en Chhiri, abans de allitar-nos, ens ha fet el primer dels aplaudits *briefings* diaris per explicar la ruta de l'endemà.

14-10-2016 Primer dia de marxa molt emboirat i finalment plujós. Les sangoneres han fet la seva feina i, a alguns de nosaltres, ens han xuclat una miconia de sang. Hem dinat a Deurali (2575 m) i finalment passant per Bhandar (2.200 m) hem arribat a Dokharpa (2.029 m) on trobem les tendes parades i la cuina en marxa. També hem trobat un noi català amb l'espatlla sortida degut a una caiguda. Els metges del grup han intentat reduir la dislocació però sense resultat. Després hem sabut que el van evacuar amb helicòpter i que el braç se li va posar bé tot sol.

15-10-2016 Com el dia anterior el recorregut transcorre entre roures, nerets (*Rhododendron*), falgueres i una vegetació exuberant i esponerosa. Els camins són molt costeruts plens de *manis* i *stupes* que cal passar o voltar amb el sentit de les agulles del rellotge. Dinem a Namkheli (2.350 m) i arribem a Golla o Gumba (3.000 m), petit llogarret amb unes 30 cases escampades, la majoria derruïdes pel terratrèmol del 2015, i 4 monestirs de la secta budista dels Nyingmapa (barrets vermells). Avui hem travessat algun riu amb els típics ponts nepalesos, hem dedicat 9:30 h incloent parades i dinar. La nit a les tendes tranquil·la, sense sangoneres.

16-10-2016 Hem visitat 3 dels monestirs budistes de Gumba i hem dinat al mateix campament on hem passat la nit. Després hem caminat 3:30 h fins a Ngaur (3.405 m) on hem trobat instal·lat el campament entre les runes d'un altre temple budista. La religiositat de la zona és inqüestionable, *manis*, *banderoles* i *stupes* arreu. Els nostres metges han atès a diverses persones pel camí.

17-10-2016 Ruta molt curta de 2:42 h totals fins a Chhamdingma (3.650 m), camp base dels dos Peeky; pel camí hem visitat una formatgeria. Aprofitant que hem arribat d'hora, després de dinar a les tendes, alguns membres de la colla hem fet l'ascensió del Peeky 1 (4.067 m) i el Peeky 2 (4.065 m) seguint una ruta circular. Tot i que al cim la boira no ens ha permès contemplar el paisatge, pel camí hem gaudit de la vista dels iacs salvatges i de l'Himalayan Monal (un tipus de faisà) l'ocell nacional del Nepal. Després de 3:26 h hem arribat quasi de nit, envoltats per la boira i començant a ploure.

18-10-2016 Avui amb bon temps i millor visibilitat tota la colla hem pujat als dos Peeky per la ruta directe, des d'on es veïen llunyanes, entre d'altres, les serralades de l'Everest, el Kanchenjunga i el Manaslu. Des del Peeky La (coll) hem encetat el camí cap a Jumbesi (2.680 m). La ruta ens ha portat per un extraordinari i enigmàtic bosc humit amb molsa penjant dels arbres, roures, falgueres, nerets i avets. La jornada ha estat llarga i la més dura fins el moment, 10:15 h en total. Després de 4 dies de dormir en tendes avui les deixem definitivament per, a partir d'ara, tornar a dormir en *lodge*. Acomiadem amb una bona propina al cuiner i als seus ajudants i portadors.

19-10-2016 Tot i que era un dia previst de descans no hem parat. Hem visitat Jumbesi, l'extraordinari monestir budista de Thupten Chholing de monjos i monges de la tradició budista dels Gelukpa (barrets grocs), i hem passat per la Hillary school. A l'hora de dinar a començat a ploure i ens hem aixoplugat en una casa de te on una persona ha estat dormint al terra enmig d'un brogit indescriptible durant més d'una hora i mitja. La diagnòsi mèdica ha determinat que l'home potser patia un coma etílic.

20-10-2016 Un altre dia dur de 10 h fins a Nunthala (2.330 m). Hem dinat a Ringmu (2.720 m) i hem passat prop del coll de Taksindu La (3.071 m), també hem visitat el temple budista de Taksindu on se celebrava un funeral i ens han obsequiat amb menjar. Pel camí, com sempre, hem trobat molts *manis* i *stupes*, i hem pogut gaudir de la visió de variades feines del camp com la de llaurar amb parells utilitzant arades de fusta. L'assecatge de blat de moro, bitxo, mill, i tota mena de llavors i plantes és una de les tasques habituals que es veuen pels camins nepalesos.

21-10-2016 A Kharikhola hem visitat el temple budista on hi havia força nens monjos que ens han convidat a te i pastes. El poble era força animat amb moltes botigues i mercat. La vall és de les més boniques que hem trobat, amb vegetació abundant, flors, arbres fruiters i molta gent fent tasques del camp o triant blat de moro, mill o altres llavors. Una part dels habitants són de l'ètnia Rai que a diferència dels xerpes són hinduistes. A partir d'aquesta etapa han començat a sovintejar les caravanes de burrets, Zopkios o Dzums que transporten mercaderies des de Sallieri a les parts altes de la regió. Vam presenciar una baralla entre dos conductors de caravanes de burros que afortunadament va quedar en no res. Després de 8:30 h hem fet cap a Bupsa (2.352 m).

El cim de l'Everest des del cim del Kala Pattar.

22-10-2016 Vistes espectaculars dels cims nevats del Kongde (Lho) i el Numbur i altres cims propers que ens acompanyaran més dies. Hem dinat a Chheubas on al mig del menjador, al terra, hi havia una safata enorme d'arròs bullit en fermentació a punt de preparar el Chhyang (beguda alcohòlica típica de la zona). Els metges han hagut de desinfectar la ferida a la cara d'un nen que havia rebut una cornada de iac. El recorregut de 8:48 h fins a Shurke (2.224 m) segueix l'impetuós riu Dudh Kosi, riu de la llet, anomenat així pel seu color blanquinós. Aquest neix del desglaç de la glacera de Khumbu que té el seu origen a la cascada de gel de l'Everest.

23-10-2016 Després de 6:38 h pels camins i cases de te hem arribat a l'animat poble de Phakding (2.636 m), on fins i tot hi havia una mena de pub a l'europea on alguns de la colla han anat a seguir un partit de futbol per la tele. Ha estat un dia trist degut a que pel camí hem vist un home mort que havia caigut dins un rierol. No en sabem la causa però tant podria ser que anés begut com que l'hagués fet caure algun animal. Dia també de ponts penjats, banderoles, *manis*, *stupes* i molts molinets d'oració, grans i petits. El bram persistent del Dudh Kosi i dels avions que aterren i sortien de Lukla ens ha acompanyat tot el dia. Hem dinat a Thado Koshigaon on ens hem retrobat amb l'Albert i el Nico que havien volat fins a Lukla. Ells dos, amb un xerpa i un portador, han fet un tresc de 9 dies fins el camp

base de l'Annapurna, des de Phedi (prop de Pokhara) fins a Siwai amb un recorregut total de 80 km i 5.500m de desnivell acumulat.

24-10-2016 El camí de Namche Bazar (3.462 m) és dels més transitats de la regió, al ser-ne la capital turística i econòmica. Ens ha costat 7:10 h d'arribar-hi. En un dels torrents que hem passat hi havia un molí de pedra accionat pel corrent d'aigua on una senyora gran ha obsequiat als qui hem entrat amb una mica de *tsampa* (farinetes). Avui hem entrat oficialment al Sagarmatha National Park, espai natural declarat patrimoni de la humanitat per la UNESCO el 1976. Hem travessat 5 cops el Dudh Kosi per ponts penjats espectaculars. També hem gaudit de vistes de l'Everest, el Thamsherku, el Tabouche i altres cims de la zona. A l'hora de sopar hem celebrat amb un pastís l'aniversari de la Maria. La vida al carrer de Namche ens ha captivat, hem escoltat música, el Pep a ballat, i fins i tot a la nit, en arribar tard per haver estat en un pub, ens hem trobat tancat el *lodge*.

25-10-2016 Hem fet una ruta circular de 7:46 h, típica per aclimatar, per tornar a dormir a Namche. Hem visitat l'Everest View Hotel (3.880 m) i els pobles de Khumjung (3.780 m) i Khunde (3.840). En aquest darrer, el poble més antic del Kumbu, hem pogut gaudir de la visió del cap del "Ieti" conservat en el temple budista de la localitat i tancat en una urna de vidre. Investigacions actuals conclouen que es tracta del pèl d'una cabra local. A Khumjung també hi ha una Hillary School i el *mani* més llarg de tot el Kumbu. Les vistes de l'Ama Dablan, del Tabouche, del Kantega, del Thamserku i del Lhotse Shar han estat espectaculars tot i la boira passatgera. També hem gaudit de la punta de l'Everest per un moment. Als pobles la gent estava molt enfeïnada recollint i emmagatzemant patates, el cultiu típic d'aquesta alçada. Les piles d'excrement de iac assecats ja formen part del paisatge.

26-10-2016 Per anar fins a Thame (3.820 m) seguim el curs del riu Bhote Kosi. Les vistes dels cims nevats del Rolwaling Himal són impressionants. La primera central elèctrica del Kumbu ens va construir a Thamo un dels pobles que hi ha abans d'arribar a Thame. A Thame hem visitat el monestir i la seva escola. Al poble encara es conserva la casa on va viure en Tenzing Norgay de jovenet. Hem dedicat 4:30 h per arribar-hi.

27-10-2016 No hem deixat el curs del Bhote Kosi per arribar a Lumde (4.351 m) en 4:30 h. La vegetació és molt minsa de tipus arbustiu amb colors verds i vermells molt intensos, destaquen també unes petites flors blaves campaniformes molt vistoses. Ens hem aturat a Marlung (4.200 m) des d'on hem gaudit de les vistes del Kiago Ri, el Teningbo i el Kongde. Per primer cop hem vist i fotografiat abastament el molt abundant gall fer de l'Himàlaia el *Tibetan o Himalayan Snow Cock*. També hem vist iacs campant lliurement i hem creuat un rierol pràcticament glaçat. A la nit la temperatura a l'habitació del *lodge* era de zero graus.

28-10-2016 El fred ha continuat intens (calculem entre -8 °C o -10 °C a l'ombra), l'aigua s'ha glaçat dins la motxilla, però el sol ens ha acompanyat tot el dia. Avui ha estat un dia dels durs, hem travessat el Renjo La (5.360 m) després d'una dura ascensió on hem trobat un grup d'italians amb problemes. Una noia del grup, per recomanació i prescripció dels nostres metges, ha hagut de pujar utilitzant l'oxigen que els seus companys li escatimaven. Des del llac Angladumba Tsho la forta pujada per superar el coll estava preparada amb escales de pedra de grans dimensions. Un cop dalt ens hem abraçat, l'esforç ha valgut la pena per l'extraordinària visió que s'ha obert davant els nostres ulls. Com en un teatre hem pogut gaudir de l'Everest, del Lhotse, del Nupse, del Rengo La peak, i de molts altres cims nevats de la zona. A baix ens esperava el magnífic i espectacular llac turquesa de Gokyo (4.743 m) custodiat per la gelera de Ngozumba i el propi Gokyo Ri. Ens ha costat 9:24 h de llarga caminada.

29-10-2016 Uns quants membres de la colla han pujat al Gokyo Ri (5.360 m) per tornar a contemplar i ampliar les vistes del dia anterior, altres ens hem endinsat a la morrena de la gelera de Ngozumba per contemplar el Cho Oyu amb tota la seva immensitat. Precisament la gelera neix a la falda d'aquesta muntanya. La flor de neu és molt abundant a la morrena de

la gelera. Després, tots junts, hem reprès el camí cap a Dragnag (4.673 m). A aquestes alçades ja són habituals les cuines solars de reflectors parabòlics i els panels solars per a la generació d'energia elèctrica.

30-10-2016 El coll del Cho La (5.380 m) no ens ho ha posat fàcil: pujada forta, baixada travessant la gelera nevada i llarga aproximació fins a Dzongla (4.830 m). Ja per començar el dia hem hagut de travessar un riu gelat i més endavant un pedregar enorme. Les vistes espectaculars però, han compensat amb escreix l'esforç realitzat, l'Arakam, el Cholatse, el Lobuche, l'Ama Dablam i altres cims s'han deixat observar en tota la seva magnificència. La alegria del grup ha fet que, dirigits pel Pepito i la Maria, entonéssim i balléssim la cançó de moda "el Resam Piriri". A la baixada hem hagut d'ajudar a una noia coreana que li costava una mica.

31-10-2016 El camí fins a Gorakshep (5.140 m) l'hem fet seguint la glacera de Khumbu, i en el tram final, hem hagut de travessar les glaceres de Changri que conflueixen amb la primera. Les vistes, com sempre, espectaculars. Al Lobuche (6.119 m), pujant per una pala nevada, hem vist i fotografiat un grup d'escaladors que s'apropaven al cim. Pel camí ja hem anat trobant memorials en record de persones mortes a l'Everest. Com que hem arribat força bé, una colla hem decidit de pujar el Kalapatar (5.550 m) per veure l'Everest i la cascada de gel a la posta de sol. Tot i que feia força fred hem fet unes fotos impressionants, també del Pumo Ri. Ha estat màgic, tot i que després, la baixada l'hem hagut de fer corrents, a les fosques i amb boira baixa.

1-11-2016 Alguns membres del grup és avui quan han pujat al Kalapatar, altres hem fet una aproximació al camp base de l'Everest que estava totalment buit al no ser temporada d'escalada del cim. Pel camí, seguint la morrena de la glacera de Kumbu,

hem trobat més memorials d'escaladors morts i moltes flors de neu. La cascada de gel es presenta impressionant des d'aquest punt de vista. Després hem fet camí enrere respecte a dies anteriors, per a anar a dormir a Lobuche (4.928 m). Hem trobat una noia americana en molt mal estat degut al mal d'alçada. Els metges del grup li donaven unes hores de vida si no se l'evacuava immediatament. Esperem que tot anés bé.

2-11-2016 Avui hem fet dos grups: el primer a passat pel coll del Kongma La (5.535 m) i l'altre ha seguit la ruta dels portadors fins a Chhukung (4.730 m) passant per Dingboche (4.410 m). El grup del coll hem travessat la impressionant gelera de Kunbu i, com ja comença a ser norma, dalt del coll hi ha hagut música amenitzada amb guitarra per la parella d'israelians amb els que hem anat coincidint des de Namche, i que ja van fer ballar al Pep. Vistes del Mhera peak, Nupse, del Lhotse, de l'Island peak, l'Ama Dablam i molts altres. A la nit hem estat potser al millor dels *lodge* quan a instal·lacions, però la temperatura a dins l'habitació ha baixat fins els -6 °C, tot un rècord. Les tovalloles i l'aigua de les cantimplores s'han gelat.

Des del cim del Kalapatar (5.550 m), amb l'Everest i el Nupse de teló de fons, us enviem un petó.

3-11-2016 Dia tranquil degut a que tornem a dormir al mateix lloc. Fred altre cop i riu glaçat. L'ascensió al Chhukung Ri (5.540 m) ha estat un passeig molt agradable. No tothom ha fet el cim principal, alguns han optat per fer el cim SO de 5.404 m. Les vistes formidables com el dia anterior.

4-11-2016 Ara toca anar baixant i ho fem de pressa fins a Tengboche (3860 m) tot i les 8:37 h totals dedicades a fer-ho. A mesura que anem baixant passem del pedregar gelat, als arbusts acolorits i al bosc de nerets i molsa. Al reputat monestir de Tengboche, a l'aixopluc de l'Ama Dablam, hem assistit a un dels resos budistes presidit per un important lama visitant.

5-11-2016 Un altre dia de ruta llarga fins a Monjo (2.835 m) parant per dinar i recollir els paraigües que vam deixar a Namche Bazar. És dia de mercat setmanal en aquesta població i fem alguna compra. De Namche a Monjo el camí és el mateix que ja vam fer pujant. L'espectacular doble pont penjat de Larga Dobhan ens captiva altre cop i no podem parar de retratar-lo. Deixem definitivament el Sagarmatha National Park al travessar el *Kani* que hi ha a l'entrada.

6-11-2016 Un altre dia llarg de tresc, 5:51 h en total fins a Lukla (2.830 m), però també el darrer. En aquesta població alguns de la colla aprofiten per afaitar-se la barba d'un mes i posar-se guapos. També ens acomiadem dels portadors amb fotos, propines, regals i cantant l'omnipresent "Resam Piriri". Hi ha pastis de postres per celebrar el final del tresc. Després de sopar, amb altres hostes i els xerpes, s'improvisa una festa al *lodge* on cantem i ballem molt animats.

7-11-2016 Un vol a l'aeroport considerat el més perillós del món no deixa indiferent. La pista tant curta i amb tanta pendent impressiona. Sort que l'abisme que hi ha al final garanteix que l'avió s'envoli si o si... Estem prop d'una hora fins arribar a Katmandú on ens espera altre cop el brogit i la contaminació de la ciutat. Després de retrobar-nos amb el Cristino i dinar a un *fast food* estil nepalès dediquem la tarda a les compres.

8-11-2016 Dia lliure a Katmandú. Alguns hem aprofitat per visitar Pashupatinath, un dels conjunts de temples dedicats a Shiva més grans del món hinduista i on s'incineren els morts, i Boudhanat, una de les *stupes* més importants del budisme. A la nit hem fet un sopar a l'hotel Shanker conjuntament amb l'organització i els participants de la prestigiosa cursa internacional de muntanya "Everest Trail Race 2016", organitzada per catalans.

9-11-2016 Dia lliure a Katmandú. Alguns hem aprofitat per visitar Patan, altres Bhaktapur i molts han anat de compres. Ens hem acomiadat d'en Chhiri i d'Annapurna Treks que ens han fet imposició de la típica *Khata*, bufanda ritual tibetana, i ens han acomiadat amb el *Tashi Delek* de bona sort. A les 20:55, tots menys el Xavi i la Teresa, hem agafat l'avió de Qatar Airways cap a Doha. El Xavi es queda un mes més a Katmandú per col·laborar amb l'ONG Amics del Nepal, i la Teresa torna a fer els vols pel seu compte.

10-11-2016 A la 1:10 hem agafat l'avió, també de Qatar, cap a Barcelona on hem arribat de bon matí sense cap problema. La Maite, des de l'aeroport, ha anat pel seu compte fins a Santa Coloma. A la resta, el bus ens ha portat fins a Terrassa on hem arribat abans de les 8:00. Fi de l'aventura.

BUTICLETADES! ALGUNA COSA MÉS QUE PEDALS

Per Enric Gil Martínez

Sovint sembla que no passin els quilòmetres, que les pujades s'eternitzin, que els frens no aguantaran tota la sortida... i així, sense adonar-nos-en, hem fet ja més de 2100 quilòmetres de Buticletades. Ha passat molt de temps des d'aquell 21 de gener de 2012 quan un grup d'esforçats ciclistes, farts de cremar calories sense ingerir-ne a canvi, vam encetar aquest cicle. El que, en principi, consistia en una sortida mensual pels voltants del Parc Natural duta a terme per una petita colla d'amics, majoritàriament del Centre, ha esdevingut en quelcom més, el grupet primigeni s'ha fet més gran, hem eixamplat els límits geogràfics i, el que és més important, els amics s'han multiplicat.

49a Terrassa - Vic. Foto: Jenar Indurain.

No puc deixar de dir que el nucli original del grup el formàvem antics espeleòlegs de la SIS del CET, havent participat en les diverses edicions 28 membres de la Secció (entre ells 7 expresidents). Curiosa relació entre l'activitat subterrània i la ciclista, lligades, se'ns dubte per l'afany de descoberta i de l'íntim plaer que provoca el contacte amb la natura. Ràpidament el grup s'amplià a amics, companys de l'EGB, companys del CET, companys de feina... Un no parar, vaja! Som una peculiar comunitat on tothom és benvingut.

La bicicleta tot terreny se'ns presenta com una eina perfecta per a recórrer indrets on potser a peu no hi aniríem, visitant valls, conreus, castells, ermites i esglésies... i compartint les experiències del dia al voltant d'una taula tot esmorzant, dinant o, fins i tot, sopant.

¹ Segons els darrers estudis dels més reconeguts filòlegs, el mot **buticletada** prové de la llengua pre-romana parlada al vessant sud del que ara coneixem com massís de Sant Llorenç del Munt i la serra de l'Obac i fa referència al consum desmesurat de productes derivats majoritàriament del porc durant els desplaçaments sobre vehicles de dues rodes.

El senglar d'Osor, el rioja de la casa de Collbató, les arengades a Castellterçol per Quaresma o els excessos proteïnics al Puig de la Balma o al santuari de Pinós són alguns dels memorables moments on hem rigut i hem après els uns dels altres. Un grup heterogeni de procedències i edats molt diverses... I nivells tècnics i físics molt distants que no han estat mai un obstacle per al bon humor i la necessària solidaritat entre companys. Hem pujat al Tossal d'Estivella, a la Mola dels Quatre Termes i al Cogulló de cal Torre. Hem visitat Santa Llúcia de Sobremunt, el castell de Boixadors, la Torre dels

38a Sant Genís de Rocafort. Foto: Emili Sánchez.

Escipions i el monestir budista de la Plana Novella. Hem travessat, també, pinedes, alzinars i fagedes, hem creuat rierols i roquissars. Hem passat fred, molt de fred. I calor, molta calor. Gana, no que no n'hem passat (bé, si exceptuem la 18a, a Santa Fe del Montseny, on l'excés de confiança ens jugà una mala passada). Ens hem mullat, enfangat i empolsegat per camins i corriols de la geografia catalana i tot això ens ha fet més feliços i més savis. Hem punxat rodes, hem trencat cadenes i algun canvi. Hem estripat maillots i paravents i potser algun culotte ha rebut, només potser, la infame petja dels covards. Hem caigut, els esbarzers ens han esgarrinxat, alguna nova cicatriu ens empolaina i, fins i tot, alguna de nosaltres s'ha trencat el còccix.

Aquestes 50 edicions han estat, com no podria ser d'altra manera, riques en anècdotes: El descens gairebé suïcida pel camí vell de Rellinars a la primera nocturna, l'irreparable avaria d'una bicicleta a Montcortès de Segarra que portà a un dels participants a fer 35 quilòmetres corrent, els múltiples incidents mecànics a la ruta de les colònies tèxtils del Llobregat, la curiosa màquina de vending al santuari del Corredor que ofereix ciris a un euro, caigudes memorables baixant del Tossal d'Estivella o arribant al santuari de Falgars, el túnel ferroviari inundat prop de l'estació de l'AVE del Camp de Tarragona, el bany dels valents en arribar a Sitges, la persistent pluja que estroncà el primer intent de la Terrassa-Vic... Ben bé que no ens hem avorrit, hem gaudit de paisatges i companyia i quan ha tocat patir, ho hem fet amb dignitat.

Un dels aspectes distintius d'aquest cicle és la presència femenina. Tot i que només en una ocasió el nombre de dones ha estat superior al d'homes (11a Buticletada, Vallhonesta, 07.04.2013) cal posar en valor la seva aportació, una aportació discreta i imprescindible que sóc incapaç d'expressar amb paraules però, que al llarg de tots aquests jorns, ha servit per a anul·lar els efectes perniciosos de la testosterona.

Si bé és inqüestionable que nosaltres hem anat envellint, les bicicletes paradoxalment s'han anat rejuvenint. Els quadres de ferro han deixat pas als d'alumini i als de fibra de carboni, les rodes han passat de 26 a 27.5 o 29 polzades, hem anat perdent plats i guanyant pinyons. L'estrena dels pedals automàtics ens ha fet veure que no som tan bones persones com pensàvem quan hem rigut de les repetides caigudes dels neòfits i els V-Brake s'han convertit, unànimement, en frens de disc estalviant-nos traumatismes i ortodòncies.

Fins el moment d'escriure aquesta modesta crònica hem assistit, amb més o menys assiduïtat, un total de 82 buticletaires (57 de sexe masculí i 25 de sexe femení) a les diferents sortides, essent la més concorreguda la que ens portà des d'Igualada a la Llacuna explorant pel camí la cova de la Censada (17.01.2015), on el concurs dels amics de l'ACA d'Igualada

ajudà a que arribéssim a ser 42 ciclistes i 9 acompanyants. Les sortides més llargues van ser la Terrassa-Sitges (16.04.2016) amb 76.5 km, 20 ciclistes i 14 acompanyants que contribuïren a fer més còmode la tornada a casa i la més recent Terrassa-Vic (19.11.2016), 13 ciclistes i 2 acompanyants. Com a curiositat direm que la mitjana per sortida és d'uns 42 quilòmetres i uns 900 o 1000 metres de desnivell i, fins ara, les que sumen més desnivell són la 32a (18.04.2015) pels frondosos boscos de les Guilleries superant els 1700 metres positius i la 49a (19.11.16) solcant el Vallès Occidental, el Moianès i l'Osona amb uns 1800 metres (els GPS no s'acaben de posar d'acord, coses de la tecnologia...).

ETAPA	DATA	RUTA	km	ASSISTENTS
1a	21.01.2012	Sant Llorenç Savall	49,0	8
2a	18.02.2012	Rellinars	45,7	7
3a	18.03.2012	Sant Feliu del Racó	35,0	9
4a	21.04.2012	El Puig de la Balma	43,0	4+5
5a	06.05.2012	Delta del Llobregat	25,0	17+3
6a	17.06.2012	Sallent	28,3	9+8
7a	23.12.2012	Rubí - Puig Madrona	43,5	11
8a	20.01.2013	Portals de Montserrat	55,0	8+1
9a	17.02.2013	Guanta	44,4	18+3
10a	24.03.2013	Hípica - Llac Petit	13,3	2
11a	07.04.2013	El Teix - St. Jaume de Vallhonesta	43,0	9
12a	19.05.2013	Sant Sebastià de Montmajor	56,1	13
13a	21.06.2013	El Teix (nocturna)	29,1	7+1
14a	07.07.2013	Sant Martí de Montnegre	40,6	12
15a	28.09.2013	Collserola	43,4	10
16a	13.10.2013	Castellfollit del Boix - Cogulló	36,4	9

40a Portals de Montserrat. Foto: col·lecció Pladeveya - Mascarill.

17a	24.11.2013	Talamanca	42,3	7
18a	22.12.2013	Santa Fe del Montseny	39,5	8
19a	19.01.2014	Rellinars	43,8	6
20a	16.02.2014	Navarcles	42,8	10
21a	23.03.2014	Garraf	41,2	7
22a	13.04.2014	Volta al pantà de Susqueda	48,3	8
23a	18.05.2014	Castells del Sió	44,9	19
24a	13.06.2014	Camí Moliner - Hípica (nocturna)	35,0	10+7
25a	27.09.2014	Vall d'Horta - Can Brossa	52,6	13+6
26a	26.10.2014	Serra de Prades - Rojals	42,0	15+6
27a	22.11.2014	Colònies Tèxtils del Llobregat	55,1	9+3
28a	21.12.2014	El Corredor	42,9	16
29a	17.01.2015	La Llacuna - Cova de la Censada	44,9	42+9
30a	14.02.2015	La Pastora - Rellinars	45,0	11
31a	22.03.2015	Quaresma - Castellterçol	38,4	16+2
32a	18.04.2015	Osor - Guillerries	42,7	17
33a	24.05.2015	Port del Comte	32,7	10+3
34a	14.06.2015	Rajadell	41,1	7
35a	17.07.2015	El Abuelo (nocturna)	25,0	10+2
36a	20.09.2015	Sant Sebastià de Montmajor	59,7	14+2
37a	17.10.2015	El romànic del Lluçanès	36,9	15+2
38a	21.11.2015	Sant Genís de Rocafort	48,8	16
39a	19.12.2015	El Catllar - Renau	44,2	14+2
40a	23.01.2016	Portals de Montserrat	53,2	18
41a	13.02.2016	Calaf - Pinós	45,8	13+11
42a	12.03.2016	Serra de Marina	27,6	11
43a	16.04.2016	Terrassa - Sitges	76,5	20+14
44a	21.05.2016	Sant Cugat del Racó	32,4	20
45a	18.06.2016	Catllaràs - Sant Jaume de Frontanyà	41,6	13
46a	16.07.2016	Vacarisses (nocturna)	27,6	10+2
47a	17.09.2016	Cabrerès	40,4	17
48a	22.10.2016	Terrassa - Sant Llorenç Savall	49,0	13+4
49a	19.11.2016	Terrassa - Vic	76,7	13+2
50a	17.12.2016	Terrassa - Mura	43,2	17+2

No voldria acabar aquestes quatre ratlles sense fer dos agraïments. El primer per a tots aquells que ens han acompanyat i ens han fet d'assistència, han carregat les bicis als cotxes en arribar a destí, ens han avituallat i ens han proporcionat roba eixuta. Sense ells, algunes sortides haurien estat més dures. I el segon, per al Manel Cajide que, amb el seu llibre *50 itineraris en BTT per Catalunya* (Cossetània, 2003), ha estat font d'inspiració per a un grapat de les nostres correrries.

LA BTT AL CENTRE

Al fil de l'escrit als paràgrafs anteriors, una activitat al marge del Centre tot i que molts dels participants en som socis, voldria recordar els diversos intents de encetar una programació estable de sortides amb bicicleta tot terreny al CET.

La pràctica del ciclisme de muntanya no és aliena als socis de l'entitat però, per les seves característiques, es fa difícil dissenyar sortides sense conèixer el nivell físic i tècnic d'un grup que s'apuntarà dos dies abans de la sortida. El primer intent de fer-ho va ser el cicle RODEM,

engegat al desembre de 2009 pel Manel Cajide, el Jordi Grau, el Josep Martínez i el Narcís Serrat, allargant-se fins el juny de 2010 amb un seguit d'interessants sortides.

Després d'uns anys de sequera vam tornar a inflar les rodes i, el març de 2015, encetàrem el cicle BiciCET, de curt recorregut cronològic, que donàrem per acabat el juny del mateix any. No vam encertar ni en el format ni en la freqüència de les sortides i això explica la seva minsa vida. Quedar un cop cada quinze dies sense saber on aniríem amb la intenció de decidir-ho sobre la marxa en funció del nivell del grup no va ser bona idea, tal i com demostrà l'escassa

assistència a les sortides. Ara bé, el fet que la sortida més concorreguda fos el descens fins a Barcelona pels rius Ripoll i Besòs amb paella final, ens abocà a un nou projecte: Al març de 2016, l'Eva Cervelló, el Miquel Martínez i qui escriu aquestes línies, vam posar en marxa les BICIS DE TEMPORADA. Quatre sortides anuals, una per estació, de caràcter amable i aptes per a gairebé tots els públics amb dinar final inclòs. En el moment d'escriure això hem acabat les quatre sortides d'aquest any amb un raonable èxit d'assistents: Al maig férem la ruta dels Castells del Sió (14 participants), al juliol el Marge Dret del Delta de l'Ebre (15 participants), al setembre el Naixement del Canal d'Urgell (27 participants) i al desembre, en un dia extremadament plujós, la Via Verda del Carrilet (17 participants).

39a El Catllar - Renau. Foto: Emili Sánchez.

EL PAS DEL TEMPS

Per Jordi Badiella i Aguilera

Em sorprèn veure “Turó de l’Escletxa” a la llista dels 100 cims. D’entrada, perquè és una muntanya humil i discreta. En segon lloc, pel nom: sempre l’havia conegut com a “Muntanya de la Creu”, ja que durant molts anys n’hi va haver una a la punta de la cinglera de ponent. I, finalment, perquè ve a ser un pont inesperat entre els feliços temps d’infant, els estius de colònies a Viladoms de Baix, i una passió que ha mogut tota la meua vida adulta, la muntanya.

Amb 40 anys de diferència, i sense pensar massa com em sentiré, he decidit tornar-m’hi a acostar. El primer impuls és el de no mirar cap ressenya actual i refer la traça dels camins que coneixien uns peus més petits que els d’ara. I avui, amb aquesta intenció, surto del cotxe que he aparcats davant Viladoms.

Un primer obstacle: La tanca metàl·lica que envolta el recinte. Abans, tota la zona gaudia de llibertat de pas i, per tant, hagués pogut començar l’itinerari des de cal masover sense cap problema. Ara, tot i que la porta de l’espai de colònies era oberta, no puc fer res més que identificar la graonada que encetava el camí, interrompuda pel reixat.

Sense desanimar-me, surto a l’exterior i miro de prosseguir més enllà del reixat. Sembla que entre la brolla es dibuixi un viarany lògic però es perd entre el brancam baix, i és que la vegetació ha crescut molt. Avanço al mateix nivell fins a l’altra banda de la coma; al capdamunt veig les restes d’una paret seca, a la vora d’una volta de rocam vermellós. No hi ha dubte, aquesta era la primera corba des d’on, mirant enrere, veies el lloc que acabaves de deixar endavant, la propera masia del Gall Gran.

La part següent em resulta més fàcil de localitzar, però dura poc. Quedo tallat per la pista asfaltada que puja a una nova urbanització. Just després, s’hi sumen una recent explotació agrícola i el talús de l’autopista de Manresa, tot fent inviable el meu projecte inicial.

Torno al vehicle i condueixo fins al Gall Gran. Des de la masia tracto de situar el vial que –entre vinyes– hi feia cap. El raïm ha estat substituït pels cereals, però potser les feixes són les originals, encara. Observo més detingudament i intueixo una depressió longitudinal entre dos plans: és l’indici que jo buscava. Sense ús, el camí s’ha acabat perdent entre la terra remoguda pel conreu.

Estic una mica desencisat. El romanent dels racons d’infància s’ha mostrat molt minso, i em costa tornar a fer-me meu aquest indret. Prenc el rumb vers el nord i em revifo amb una nova idea. El pont sobre el tren, bé deu existir el pont sobre el tren!

Em commou ser-hi, perquè això sí que coincideix amb el que recordo. La mateixa barana, amb una mica més de rovell; les pilastres de pedra que protegeixen l’entrada i la sortida del pont; les vies llueents, dels trens que segueixen circulant entre Terrassa i Manresa...

Malgrat tot, un altre canvi: la línia de contraforts de pedra se’n va tangencialment cap al mur de contenció de l’autopista que, és clar, no pot travessar. De manera que segueixo per pista nova cap a un túnel que em permetrà passar sota aquesta “moderna” via de comunicació.

La pista, molt polsegosa, puja bastant de dret en direcció al mas del Gall Petit. Amb la referència de la casa, que ja tinc a la vista, m’entretinc a buscar la via d’accés tradicional. És evident que l’actual fa una rampa massa pronunciada i que l’antiga devia salvar el desnivell de forma més suau, voltant per l’esquerra. En trobo diverses restes: algun contrafort, pedres de vora,... fa falta imaginació per evocar que això era pas de carros i bèsties de càrrega.

En un no res em planto a l’esplanada de l’era. L’estat de la casa em sorprèn. Havia conegut a la gent que hi vivia i hi feinejava; dues generacions més tard no tan sols no queda cap resta d’activitat sinó que la teulada i la part alta han desaparegut i només queden en peu les parets principals.

Sempre havia cregut que això era una casa de pobres, on devien enviar a treballar els últims micos del Gall Gran. Després de fer-hi una volta haig de canviar d'opinió: per una banda, la dimensió de l'estructura i la distribució de les estances ho desmenteix; per l'altra, la part posterior evidencia la importància que el Gall Petit devia tenir en el funcionament de la finca. I és que, adossades a la vessant de muntanya, hi ha unes quantes tines. Té bon punt de lògica ja que, aprofitant el desnivell, els veremadors abocaven el raïm a peu pla, mentre que al nivell de la casa es podia recollir el most.

Continuaré el meu trajecte ascendint pel dret, cap a l'espadat de la "Creu". De creu fa temps que no n'hi ha i, en trobar-me de cara a la pedra, m'adono d'una altra mancança que algú ja m'havia comentat: l'esllavissada d'un gran bloc a la punta del cingle. És una mica reconfortant comprovar que no tots els canvis a la muntanya han vingut de la mà de l'home!

El Turó de l'Escletxa. Foto: Jordi Badiella.

El fet és que, de més grandets, aprofitàvem una profunda xemeneia que formava aquest bloc per grimpar directament damunt el morral de roca.

La llàstima és que el dièdre actual és massa exposat com per posar-m'hi sol i sense corda; o sigui que adoptaré la solució "clàssica", que és la següent: resseguir el peu de paret fins que trobi un punt feble per poder superar la franja de conglomerat. Les possibilitats són diverses trio i la primera que no sembli massa compromesa. Un cop complert aquest requisit, em trobo damunt de la carena.

Després d'albirar el bonyet del Turó, que s'alça a l'extrem est de la carena gairebé plana, haig de ser franc i admetre que, probablement, mai vam fer el cim quan pujàvem amb la colla de Viladoms. Com ja he explicat, centràvem tot el nostre interès en la punta de la Creu i el

lloc on culmina el Turó de l'Escletxa és prou distant com perquè no cridés la nostra atenció.

Serà el primer cop, doncs, i m'hi adreço. Malgrat la vegetació baixa que és el rastre deixat per passats incendis, la natura m'envolta i em sento com si fos a casa. Això, després d'haver contemplat tants estralls del nostre mal anomenat "desenvolupament", està força bé.

Petjo el cim, finalment. Respiro "fondo", em relaxo, faig un tomb sencer per contemplar tota la panoràmica. Un tragueta d'aigua i una mandarina. És extraordinari que una muntanya tan poc coneguda domini tot aquest paisatge: Montserrat, Sant Llorenç del Munt, el Bages, més enllà el Pirineu encara mig nevat,...

Aprofito la perspectiva, també, per a resoldre qüestions més pràctiques, com ara decidir per on baixaré. Vull retornar cap al sud, per reprendre l'itinerari de pujada, i veig que l'estrat vertical de pedra queda diluït just per sota del darrer collet per on he passat, de manera que em dirigiré cap allà.

No s'hi veu cap corriol evident, però em penso que no serà massa complicat. Per aquesta banda el vessant no té arbres, també va ser arrasat pel foc. Tot està entapissat per una boscúria baixa que no és prou densa per, amb una mica de paciència, anar perdent alçada. Aviat em vaig trobant amb ressals freqüents, construïts amb pedra seca, que de ben segur conformaven antigues feixes. Ve-t'ho aquí, devien ser les vinyes que pel setembre alimentaven les tines del Gall Petit!

Tenint cura de no trobar-me amb cap salt imprevist, arribo a la base del pendent més costerut, on trobo un GR que tot planejant em porta de nou al recorregut de l'anada.

Torno tranquil·lament cap al cotxe, mentre la llum i l'escalfor de la tarda van minvant. Abans que el caient de sol deixi d'adornar la meua muntanya, miro enrere... sense acabar de decidir si m'entristeix més la pèrdua de la innocència infantil o la desaparició gradual dels escenaris on la vaig gaudir.

Aquest text fa referència al Turó de l'Escletxa, cim de 447 m d'altitud, situat a la comarca del Bages, al municipi de Castellbell i el Vilar. Va ser guardonat amb el tercer premi del 6è. Concurs Literari convocat pel comitè "100 cims" de la F.E.E.C., l'any 2015.

COMPLEX MINA BERTA

Per Pau Pérez de Pedro

Era una tarda de principis de l'any 1913, els obrers estaven a punt de finalitzar la seva jornada laboral quan en un tram de la 5a galeria, on s'estava picant en una bossada de fluorita, un fort rumor provenient de l'interior de les roques crida l'atenció dels miners. El propietari de l'explotació creu que és el vent i demanen al masover de Can Domènec perquè opini sobre el mateix. L'home, pensant en la profunditat en la que s'està treballant -uns 200 m-, diu: "són les ones del mar, estem per sota del nivell del mar". Un parell de dies després d'una barrinada, les aigües inundaven les galeries inferiors uns 14 m per sota de la tercera galeria.

INTRODUCCIÓ

La Mina Berta és considerada com la gran escola de la mineralogia catalana i és lloc de pràctiques dels futurs geòlegs de les nostres universitats, sobretot per l'extens registre mineralògic. És possiblement el jaciment més visitat de Catalunya.

En un inici la mina es declara per a l'explotació de ferro, però la intenció dels propietaris era extreure galena argentífera. La producció d'aquest metall resultava massa baixa i finalment el principal aprofitament fou la fluorita (F_2Ca). Aquest mineral ha donat fama mundial al jaciment i en concret el mineral és conegut en el món dels col·leccionistes com la fluorita del Papiol, sent molt apreciada, sobre tot la de color verd intens. La fluorita s'utilitza com a fundent en la fabricació d'acer, en la indústria del vidre i l'esmalt.

La mina, avui ja abandonada i quasi desapareguda, menjada per la pedrera, o mina a cel obert, ha tingut una història i encara la té. Una història de molts homes que van treballar-hi i emmalaltir, que va donar aigua als pobles del costat i que guarda en el seu interior un aquífer d'aigües termals sense explotar en un país de sequera. Ni la seva inclusió en l'Inventari d'Espais d'Interès Geològic de Catalunya, ni la declaració de Parc Natural al massís de Collserola, l'està privant que l'especulació econòmica intenti, una vegada sí i una altra també, reomplir-la amb escombraries que com tots sabem és una activitat força especulativa i contaminant.

En els darrers anys la seva pedra ha servit de base per carreteres, autopistes, vies de tren i altres i nombroses obres.

Espero i confio que aquestes línies serveixin perquè tothom pugui conèixer un lloc tan proper i a la vegada tan desconegut d'alt valor geològic al nostre país i alhora puguem estimar-ho.

SITUACIÓ GEOGRÀFICA

La pedrera Berta està situada en els termes municipals de Sant Cugat del Vallès i El Papiol, i es troba en el límit de les comarques del Vallès Occidental i el Baix Llobregat. Pertany al sector nord-oest de la serra de Collserola, al límit Nord de la serralada prelitoral dels *Catalànids*, just en

Situació de la pedrera Berta.

el contacte amb la depressió Vallès-Penedès. Localitzada entre el massís de Roques Blanques, la propietat de Can Domènec i l'autopista AP-7, i enclavada dins del parc natural de Collserola.

L'àmbit actual de la pedrera està constituït principalment per les antigues galeries de la mina Berta, de les quals l'explotació n'ha fet desaparèixer algunes d'aquestes, deixant una gran depressió topogràfica.

GEOLOGIA REGIONAL

La situació geològica de la zona d'estudi és un context on es troba la serralada Costero-Catalana dividida per la depressió del Vallès-Penedès i entravessada perpendicularment per dues falles que actualment són el Llobregat i el Besòs.

Història geològica

Partint de l'Ordovicià, compost pels materials més antics trobats als Catalànids i tenint en compte la gran discordança pre-Triàssica, dividirem l'evolució paleogeogràfica de la regió en dos grans cicles sedimentaris i tectònics: l'Hercinià i l'Alpí.

Cicle Hercinià

Representat per un potent conjunt de pissarres amb intercalacions de gresos que assenyalen les condicions sedimentàries de la gran depressió que ocupava la regió, que arribava fins als Pirineus actuals i que es trobava recoberta per aigües marines.

Durant el Silurià s'implanta una sedimentació fina de tipus pelàgic però aquest període acaba amb una disminució del nivell de profunditat al mar. No serà fins el Carbonífer que es produeixi el veritable canvi paleogeogràfic, passant a una sedimentació continental representada per pissarres amb tril·lòbits, del Papiol, grauvaques i conglomerats. Tot el cicle de sedimentació es veu afectat per l'orogènia Herciniana que provoca una discrepància en la sèrie sedimentària degut a la tectònica i a una activitat intrusiva.

La intrusió granítica de Collserola i Puig Madrona correspon a la darrera fase, la qual provoca una aureola de metamorfisme de contacte, de baixa pressió i elevada temperatura, que arriba a afectar una zona de 1500 metres de diàmetre al voltant del punt d'emissió.

Cicle Alpí

Després del plegament Hercinià la serralada formada queda exposada a un llarg procés erosiu que formarà una gran periplana que esdevindrà el sòcol de tota la sedimentació Mesozoica.

La història paleogeogràfica consta d'episodis transgressors i regressius que formen cicles de sedimentació marina i continental. Com a testimoni d'aquests cicles tenim el massís carbonatat del Garraf.

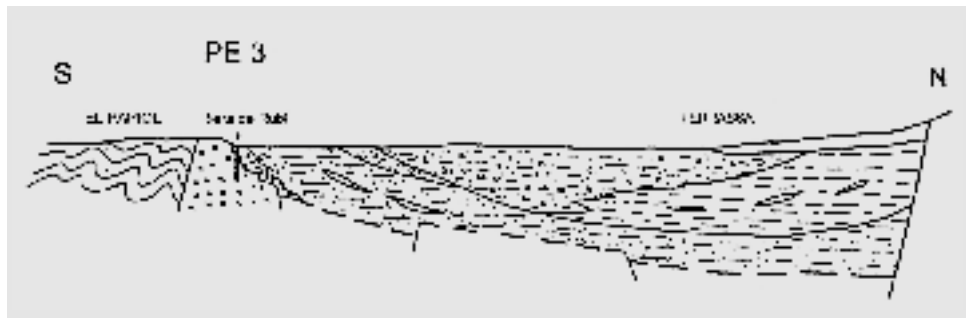
El Cretaci superior marcarà el límit d'aquesta alternança, degut a una gran transgressió que comença al Pirineu. La zona estudiada quedarà emergida fins el Miocè, però és en aquest període quan té lloc tot el plegament Alpí, afectant la meitat meridional de la serralada Costera Catalana, formant dos blocs aixecats, paral·lels a la costa actual, respecte un bloc central enfonsat. A la depressió Vallès-Penedès hi ha un registre sedimentari continental amb abundants mamífers.

Durant el Pliocè el mar penetra pel sud-oest aprofitant la falla que travessa els Catalànids fins a Montserrat, formant la ria Rubricata estesa fins al Papiol i Castellbisbal. En aquest període sedimenten materials argilosos del Pliocè que reomplen la vall del Llobregat. Finalment es forma un sistema de terrasses fluvials relacionades amb episodis climàtics d'aquesta era, en part ocultes sota els recents al·luvials del riu i que indubtablement foren dipositades en funció d'un nivell de base inferior a l'actual, corresponent a períodes glacials del Quaternari.

Tectònica

A la zona s'hi distingeixen tres grans unitats morfotectòniques:

— Part del massís Hercinià dels Catalànids que forma la serra de Collserola a l'Est, enfonsant-se cap a l'Oest fins a desaparèixer sota la Cobertura Mesozoica.

Tall geològic.

— El Massís del Garraf, està a l'Oest del Llobregat i format pel Paleozoic que constitueix el Sòcol; un basament Triàsic i una gran massa Juràssic-Cretaci. Ambdues unitats són part integrant de la Serralada Costera Catalana, separades per la falla del Llobregat, que talla transversalment la serralada i apareix reomplerta per sediments Pliocè i Quaternaris.

— La Depressió Vallès-Penedès, fossa tectònica d'edat alpina en la que es disposen sediments Miocens.

El sòcol Paleozoic dels Catalànids està separat per la cobertura Mesozoica, per la discordança pretriàsica, que esdevé una característica tectònica de primer ordre. Tot es veu afectat per un altre accident geològic important, la falla transversal del Llobregat, que divideix els Catalànids en el massís del Garraf i Collserola més elevat. La tectònica alpina important no només afecta a la cobertura, sinó que involucra el sòcol Hercinià, creuant indistintament a les dues unitats.

L'últim episodi de la tectònica Herciniana ve representat per la intrusió d'una important massa de Granitoid que aflora al peu del Tibidabo, a Puig Madrona i a Martorell. Aquesta intrusió granodiorítica apareix acompanyada d'una aureola de metamorfisme de baixa pressió i elevada temperatura. La intrusió produïda per un refredament sobtat del magma, en el que la cobertura ha permès el seu pas sense necessitat de mecanismes d'adaptació important. Aquest últim fenomen important de l'oogènesi Herciniana afecta a les altres fases de deformació i els minerals produïts pel metamorfisme de contacte no es troben deformats per cap altre procés de tipus profund.

Pel que fa en concret a la geologia de la **pedrera Berta** aquesta s'ubica sobre unes granodiorites intruïdes al costat del massís paleozoic pissarrós típic de Collserola. Als costats existeixen dipòsits cenozoics semblants als que omplen tota la depressió del Vallès. Cal esmentar també petits dipòsits quaternaris.

El més interessant és la situació tectònica. La pedrera es troba al costat de la falla del Vallès (o, millor dit, dins la zona de la falla del Vallès). Això dona lloc a fractures distensives molt permeables. Es tracta d'una granodiorita procedent del refredament d'antic magma que a finals de l'orogènia herciniana va ascendir i es va encaixar entremig de la resta de roques paleozoiques que avui formen el massís de Collserola. Aquesta posició geològica explica la gran transmissivitat de les fractures.

El jaciment consisteix en dos filons verticals encaixats en les granodiorites biotíques que en superfície apareixen força alterades i segons els treballs del Dr. Montoriol (1960) els

minerals explotables dels filons es troben en forma de bossades en les galeries de la mina.

Des d'un punt de vista petrològic, la pedrera explota un plutó granodiorites provinent d'un magma monzonític emplaçat durant l'edat post-herciniana. Aquesta intrusió va estar acompanyada d'una important quantitat i varietat de mineralitzacions, algunes de les quals van ser explotades en l'antiga mina Berta. Les mineralitzacions que es van explotar en el passat, apareixen en les bossades lenticulars i discontinues.

Diversos autors han catalogat aquest jaciment mineralògic com un lloc d'iniciació. Centenars d'estudiants hi ha passat a la recerca d'oportunitats mineralògiques.

El conjunt de mineralitzacions de fluorita i baritina, són els més importants dels minerals que es van explotar en el seu moment. La seva formació es deu possiblement a més d'un episodi de mineralitzacions i són de baixa temperatura i salinitat, similars a les detectades al marge N de la depressió del Vallès (la Garriga-Samalus).

Ens trobem amb un jaciment d'una gran varietat mineralògica, i també una gran riquesa de formes cristal·logràfiques, la qual cosa ha contribuït a la recerca de nous minerals. És difícil trobar cap altre jaciment a Catalunya amb aquestes característiques. Citarem algunes de les quasi un centenar de varietats mineralògiques existents en aquest jaciment: adularia, albita, anglesita, argent, atzurita, baritina, biotita, calcita, calcopirita, cerussita, coure, esfalerita, fluorita, galena, malaquita, pirita, proustita, siderita.

Fluorita.

HISTÒRIA

El primer document original que hem trobat sobre els terrenys de la mina correspon a 1784. Els terrenys els va comprar Josep Calopa al Baró d'Esponellà (Carles Fortuny d'Esponellà), de Castelló de Farfanya.

A finals del segle XIX va adquirir aquests terrenys Jaume Abat i Trabal, una part als propietaris de Can Calopa i l'altre part als descendents del Baró d'Esponellà.

Lamina com a tal és explotada, de manera significativa, cap a l'any 1900 per obtenir galena argentífera. El 16 de desembre de 1902 Jaume Abat i Trabal, propietari i originari de la població de Gràcia, fa la sol·licitud de la mina, anomenada inicialment Elisenda, amb patent de plom, que finalment s'obté dos anys després.

El 22 de maig de 1908 el propietari ven la mina amb patent de ferro a Damián Cardoner Viñas, comerciant i veí del passeig de Gràcia de Barcelona, per 7.250 pessetes en monedes d'or i plata. Es fa constar en el document que no es podrà acostar a menys de 30 m de la casa de Can Domènec (per no tocar els ciments i el pou d'aigua).

Escriptura de compra-venda.

Damián Cardoner era sobretot un aventurer o explorador de finals del segle XIX i principis del XX. La seva vida està lligada al món de les mines.

El patriarca de la família és Josep Cardoner Camps que té dos fills, Josep i Damián. Aquest darrer neix a Sant Climent Sescebes el 1883. Se'n va anar a treballar a Suïssa i també a França, al túnel de Somblont. Més tard crea un negoci de vinyes a Basilea per a la producció de vi.

Casat amb Matilde Júlia Bougart a Estrasburg el 1872, Damián decideix marxar als EEUU amb la seva esposa. D'aquesta unió neix a Suïssa una filla que es diu Berta Cardoner Bougart. Els seus pares l'ingressen en un monestir a Basilea en el seu primer viatge i després va als EEUU amb ells. Més tard tots viatgen a Barcelona.

Damián passa les vacances a Canàries i el 28 de febrer de 1915 mor de pneumònia.

En el testament de Damián de 1903 deixa clar que si no tenen hereus quedarà tot per a la creació d'una Universitat moderna, mixta, sense discriminació per sexe i raça, a Figueres i a Sant Climent Sescebes. Però no serà així ja que tenen una filla: Berta. Aquesta es casa amb Francesc Pauchet i tenen dues filles, Matilde i Elisenda Pauchet Cardoner. Matilde té

un fill que es diu Julio Sorjus Pauchet i que serà el darrer responsable de l'explotació de la Mina Berta.

Entre els anys 1908 i 1913 l'extracció minera és important sobre patent de ferro, ja que s'arriben a fer fins a 8 concessions d'ampliació del territori de la mina Berta entre els termes de Sant Cugat del Vallès, del Papiol i Rubí, a excepció de la mina Matilde, que queda exclusivament dins el terme del Papiol.

El treball miner no s'aturava. El nombre de treballadors era considerable, es feien fins a dos torns: un de matí i un de nit. La majoria de treballadors eren del Papiol, Sant Cugat del Vallès o bé de poblacions veïnes com ara Castellbisbal i Rubí.

Totes les concessions són sobre patents de ferro. També es treu galena argentífera.

Damián Cardoner.

Boca d'entrada a la Mina Berta.

L'exploració va guanyant fondària a mida que l'extracció de plata augmenta i es fan millores als nivells inferiors. Amb el temps la mina assoleix una fondària de 7 nivells (encara que altres autors li donen una fondària de 5 nivells), la màxima fondària que s'havia assolit en totes les comarques properes a aquesta.

El 1914, aprofitant les troballes d'altres minerals com l'esfalerita i la fluorita, es torna a fer una explotació més intensiva que permet la recerca de plata gràcies al que donaven els minerals extrets, amb més de 40 tipus diferents.

Fins ara no estava clar la data de la inundació de la cinquena galeria. Alguns parlen del 1918 (data que me la va donar l'avi de Can Domènec el dia 8 de juliol de 2001), però ara ja podem assegurar que va ser el maig de 1913. Durant els treballs de perforació en el cinquè nivell, una barrinada provocà la inundació de tots els nivells fins a tres metres del tercer, foragitant els treballadors i tot allò que es trobà dins la mina. El propietari, intentà per tots els mitjans disponibles de l'època desguassar l'aigua que omplia tota la zona baixa de la mina amb bombes importades de Canadà. Un dels operaris investiga i fabrica aquestes bombes amb el nom de Verta (encara que no podem certificar la veracitat per incongruències amb les dates i les circumstàncies que es donen, doncs el Sr. Damián Cardoner, segons consta, traspassà l'any 1915).

Foto: Arxiu del Museu Històric de Rubí.

Les galeries de la mina van agafant noms: la tercera Berta, la quarta Maria –que era la mare de Can Domènec–, i les altres dues el de les filles Elisenda i Matilde.

Durant els anys vint l'explotació de la mina Berta és molt important. Els minerals extrets són potents filons de fluorita amb galena, plom, coure, quars, associant sovint el coure amb el quars. S'extreu un gran quantitat de mineral de qualitat, principalment de fluorina o espatfluor, del qual n'existeixen grans quantitats.

Durant el període comprès entre els anys trenta als quaranta la mina és explotada de forma molt pausada, quasi inactiva. Berta Cardoner i Bouvard ho fa des del 3 de juny de 1922 fins al 7 de gener de 1936, data en què mor i passa a mans de les seves dues filles, Elisenda i Matilde, respectant el testament de l'avi, Damián Cardoner.

Als anys quaranta comença a ser més activa, amb motiu de la segona guerra mundial, per a l'extracció de galena i ser exportada a Alemanya. Els minerals són utilitzats per a la fabricació d'armes. Els materials són transportats per tren o camions a la casa Antúnez i al port.

Quan es construeix la carretera de Molins de Rei a Rubí, es va fer servir granit de la mina i també pel farciment de la via dels Ferrocarril de la Generalitat, a la línia de Sant Cugat del Vallès. Més tard, cap als anys 50-60, es fa un buidat sistemàtic de les bossades a la recerca de la fluorita. Però al poc temps es torna a abandonar definitivament l'extracció de minerals pròpiament dit.

En el període dels anys 60 es fa un estudi geològic que és publicat com a tesi doctoral el 1965 pel mineralògic Joaquim Montoriol Pous. Aquest aconsegueix assolir la cota del quart nivell buidant-lo d'aigua, aixecant topografies de planta i alçat tridimensional, amb les diferents bossades que troba en el complex, observant un total de 14 filons d'entre 30 a 5 m, així com la gran fracturació que pateix tot el batòlit de granodiorita en estacions exteriors, juntament amb tot un seguit de llistat de mineralitzacions que hom troba en el minat. Malgrat tot, només es fixa en la zona baixa de l'explotació no donant continuïtat a les zones superiors, suposem per l'interès en les parts no esgotades de la mina. El seu treball a la mina dura 74 dies.

Fins als anys setanta es fan exploracions, treballs de sanejament, de conservació, desaignes i neteja, però no extraccions de minerals (1969).

Foto: Arxiu del Museu Històric de Rubí.

Als anys setanta hi ha un seguit de correspondència entre el Ministerio de Industria i l'apoderat de la propietat Julio Sorjus on és sol·licitat per part de la delegació de l'esmentat ministeri a la província de Barcelona per tal de consolidar l'explotació. Això provoca una picabaralla per carta on els propietaris es defensen al·legant les dificultats que hi troben a l'hora de desaignar la mina i així fins segurament la visita inesperada d'una delegació del ministeri, on es descobreix el pastís.

“En la visita efectuada a la concesión minera de referencia, no se observan las dificultades alegadas por los interesados, ya que la construcción de adecuados cerramientos hubiera solventado el problema correspondiente y evitado las importantes inversiones en la instalación de desagüe.

Es de destacar que, desde hace más de treinta años, el agua, producto del mencionado desagüe, se comercializa con carácter público...”

Com hem descrit anteriorment els propietaris de l'explotació fan diferents descàrrecs al Ministeri per tal d'arribar al rendiment satisfactori i poder continuar amb l'arranjament de la mina. Durant els estiatges durs de l'any 76 passen per problemes tècnics de les canonades, trencadisses, cops d'ariet dins la instal·lació, temperatura de l'aigua, construcció de l'autopista de Girona... etc. Una quantitat ingent de problemes.

L'explotació de les aigües subterrànies és molt important per la propietat ja que les mateixes donen servei a zones industrials de Rubí i a urbanitzacions de Valldoreix i això comporta uns ingressos a l'empresa.

Setembre de 1976. Degut a la crisi del petroli es cerquen noves alternatives energètiques i aquestes són, per exemple, les aigües termals. L'empresa FACOVESA entra en joc. Part d'aquesta recerca es du a terme a la propietat de la mina Berta.

Al gener de 1978 continuen els problemes amb els cops d'ariet en les canonades. Les aigües han tingut una baixada molt important amb motiu de l'extracció de FACOVESA, la qual cosa dificulta la distribució de l'aigua. Es construeixen uns calderins per evitar-ho. A part d'altres problemes, es demostra la connexió entre l'aqüífer termal i les aigües de la mina.

A principis de 1980 es legalitza la concessió de l'explotació de l'aigua (cal recordar que s'explotava des dels anys 1967 per a les urbanitzacions de Valldoreix).

Julio Pauchet (representant de la propietat), per petició de l'Hotel Rossinyol de Valldoreix, construeix una xarxa d'aigua de 200 km i la comercialitza amb el nom d'una empresa que es diu DAMCAR (de Damián Cardoner).

El 1981 el *Ministerio de Industria y Energía* autoritza a DAMCAR S.A., com indústria de servei públic de subministrament d'aigua potable, la comercialització d'aigua potable de l'interior de la mina Berta a Valldoreix i al polígon industrial de Can Jardí, a Rubí.

En aquests anys el pou principal estava equipat amb 3 electrobombes amb una capacitat d'extracció de 300 m³/h.

Més tard, al no posar-se d'acord amb Aigües de Barcelona –sembla ser que per no poder garantir la total potabilització de les aigües–, deixa l'explotació i ven la mina a Franquesa S.A., que exploten el granit a cel obert.

L'any 1986/87 es publica l'estudi anomenat “L'avenc de la mina Berta i els cavernaments en granit”, fet per Jordi Lloret Prieto i Montserrat Ubach Tarrés, on es fa un estudi espeleològic de la zona, amb l'ajuda del Dr. Joaquim Montoriol Pous.

L'avenc es troba desaparegut degut a la pedrera que progressivament ho va destruint tot.

6 de novembre de 1991. S'autoritza l'explotació per extreure granit en una superfície de 22,93 ha a la societat Jaime Franquesa S.A.

24 de juliol de 1997. L'empresa va presentar una ampliació del programa de restauració per tal de proveir tota la superfície afectada; la restauració la faria *Fomento de Construcciones y Contratas (FCC)* reomplint-la d'escombraries. Continua l'avanç de la pedrera.

L'any 2000, en una visita a la mina Batzach (anomenada també “Matilde”) es retroba part del que considerem complex miner Berta, amb la sorpresa dels pous inundats. Es realitza un treball amb l'ajuda de la Federació Catalana d'Espeleologia.

Al juny del 2000 l'entitat del Medi Ambient de l'Àrea Metropolitana, sol·licita al Departament de Política Territorial, la modificació puntual de l'article 39 de les normes urbanístiques del Pla Especial de protecció del Medi Natural del Parc de Collserola, per tal d'omplir la pedrera Berta amb material procedent del rebuig dels ecoparc metropolitans.

Galeria de la mina Matilde (o del Quars).

El juliol del 2000, el gerent del Parc firma un informe en que valora positivament eliminar una de les fortes agressions que pateix Collserola: la pedrera Berta i per fer-ho proposa omplir-la d'escombreries. L'endemà, la Comissió Executiva del Parc, ratifica l'esmentat informe. A partir de aquell moment diverses entitats ecologistes inicien una forta campanya d'oposició a aquesta proposta. També els ajuntaments del Papiol i de Sant Cugat del Vallès inicien els corresponents tràmits legals, en forma de recursos judicials per oposar-s'hi.

Davant d'aquesta oposició el jutge encarrega diversos informes que són elaborats per tècnics professionals sobre les possibles repercussions, climàtiques, de contaminació de l'aqüífer i de la geologia del sector. L'autor d'aquest article, n'elabora un sobre la contaminació de l'aqüífer i la contaminació atmosfèrica, entre altres.

Abril de 2002. Es va presentar una sol·licitud de llicència ambiental per exercir l'activitat de "monodipòsit controlat exclusivament de terres i runes de la construcció que tinguin la classificació de residus inerts" en terrenys de la pedrera Berta.

Novembre de 2002. L'empresa va demanar la certificació per silenci administratiu.

23 de maig de 2003. La Direcció General de Qualitat Ambiental, per mitjà de l'OGAU, va aprovar la declaració d'impacte ambiental. Per fi, a finals de 2004 hi ha sentència, la qual és favorable als interessos de les entitats mediambientals, gràcies, entre altres, a l'informe que fa l'equip d'espeleòlegs que ha estudiat la mina Berta.

L'empresa responsable de l'explotació Franquesa S.A., amb col·laboració amb Fomento (FCC), presenta recurs davant el *Tribunal Superior de Justicia* de l'estat. La sentència d'aquest Tribunal del mes de desembre de 2009, desestima la resolució del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, que permetia el farciment de la pedrera Berta amb bales procedents de l'ecoparc amb contingut de matèria orgànica.

Any 2009. L'empresa Jaime Franquesa S.A. presenta un projecte per l'autorització de reompliment de la pedrera Berta amb escombraries, demanant-li a la Direcció de Mines un estudi d'impacte ambiental. El rebutja, havent-ne de presentar un de nou el juny de 2013.

El Parlament de Catalunya, per decret 142/2010 de 19 d'octubre, declara Parc Natural de Collserola, en el qual s'inclouen els terrenys corresponents a la mina Berta, com a forestals.

Desembre 2013. El Departament d'Empresa i Ocupació (Direcció General de Mines) treu a informació pública el projecte tècnic de Modificació del Programa de restauració de la Pedrera Berta.

Es presenten alegacions contra el reompliment de bales d'ecoparc per part dels ajuntaments de Sant Cugat del Vallès i El Papiol. També les fan el grup CEPA i la Federació Catalana d'Espeleologia.

L'antiga Mina Berta

Existeix un important grau de desconeixement sobre la geometria de les labors mineres efectuades a la mina Berta. La majoria de treballs es basen en l'aixecament cartogràfic fet per Montoriol al 1962 de les galeries i pous que aleshores eren accessibles i que varen ser plasmades en una cartografia a la seva tesi doctoral el 1965. També s'han pogut obtenir dades dels expedients fets per l'antiga Confederació Hidrogràfica del Pirineu Oriental (PHPO) durant l'elaboració del seu Pla Hidrològic de 1985.

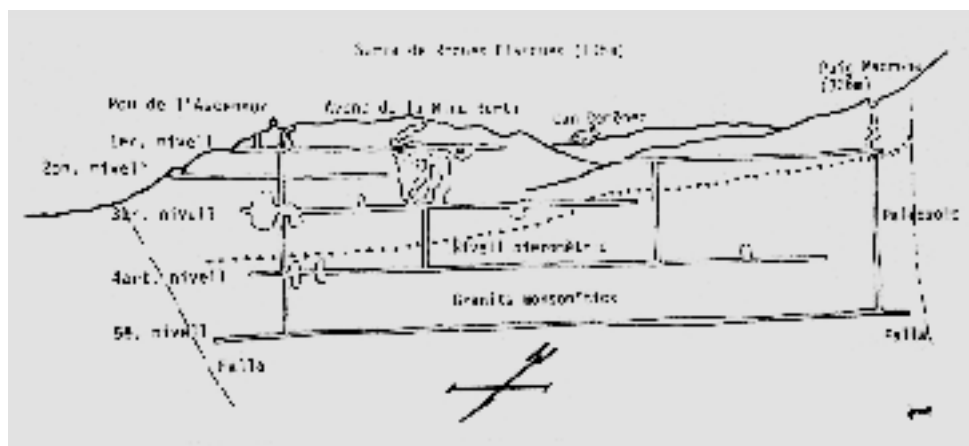
L'any 1986 els espeleòlegs Lloret i Ubach van cartografiar les galeries més superficials de la mina Berta, ara ja desaparegudes de l'avanç de la pedrera suprajacent i que es trobaven per sobre la cota +125 msnm. La descripció de les dimensions de la mina de la tesi de Montoriol presenta algunes discrepàncies.

La galeria d'extracció té 352 metres de longitud i talla a la primera galeria a la alçada del pou H (de 35 metres de fondària) als 308 metres. Segons l'informe del PHPO la llargària d'aquesta galeria seria de 384 metres.

La cota de la bocamina és de 80 msnm segons Montoriol i de 90 msnm segons PHPO i l'actual topografia 1:5000 de l'ICC.

El pou H comunica la planta 1 (nivell 3 Lloret i Ubach) amb la planta 2 (nivell 4 dels mateixos autors). A uns 150-160 metres del pou H cap a l'oest es troba el pou mestre que comunica, segons cartografies de l'any 1962 (Montoriol, 1963) i de 1985 (PHPO, 1985) els diferents nivells d'explotació, amb una cota mínima de -40 msnm al seu final.

La cota de sortida del pou mestre era de +140 msnm, tenint una fondària, des de la seva sortida de 195 a 205 m (on es troba l'últim nivell conegut o nivell 5). En aquest sentit cal remarcar que l'informe del PHPO, ubica el pou mestre a la cota +155 msnm. La diferència de cota entre els diferents nivells és constant en els cinc nivells, amb 35 metres entre cadascun d'ells.

Dibuix de J. Lloret Prieto i M. Ubach Tarrés.

L'esquema espeleològic de Lloret i Ubach aporta molta informació sobre el mètode d'extracció del mineral. Pel benefici de la mina es treballava construint longitudinalment al filó les galeries o nivell d'extracció. Un cop efectuats dos nivells s'explotava probablement de dalt cap a baix els filons, deixant les parts menys riques del filó com a pilars de sosteniment de l'estructura i creant les càmeres d'explotació. Això provocava també l'existència d'enfonsaments en determinats sectors de la mina. En alguns casos es deixava un petit massís de roca entre els buits provocats per l'extracció que amb formes de pont serveix com a comunicació i sosteniment lateral.

Montoriol (1963) cita una extensió total de les galeries reconegudes per ell de 1545 m. (que engloba part de les dues galeries principals). Considerant en base a les fotografies de les galeries aportades a la tesi (una galeria d'amplada 2 metres per una alçada promig de 5 metres), això suposa un volum de 16.000 m³ de material extret. Cal dir que si es considerés la zona d'explotació coneguda per Montoriol amb les dades de Lloret i Ubach sobre la forma de les càmeres, aquest volum buit augmentaria fins 30.000 m³.

Cal dir que en cap moment l'article de Lloret i Ubach es diu que s'enllaça la Mina Berta amb la de Quars, essent això una hipòtesi posterior per part de membres de la FCE.

La galeria de sortida a l'exterior de la mina Berta i la galeria d'extracció de la Mina de Quars tenen una direcció molt similar 18-20° cap l'oest, amb el que un tall transversal com el dibuixat no hauria de representar-les. De fet és possible que aquest dibuix pretengui enllaçar les galeries d'explotació d'ambdues mines, amb una direcció general, entre 60 i 80° E, molt similar a la dels filons. El problema és que aquestes galeries són geomètricament impossibles d'enllaçar, ja que estan desplaçades uns 400-500 m lateralment entre sí, perquè en una i l'altra mina corresponen a filons diferents.

Observant una bossada.

Per últim, els reconeixements efectuats per la FCE als pous de la Mina de Quars, tot i que assoleixen fondàries superiors als 46 metres en tots els casos (fins a 54 metres en un dels pous) no troben cap galeria transversal, quan a la Mina Berta, sempre s'ha verificat una distància vertical de 35 metres entre nivells. Això és més estrany quan s'observa que les cotes de les galeries principals de sortida d'ambdues mines són molt similars (90-95 msnm).

Dels aixecaments de les galeries realitzats al 1962 i 1986 es pot extreure una visió general de com eren, a grans trets, les direccions principals d'explotació que segueixen principalment els filons de sulfurs i quars. Les bossades-filó de fluorita i calcita són tallades pels nivells i on això succeeix, es produeix un eixamplament de la zona d'extracció, formant una càmera vertical d'extracció que pot acabar comunicant amb el nivell inferior. Perpendicularment al nivell 3 es situa la galeria de sortida del mineral a l'exterior i un pou mestre talla tots els nivells en el pla vertical.

Tanmateix és possible pensar que el volum de labors de la Mina Berta és més gran que el que actualment es coneix. Hi ha 4 fets que avalen aquesta hipòtesi:

- Existeix una clara discrepància cartogràfica entre la posició real del pou mestre, segons comentaris dels actuals propietaris de la pedrera i la cartografia de Montoriol de 1962 que allarga l'antiga mina al menys uns 150 metres cap l'est.

— Comunicacions orals confirmen que existeix al menys una sortida que pot correspondre amb un antic pou de ventilació de la mina en el paratge de la Serra de les Roques Blanques que allargaria les labors mineres aproximadament uns 200-500 metres cap a l'oest i que amb una gran probabilitat és la que esquematitza el gràfic de Lloret i Ubach en el seu estudi de la mina Berta.

— Existeixen filons de fluorita-calcita-sulfurs i de sulfurs-quars que tallen en superfície l'actual vas de la pedrera que en fondària poden haver estat objecte d'explotació per l'antiga mina i que no semblen trobar-se dins l'àmbit de les galeries cartografiades.

— Diverses fonts, entre elles l'informe de la FCE (2000) citen l'existència d'una entrada a la Mina Berta al sector on és el llac. Entrada que no apareix a la tesi de Montoriol. La mateixa entitat cita l'existència de cavernaments a la Mina Berta, emprant la terminologia de Lloret i Ubach (1989) i presentant un origen genètic similar al del massís càrstic del Garraf.

BREU HISTÒRIA DE L'AQUÍFER

Tal com hem descrit, el 1913 es produeix la inundació de la cinquena galeria que arriba fins a menys de 3 m de la tercera. Després hi ha nombrosos intents de buidar-la, però com hem pogut comprovar amb els coneixements actuals, s'ha confirmat l'existència d'un aquífer embossat, que va fer pràcticament impossible el descens de nivell.

Volem tractar el tema de l'aquífer diferenciat de la història de l'explotació de la mina, però som conscients que no es pot desvincular un tema de l'altre. L'aigua ha condicionat en tot moment l'explotació de mineral, però també ha servit per mantenir viva la pròpia mina.

Després de la inundació, es col·locà un grup de bombeig a la fi d'esgotar l'explotació de la mina i suposem pel consum, que es prolongà fins els anys 1930.

Durant els anys 1933-1934, Mina Pública d'Aigües de Terrassa, empresa concessionària de les aigües d'aquesta ciutat del Vallès Occidental, va estudiar un projecte per portar aigües de la Mina Berta des de Rubí. Ho promovia Jaume Zardoya i Moneva, enginyer militar domiciliat a Barcelona. En l'expedient del projecte exposa que la massa d'aigua provenia de les roques granítiques i molt a prop de la superfície i que es trobava a uns 10 km de distància del nucli urbà, però no més de 8 del dipòsit de les Martines, *"i considerant que el cabal podia abastir un mínim de 6000 famílies de 5 persones, uns 7,5 m³ al mes. I que es podria disposar d'un cabal similar per abastir serveis públics o privats, hospitals, cafès..."*.

El projecte no va tirar endavant perquè hi havia dubtes sobre la capacitat econòmica del promotor i sobre tot pels costos que representava portar aquesta aigua des de Rubí (energia, canalització, etc.)

Montoriol (1962), amb una potent bomba d'extracció, fa descendir el nivell per sota de quaranta metres, manté aquest nivell el temps que dura el seu estudi, recuperant-se el nivell un cop es finalitza el bombeig.

Un informe del CIHS de 1968, amb la cartografia de Montoriol de 1962, es va estimar en 10.000 m³ el volum d'aigua que llavors eren continguts en les galeries. Es tenia la hipòtesi que fossin exclusivament d'aigua de pluja, és a dir sense connexió amb l'aquífer, tot i que és possible ampliar aquesta xifra a 30.000 m³.

Donat que les extraccions anuals oscil·laven entre los 350.000 m³ i els 750.000 m³/any i que les aportacions de la pluja per aquest sector es calculen en un màxim de 190.000 m³/any, sembla clar l'existència d'un aquífer connectat i que compensava la sobre explotació de les galeries superiors.

L'any 1965 és l'últim d'aquest període que es té coneixement d'aquesta època que es produeixen extraccions.

El 1972 es fa un projecte per reprendre l'extracció, es posa en marxa el desembre de 1976 i consisteix les infraestructures bàsicament en: tres canonades de fibrociment de 200 m/m Ø amb una longitud de 480 m amb grup de bombeig vertical de 135 CV. L'extracció

principal es centre a la planta 5. Instal·lació d'ET per 630 KVA, que s'està a punt d'assolir al 5 nivell, però no hi ha prou capacitat per esgotar l'aquífer, pel que es preveu una ampliació del bombeig, superior als 425 CV.

La importància d'aquet aquífer es troba en el fet que amb aquests anys, el subministrament de les aigües era aprofitada per més de 2.000 punts domèstics i també per les zones industrials de la rodalia (Rubí, Sant Cugat).

A partir del juny de 1976 un gran sector de Valldoreix, així com també Mira-sol i Mas Gener, patiren importants talls en el subministrament. L'empresa Damcar deia que els problemes eren degut a la manca de cabal i al deficient estat de la xarxa de distribució. La primera de les raons era falsa donat que servia aigua per a altres, fins i tot fora del terme, però la reparació de la xarxa superava les seves possibilitats econòmiques. Els talls crearen algunes situacions de tensions i cues de veïns i veïnes descontents carregats de galledes davant el dipòsit de can Lluell. Saur es va fer càrrec del subministrament als clients de Damcar i renovà la xarxa distribuïdora. Durant molts anys era habitual veure com baixava la pressió quan els estiuejants omplien les seves piscines, així com patir restriccions i talls de subministrament en el servei d'aigua durant l'estiu.

Degut a la crisi del petroli, el setembre de 1976, FACOVESA (FETSA-ENHER) entra en joc, es cerquen noves alternatives energètiques i aquestes són per exemple les aigües termals. Part d'aquesta recerca es du a terme a la propietat de la mina Berta, on es fan dos pous, amb uns cabals increïbles.

11/09/1976. Publicació en el BOP de la petició d'extracció d'aigües termals per FACOVESA S.A., situades entre la riba esquerra de la riera de Rubí i la carretera.

30/12/1976 D. Julio Sorjus Pauchet, en nom de la seva representada, exposa a la delegació de Mines del Ministeri els problemes que tenen per coordinar l'extracció de mineral, per estar inundada la mina i que una dels possibles aprofitaments és el proveïment de les aigües per fer rendible l'exploració.

El representant dels propietaris fa prevaler els seus drets sobre la concessió i terrenys on es fan aquestes prospeccions.

En relació a aquesta qüestió, molt a prop de l'actual pedrera, es va detectar a partir dels anys 70, una anomalia geotermal que es considera la continuïtat lateral del camp geotèrmic del Vallès, ja conegut en altres zones properes com la Garriga o Caldes de Montbui.

L'existència en aquest sector amb una anomalia geotèrmica associada a la falla N de la depressió Vallès-Penedès i la serralada Prelitoral Catalana, per on ascendirien les aigües profundes i alhora per altres zones properes, podria posar en contacte aquestes aigües amb les de la mina Berta, donada la seva proximitat i la diaclassació existent al batòlit on es troba el minat i que posteriorment s'ha anat confirmant.

Durant 50 dies es va extreure uns 100 milions de litres d'aigua a 58 graus de temperatura. En el pou de Can Tintoré, a 100 m de profunditat, s'arribà a 50°C.

El programa es denominava "Energías Geotérmicas del Vallés", i va durar fins el 1986.

11/01/1977. De nou, D. Julio Sorjus, en nom de tots els representants de la família Cardoner, exposa que té coneixement que D. Carlos Ribes Perseguer, com administrador de FACOVESA S.A., ha sol·licitat la determinació de les aigües termals en els pous 1 i 2 que s'obren en terrenys de la propietat de la citada societat... i sol·licita que tingui per personats als seus representants en l'expedient promogut per Facovesa S.A. després l'especial encàrrec de deixar sa i estalvi els drets dels seus representants...

16/11/1977. La Delegació de Mines demana quin és el volum d'aigua diari extret, així com les hores de treball de les bombes. En aquell moment es disposava de dues bombes per l'extracció de 500 m cúbics/hora.

El gener de 1978 es reprenen les extraccions. La relació del grup de bombeig amb els cabals estàndard és el següent:

- Grup marca Itur de 138 CV cabal de 180 m³/h
- Grup marca Ideal de 140CV cabal de 180 m³/h
- Grup marca Ideal de 40CV cabal de 50 m³/h

El total de cabal a desguassar és 410 m³/h. El temps estimat per arribar per sota del nivell 5 unes 288 hores, considerant l'acumulació de pous i galeries. El cabal inicial desallotjat és de 118 m³ i és possible que s'hauria arribat a 200 m³/h.

Un dels problemes que va sorgir són els denominats cops d'ariet a les canonades. Es construeixen uns calderins per evitar-ho.

Al febrer es desaigua la mina a un ritme de 400 m³/h arribant per sota del nivell 5, citen textualment dels seus informes: *que antes de iniciar el reconocimiento de las galerías existentes en dicho nivel 5, quisimos controlar durante algunos días el caudal de la avenida de agua, habiendo comprobado que es, en esta época del año, de unos 200m³/h.*

Com a conseqüència de diferents problemes de talls elèctrics i trencadisses en les instal·lacions el nivell d'aigua torna a recuperar-se.

30/03/1978. D. Julio Sorjus Pauchet informa a la Delegació de Mines que "l'equip de bombes funciona bé i les fan funcionar de forma alternativa, mantenint la captació d'aigua" (en el tercer nivell).

Durant la construcció de l'autopista AP7 / B30 en aquest sector es van presentar diversos problemes per no poder desaiguar.

Al març de 1979 es preparen per davallar el pou mestre fins al nivell 5. Es mantenen els nivells d'aigua per sota del cinquè nivell i es tenen esperances de desaiguar totalment la mina. No hem trobat dades de la quantitat d'aigua desguassada.

A l'abril s'arriba al nivell 5. El grup d'electrobombes continua funcionant i és sotmès a un fort treball degut a la temperatura que genera i citen: hay que adicionar el grupo electrógeno agua termal en que se hallan sumergidos.

A l'exploració d'aquest nivell, l'aigua se situa per sota dels 10 m, observant una tarima de fusta on per sota d'aquesta corre l'aigua.

El cabal resulta variable dins de certs límits, amb una mitjana de 1800 a los 2000 m³ durant les vint-i-quatre hores...

S'adquireixen nous grups de bombeig, que per la informació que disposem van ser:

- Grup marca Ideal de 40CV cabal de 45 m³/h
- Grup marca Itur de 138 CV cabal de 200 m³/h
- Grup marca Ideal de 137 CV cabal de 200 m³/h

Quan es paralitzen els treballs, la capa freàtica, queda a uns catorze metres per sota de la cota de la solera de la planta 3a.

De nou un altre informe del CIHS del 1979, amb dades de Rubió i Garcia, donen uns cabals d'extracció de 50 l/s, captades en materials granític i els conglomerats basals de l'eocè.

A finals de 1980 es consolida la mina Berta con ha lloc de subministrament d'aigües per a la població i la indústria. Es clar que a partir de aquesta data la concessió de l'extracció de mineral té problemes i és abandonada.

El Ministeri d'Indústria (secció d'aigües) diu que autoritza a l'empresa DANCAR S.A. el subministrament d'aigua potable en Valldoreix i el polígon industrial de Can Jardí en els termes municipals de Sant Cugat del Vallès i Rubí, amb una capacitat de 397.000 m³/any. I també fa una descripció de les instal·lacions. El pressupost és de 94.480.000 pessetes.

La finalització de les extraccions es va produir aproximadament als finals dels anys 80, amb el tancament de l'explotació de les aigües per diverses causes. Entre elles, una de les més significatives a efectes de relacionar les aigües de la mina Berta amb la denominada "Anomalia Geotèrmica del Vallès", és que el rendiment del pous de la mina va disminuir dràsticament amb la posta en marxa per la empresa Facovesa S.A. (FECSA -ENHER) dels pous geotermals, (de 100 i 150 m de profunditat), ubicats a uns 100 metres al sud de la mina.

Al comparar aquestes xifres amb les dades del Pla Hidrològic de 1985, veiem que la empresa va declarar que subministrava a uns 2.100 punts, repartits en 1977, en comptadors domèstics a Valldoreix, 4 comptadors industrials a Sant Cugat del Vallès i 131 comptadors també industrials al Polígon de Can Jardí (0,48 hm³/any), dins del terme municipal de Rubí.

Amb aquestes dades les extraccions fetes de l'aquífer que és drenat per la mina Berta arribaven als 0,78 hm³/any (uns 28 l/s) de l'ordre d'un 25% inferiors a les obtingudes anteriorment.

Totes les aigües analitzades es troben molt més carregades en sulfats i en fluor que en altres zones, amb valors superiors en alguns casos als 490 mg/l de SO₄ i 7 mg/l de Fl.

La presència d'aigua termal provocà també que durant l'explotació dels pous de la mina Berta es produís el increment en SiO₂, fins a valors propers als 50 mg/L, l'augment de la temperatura de sortida fins a 30-35 °C, així com l'augment en clorurs i sodi.

Petits espeleotemes a la mina del Quars.

Totes les dades indiquen que l'explotació intensiva de l'aigua de l'aquífer profund de la mina Berta va ser feta per l'empresa DAMCAR, amb la combinació de les extraccions realitzades directament des del pou mestre de l'antiga mina y 3 pous més (DAMCAR-2, DAMCAR-3 i DAMCAR-4) ubicats a les seves immediacions.

El pou mestre estava equipat amb 3 electrobombes amb una capacitat nominal total de 300 m³/h. El règim d'extraccions combinava les captacions amb un bombeig conjunt. Els pous de captació tenien una fondària de 125 a 185 metres, entubats a 250 mm de diàmetre, amb només els

primers 110 metres revestits. La capacitat nominal de les bombes era de 30 i 45 m³/h.

Segons informacions d'antics treballadors de l'empresa, les extraccions del pou mestre o DAMCAR-1 variaven entre els 23 i els 25 l/s. En aquest segon cas, en temps de demanda punta, s'arribaven a assecar les galeries inferiors (4 i 5 nivells) i s'havia de deixar recuperar el nivell, cosa que solia succeir el dia següent. Un informe del PHPO de 1985 confirma aquest cabal d'extracció del pou mestre.

A l'any 2000, en una visita d'espeleòlegs de la FCE a la mina del Quars "Matilde", es retroba part d'allò que considerem complex miner Berta, amb la sorpresa dels pous inundats. Es realitza un treball, "Estudi de la mina del Quars", on s'extreien una sèrie de conclusions com són la importància de l'aquífer retrobat i la fracturació on es troba localitzat.

A la mina del Quars es troben dos pous on el nivell de les aigües es situa en un d'ells a 8 metres. Això ens fa pensar que el nivell piezomètric es localitza a pocs metres del nivell que té la mina Berta.

La recàrrega d'aquest aquífer profund l'hem de cercar a les aigües meteòriques, procedents del massís de Collserola, pel que amb el contacte amb un possible abocador de qualsevol tipus, podria significar la seva contaminació i la no utilització de les aigües. De nou cal tenir en compte com he descrit, que aquestes aigües foren utilitzades per l'abastiment de les properes poblacions de Rubí i Valldoreix.

Les nostres observacions confirmen que la inundació de les galeries inferiors de la mina Berta, determinen l'existència d'un nivell freàtic molt proper a la zona d'excavació de l'actual pedrera. Un clar exponent d'això que comento és l'aflorament d'aigües al sector més baix i que fa necessari la utilització de bombeig per seguir l'activitat extractiva a la pedrera.

D'altres observacions efectuades podem intuir que la zona inundada es troba a partir de la tercera planta a la cota 90 m sobre el nivell del mar, quedant 130 m fins a la cota 210. A la secció Batzach els dos pous són submergits un en la seva totalitat i l'altre 14 m sobre els 65 m dels que consta, el que ens fa pensar que aquests formen part de tot l'entramat de galeries de la mina Berta.

Des del punt vista de la preservació dels recursos hídrics, cal recordar que les aigües d'aquest aquífer ja es van intentar canalitzar (Grup Agbar) cap al municipi de Rubí, tot i que la qualitat no era l'adequada, degut a l'elevada concentració de metalls pesants, donat que les activitats de la mineria els incrementava. És evident que avui dia amb les darreres tècniques disponibles amb què la mateixa empresa AGBAR està fent que siguin potables les aigües del "clavegueram" del Llobregat, aquest problema està resolt.

L'ANOMALIA GEOTÈRMICA

Les característiques hidrogeològiques locals d'aquest sector de la serra de Collserola-Vallès mostren una certa singularitat, al confluir en ell diverses unitats aquíferes, de característiques hidrogeològiques molt diferents, amb un grau d'interacció divers.

L'aquífer paleozoic de Collserola és un aquífer de tipus fissurat que té com a font de recàrrega l'aigua de la pluja precipitada al massís. La part de pluja que no queda interceptada per la vegetació o que se'n va del sistema per escolament superficial, s'infiltra a favor de les discontinuïtats o fractures preexistents, circulant subterràniament. Una part d'aquesta aigua torna a sortir en el propi massís a favor de les nombroses fonts de baix cabal que el drenen. Una altra part s'introdueix més profundament dins el massís, descarregant-se subterràniament pels seus límits, com la fosa del Vallès o la vall del Llobregat. Aquesta segona circulació, pot ser interceptada per mitjà de pous profunds.

En el cas d'aquest sector, l'aigua del massís probablement es mescla amb l'aigua continguda en els aquífers terciaris que omplen la fosa tectònica. De forma local, en determinats punts del contacte entre la serralada litoral o prelitoral i la falla del Vallès, es produeix l'escalfament en fondària d'aquestes aigües de circulació profunda i la seva ascensió a fins nivells més superficials, afavorit per la major fracturació i el règim d'esforços produïts per la pròpia falla. Aquest és l'origen de l'aquífer termal.

Les aigües d'aquest aquífer termal, pel seu caràcter confinat, no poden ser captades d'altra forma que per pous profunds, de més de 100 metres de fondària. Aquesta aigua confinada és la que fonamentalment captaven els pous més productius de l'entorn de la Berta i les pròpies galeries inferiors de la mina.

A més fondària els estudis geotermals realitzats per l'IGME i ENHER entre 1973 i 1985 descriuen que aproximadament davant de la mina Berta es van detectar aigües termals a uns 170 metres de fondària (-105 msnm), en materials granítics afectats per fractures, probablement relacionades amb la fosa tectònica del Vallès (Albert, 1976). L'estudi

Cartell del projecte geotèrmic. Foto: Miñarola.

de l'anomalia geotèrmica associada a la falla N del graben, a la zona de la Garriga - Samalús, pot servir com a hipòtesi de l'origen de l'anomalia del Papiol i per tant de la mina Berta.

Altres autors relacionen la falla de la mina Berta amb el sisme submarí, de 9° R, anomenat de Lisboa, de 1755. Això va afectar el sistema geotèrmic de la traça des de la Garriga - Caldes de Montbui - Sant Cugat i la Puda de Montserrat (aquesta darrera no existia abans de 1755), i a partir del fenomen es va iniciar el vessament al riu Llobregat, que encara continua, junt amb altres fonts que van aparèixer en punts de Catalunya, arran la gran sacsejada geològica que va representar.

Així, a partir dels anys 70 es va detectar, molt a prop de l'actual pedrera, una anomalia geotermal que es considera la continuïtat lateral del camp geotèrmic del Vallès, ja conegut en altres zones properes com la Garriga o Caldes de Montbui.

L'existència en aquest sector amb una anomalia geotèrmica associada a la falla N de la depressió Vallès - Penedès i la serralada prelitoral catalana, per on ascendirien les aigües profundes i alhora per altres zones properes, podria posar en contacte aquestes aigües amb les de la mina Berta, donada la seva proximitat i la diaclassació existent al batòlit on es troba el minat.

Estudis de diverses empreses que han realitzat sondejos a poca distància de la mina Berta, així ho testimonien, amb aigües amb temperatures entre 30/40 °C el que fa presumir que es tracta d'aigües ascendents, provinents d'aqüífers profunds que de seguir amb l'activitat extractiva de la pedrera, quedarien a escassos metres d'aquest nivell piezomètric.

Cal recordar que una de les persones que participa en el projecte de recerca d'energies geotèrmiques (Miñarola), ens comunicà que durant cinquanta dies es bombejaren els pous perforats per tal de cercar uns 100 milions de litres a una temperatura d'uns 58 °C i 70 °C a partir de 100 m de fondària i que cada 10 m la temperatura pujava 2,5 °C i que el nivell s'esgotarà a uns 30 m per sota de 100 m de profunditat, però en un sol dia es recupera gairebé en un 70% arribant al 100% als 10 dies.

De quatre possibles models locals de generació de calor: fricció tectònica, intrusió magmàtica, convecció lliure i convecció forçada, els diversos autors del Servei Geològic de Catalunya i del Centre Superior d'Investigacions Científiques, es decanten per la convecció forçada amb ascensió a través del pla de falla del Vallès degut a la disposició del granit amb la falla "relativament segellada" pels sediments neògens.

Malgrat que no es descarta una convecció lliure –no es tracta necessàriament de dos models excloents– la temperatura no seria capaç de fer funcionar cèl·lules convectives (coincidiria amb un nus ascendent) en uns materials poc permeables com els neògens.

A diferència d'altres sectors, a la mina Berta no existeixen fonts termals aflorants, sinó que l'aqüífer termal està confinat. Per tant, tota la informació prové dels diferents pous que, per un o altre motiu, van captar, entre d'altres, aigües més o menys calentes.

Amb les dades hidrogeoquímiques, la geometria coneguda dels pous i la temperatura de l'aigua, és possible confirmar que aquestes aigües es detecten només en una estreta franja que segueix la direcció general de la falla del Vallès i que en el pla vertical es troba molt propera a les antigues cases mineres i la bocamina.

La interpretació de l'existència d'aquestes aigües calentes a la fondària on arriben els pous (150-180 m) és segons Albert (1976) degut a l'ascens ràpid a favor de la zona de fractura marcada per la falla del Vallès, d'aigües meteòriques antigues, provinents tant del massís de Collserola, com de la pròpia fosa del Vallès que han estat escalfades a una fondària no inferior als 400-450 m. Així les aigües termals del Papiol serien aigües profundes (semi-captives) que ascendirien per la zona de fractura i per altres zones properes. La recàrrega s'hauria de donar a través de la serralada litoral.

En referència als possibles projectes d'aprofitament geotèrmic de les aigües profundes relacionades amb el graben del Vallès - Penedès cal esmentar que fa uns 25 anys es van perforar 2 pous d'investigació amb aquesta finalitat prop de la pedrera Berta.

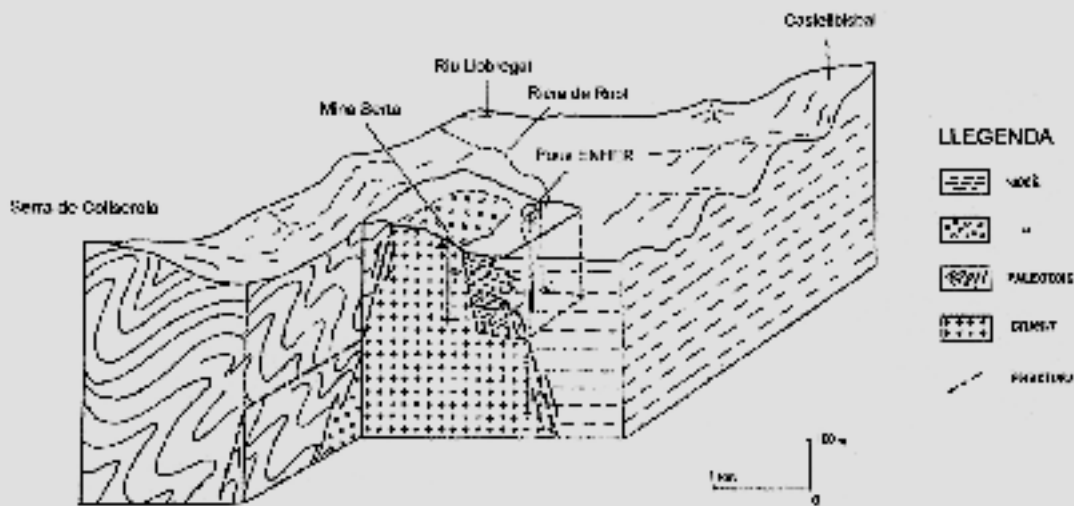

Diagrama (Geoservei).

Consultada –de forma reiterada– la Secció de Mines del Departament d’Indústria, Comerç i Turisme, ens comuniquen que no hi ha informació sobre aquests sondeigs que formaven part d’un projecte que finalment es desestimà. La informació oral recavada en aquest organisme apunta a dos sondeigs d’investigació d’una profunditat superior a 100 metres cadascú amb aigua, el nivell de la qual va anar descendant sense poder precisar finalment el nivell piezomètric assolit. La temperatura d’aquestes aigües havia de ser superior als 70 °C (Miñarola, 1977).

Consultada també la Junta d’Aigües de Catalunya manifesta que van tenir coneixement d’aquests sondeigs però que el fet que les aigües termals no siguin competència seva va impedir que en poguessin disposar d’informació.

Hem pogut accedir una fitxa d’un dels sondejoes efectuats al sector de can Tintorer denominat FACOVESA que porta data de 05/11/1985. Diu a l’apartat d’observacions “en mayo de 1982 mientras se realizaba un ensayo de bombeo la tubería de revestimiento implodión quedando atrapada la bomba y el pozo inutilizado a partir de entonces.” A la mateixa fitxa diu que el cabal va ser de 108 m³ a l’hora a 132 m de fondària durant 50 minuts i que les temperatures de les aigües estaven entre 50 i 52 °C.

Recentment, una nova recerca en organismes europeus –que van ser qui van pagar els estudis geotèrmics de l’àrea–, m’ha permès consultar el document que va ser elaborat per la Commision of the European Communities, report EUR 11152EN-ES amb el nom de “Project Sant Cugat geothermal” i firmat per J. Muniz Aspirez (ENHER).

El projecte tenia els següents objectius:

Demostrar la possibilitat d’explotar l’energia geotèrmica emmagatzematge en el granític; demostrar la viabilitat tècnica i econòmica de la calefacció per hivernacles de la zona amb l’energia geotèrmica; per estudiar les variacions que es produeixen en l’emmagatzematge en temps curts i prova en temps llarg, així com les variacions de temperatura i composició química; per construir un model preliminar del comportament del dipòsit.

El següent treball que va dur a terme:

Estudis hidrogeològics de la zona, amb proves de temps curts amb diferents cabals, proves de temps llarg, determinacions del punt de bombolla pressió, geoquímica de seguiment, interpretació i simulació.

Ladaptació d’un model d’una sola fractura vertical i un model específic de barreres impermeables i un estudi de mercat.

Els resultats més importants van ser:

Va ser possible obtenir bons calibratges en els dos models provats, amb una prova de simulació durant un llarg període que es va dur a terme amb excel·lents resultats. Des del punt de vista geoquímic, la composició del l'aigua bombejada mostrà una estabilitat notable tant en temps com en relació amb el volum d'aigua extreta. Continguts de triti indicaren aigües infiltrades abans de 1952. No de la barreja amb aigua més recent (meteòrica).

L'estabilitat s'observa en totes les dades isotòpica geoquímiques i permet concloure que el camp geotèrmic de Sant Cugat és extens de recursos geotèrmics que podria ser explotat, almenys utilitzats per la temperatura, amb cabals de més de 50 l/s sense cap problema, en un mercat potencial proper per a les flors ornamentals.

CONCLUSIONS

La composició química de l'aigua bombejada mostra una estabilitat notable tant en el temps i en relació amb el volum d'aigua extreta. La única variació és l'augment anormal de la salinitat durant un bombejament prolongat. Les causes encara no estan clares i pot ser degut a la influència dels bombament a la mina Berta.

El contingut de triti en les mostres d'aigua estan sempre extremadament a un baix nivell, sota 0,3 + 0,2 T.U. que indica que l'aigua infiltrada és d'abans de 1952. Cap senyal va ser detectada amb la barreja amb les aigües més recents. Els resultats analítics dels mesuraments de deuteri i oxigen-18 va donar garanties d'origen meteòric de l'aigua sense desviacions atribuïbles a processos tèrmics. També es desprèn de la concentració d'oxigen-18 que la zona de recàrrega està dins de la serralada litoral.

L'estudi de la relació aigua-roca indica que l'aigua geotèrmica està sobresaturada de quars, albita, microcline, moscovita, fèrric biotita i clorita fèrrica i en equilibri amb biotita de magnesi i clorit de magnesi. També l'aigua està gairebé en equilibri respecte a calcita i fluorita.

Aigua geotermal. Foto: Miñarola.

Aquest estudi mostra que l'aigua s'emmagatzema en una dipòsit granític. Els càlculs geotèrmics per a diversos productes químics en equilibri coincideixen, la qual cosa indica una temperatura a profunditat de 100-105 °C. No obstant això, algunes facies-clorur de sodi també s'observen en el líquid de composició, el que provoca una sospita d'una possible relació, durant la circulació en profunditat, amb materials evaporites, possiblement del trias. Aquest mateix fenomen s'observa en altres aigües termals al gravin (Caldes de Montbui).

L'estudi dels gasos dissolts en l'aigua s'ha demostrat que és aire atmosfèric que ha perdut una part important del seu oxigen. La concentració de CO i H i Si és molt baix o inexistent, cosa que indica l'absència de fenòmens perjudicials per al futur de bombament de l'explotació.

La baixa quantitat de gas en un punt proper a la bombolla és igual a la pressió atmosfèrica. Atès que l'aigua està gairebé en equilibri respecte a la calcita, no hauria d'haver problemes d'agressivitat -incrustació- en l'explotació del fluid geotèrmic ni ha d'haver cap fenomen de precipitació de sulfat.

Des del punt de vista d'ús agrícola, la qualitat de l'aigua no és bona per a la irrigació. Per a ser utilitzada ha de ser estudiada de forma específica, segons el tipus de cultiu i característiques del sòl.

Amb l'estabilitat es va observar que en tota la

geoquímica isotòpica i les dades ens permeten concloure que estem en presència d'un relativament ampli camp geotèrmic. Es recarrega amb aigües meteòriques, que podrien ser explotades contínuament d'acord amb els límits que assenyalen els estudis de la hidrodinàmica, sense cap tipus de problemes apreciables en relació amb la seva composició geoquímica.

L'explotació contínua del dipòsit, per tal d'utilitzar el seu contingut energètic, serviria per confirmar aquests pronòstics.

Per últim cal mencionar que en l'avanç del projecte del Pla Especial de Protecció i del Paisatge del Parc Natural de Collserola, presentat al desembre del 2014, a l'apartat 3 no es protegeix l'aqüífer de la mina i en el corresponent a les concessions mineres es demanen dues concessions (en tràmit) d'aigües termals (geomagna) per l'empresa L'Arbreda d'Oriè SL, una per 136 ha i l'altra per 33,6 ha pel sector de la mina Berta. Aquesta empresa és la mateixa que explota els balnearis de Caldes de Montbui.

Afectacions més importants per a la instal·lació d'un abocador a la Pedrera Berta:

- Fort impacte mediambiental en una zona declarada Parc Natural amb un reompliment de 6.501.927 m³ en 25 anys i el risc de degradació progressiva.
- Risc potencial alt de contaminació de les aigües subterrànies, que apareixen en el sector més baix de l'activitat extractiva i que fa necessària la utilització de bombeig per seguir treballant a la pedrera.
- Contaminació atmosfèrica de CO₂ i metà als pobles com Sant Cugat del Vallès, Rubí, Castellbisbal i El Papiol, amb la seva afectació a la salut i els olors.
- Afectació a la fauna i en especial a una espècie protegida de ratpenats *Miniopterus Schreliensis*.

La pedrera Berta.

Les administracions no han elaborat el Pla d'usos dintre del Pla Especial del Parc Natural, el qual haurà de recollir el destí final dels terrenys que ocupa el complex de la mina Berta, actualment classificats com a forestals.

Esperem que el seny imperi pel bé del medi natural i sobretot de les poblacions properes con Rubí, Sant Cugat del Vallès, Castellbisbal i El Papiol pels efectes negatius que comportaria la instal·lació d'un abocador i la pèrdua d'un aquífer d'incalculable valor en un país que, con diu Raimon, "no sap ploure", i passa de les inundacions a la sequera.

Tal com dèiem, no han après. La pedagogia de les catàstrofes de la nostra societat ja va advertir l'any 1972 sobre el resultat de l'abocador d'escombraries del Garraf. I ara, què pretenen? ...Tot fa "olor de podrit".

BIBLIOGRAFIA

A. CANALS, J. ALBERT, C. AYORA. El sistema geotérmico de la Garriga-Samalus: comparaciones con sistemas hotrotermales fósiles. Revista Geocitas, núm. 7. Madrid 1990.

FCE (Federació Catalana d'Espeleologia), 2000. Estudi de la mina Quars. El Papiol-Sant Cugat.

GEOSERVEI, 1998. Estudi geològic-hidrològic de l'emplaçament de la pedrera Berta al terme municipal de Sant Cugat del Vallès (Barcelona) per al projecte constructiu d'un dipòsit controlat calsse II destinat a la restauració de la pedrera. 48 pp.

I.G.M. Proyecto de investigación geotérmica en el Vallès mediante sondeos de reconocimientos y síntesis hidrogeotérmica. Madrid 1990.

LLORET I PRIETO, J. i UBACH I TARRÉS, M, 1989. L'avenc de la mina Berta i els cavernaments en granit d'aquest jaciment mineral. Espeleòleg 38, 48-52.

MONTORIOL POUS, J. Estudio de mineralogía sobre la mina Berta. Tesis doctoral. 1963. Barcelona.

MIÑAROLA. Estudio sobre la anomalía geotérmica del sector Sant Cugat- El Papiol. 1974-1986. Barcelona.

MUNIZ ASPIREZ, J. "Project Sant Cugat geothermal". Commision of the European Communites 1986.

CITACIÓ D'UNA NOVA PLANTA PER A LA FLORA DEL PARC NATURAL DE SANT LLORENÇ DEL MUNT I L'OBAC I LOCALITZACIÓ DE DUES PLANTES MOLT POC FREQUËNTS

Per Joaquim Pérez i Raventós

La primavera de l'any 2013 va ser excepcional per a la flora. Aquell any vam tenir varies sorpreses botàniques gràcies a l'abundant pluja i va fer que moltes plantes anuals manifestessin la seva presència. Durant aquella primavera, un dels fenòmens més comentats van ser les generoses precipitacions que regaren tot el territori. Aquesta abundància hídrica produí una floració quasi excepcional dins del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac. Es pogueren observar nombroses plantes d'espècies molt poc freqüents que en temporades més seques són pràcticament inexistents. D'altres, la seva aparició va estar fins i tot una sorpresa. Especialment dues, que a la zona del Parc Natural no havien estat mai citades –almenys que jo en tingui constància? i que pel seu hàbitat natural haurien de ser-ne pràcticament alienes. Tanmateix, es van poder trobar dos d'aquestes plantes: un, les orquidiàcies (la *Serapias vomeracea*), i l'altre, de les papaveràcies (la *Glaucium flavum*).

Serapias vomeracea (Burm. Fil.)

Com totes les orquídies, el gènere de les *Serapias* són perennes, i estan estretament emparentades amb els gèneres *Orchis* i *Ophrys*, que són molt típiques d'hàbitats mediterranis. L'orquídia *Serapias vomeracea* és una planta baixa, d'uns 40 cm d'alçada. Presenta dues tuberositats petites amb algunes arrels, de tija dreta, cilíndrica i amb fulles verdes, lineals i

Serapias vomeracea. Foto: Joaquim Pérez i Raventós.

canaliculades, que es mostren agudes, sense pèls i embeinadores. La part de l'apex és de color vinós. La inflorescència és de 3 a 8 flors força grans i compactades en espiga allargada. Les bràctees són més llargues que la flor, també de color vinós i de nervis reticulats.

La flor és composta de sèpals lanceolats, aguts i soldats fins l'apex, de color porpra dins i nervis marcats per fora, formant un casc. Per la seva banda, els pètals són de forma ovoidal-lanceolats, llargament acuminats i també de color purpuri. El label és una vegada i mitja més llarg que els sèpals, trilobulat i lingüiforme i presenta dues parts separades per una estrangulació que a la part basal és l'hipoquil, generalment més ample que llarg. Aquest label queda quasi amagat a l'interior del casc i té dues prominències paral·leles, que són pàl·lides a la base. L'epiquil és la part distal, més llarga que ampla, de color ferruginós amb nervis més foscos i coberts de pèls. L'ovari és verd, llarg i no torçat. No presenta esperó.

Aquesta orquídia s'ha localitzat als peus codolars del Montcau, amb una orientació de llevant-ponent. Cal dir que solament s'ha detectat una sola planta, tot i les diverses exploracions que s'han realitzat. S'ha de remarcar que aquest no és el seu hàbitat habitual.

Glaucium flavum (Crantz)

De nom popular Cascall marí.

Pertany al gènere de les papaveràcies. És una planta de gran bellesa que pot ser bianual o perenne, amb unes tiges que poden arribar a 1 metre d'alçada. Té unes fulles de color verd glauc amb molts lòbuls i amb una consistència una mica carnosa i aspre. Quan està florida és molt fàcil de reconèixer perquè fa unes grans flors grogues de 6 a 9 cm de diàmetre. Presenta quatre pètals amb taques a la base, amb molts estams i amb les anteres grogues. El fruit és una càpsula banyuda, que pot arribar als 20 cm de llargada. Si es trenca un tros de la planta cal saber que es desprèn un làtex de color groc, que és tòxic. Són plantes lleugerament nitròfiles, és a dir, que prefereix sòls àcids. Acostumen a trobar-se a sòls arenosos ja que és

Glaucium flavum. Foto: Joaquim Pérez i Raventós.

una planta de litoral i suporta bé la humitat ambiental. Floreix de la primavera a la tardor. Ha estat una sorpresa veure-la al Parc Natural de Sant Llorenç i l'Obac.

Segons diversos autors, pot haver-se desplaçat per la vall del riu Llobregat, arribant al Bages. Però ara ha estat localitzada per sobre dels 700 m sota el Turó de la Cort Fosca, al rodal de la pista nova, on s'hi van comptar uns 8 o 9 peus. Amb aquests antecedents la seva presència al Parc Natural és notablement excepcional.

UNA NOVA PLANTA PER A LA FLORA DEL PARC NATURAL DE SANT LLORENÇ DEL MUNT I L'OBAC

Dins de la flora del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, la família de les escrofulariàcies té un lloc relativament modest. Tanmateix, sense ser de les més freqüents, aquestes plantes es poden veure i trobar en tot l'àmbit del Parc.

Podem trobar habitualment; *Digitalis lutea*, didalera groga. Herba dreta no molt alta; les flors, en nombre aproximat de 25, són d'un groc pàl·lid, totes girades cap un costat i una mica pèndules. *Antirrhinum majus*, conillets. Herba dreta i ferma, de fulles oposades; les flors, en nombre de 10 a 20, disposades en la tija terminal, amb la corol·la en forma de tub, de color purpuri molt vistós. *Linaria supina*, violeta de pastor. És una planta ajaguda, de flors disposades en un raïm dens i curt, amb la corol·la bastant grossa, groga, amb taques ataronjades, i amb un esperó ben patent. *Vesbasum thapsus*, herba blenera o tripons. Planta alta, molt tomentosa i d'un color grisenc; de fulles basals i en roseta; i de flors en espiga i força grosses, amb la corol·la groga. Així com altres més o menys localitzades i observades pertanyents als gèneres *Veronica*, *Chaenorhinum*, *Misopates*, *Cymbalaria*, *Odontites* i *Scrophularia*.

Cal donar una certa importància a una nova planta per a la flora del Parc, no localitzada ni observada fins ara. Es tracta d'una planta que s'ha trobat dins d'aquest àmbit i, per poder certificar i assegurar la seva presència, s'ha recorregut a bibliografies i bancs de dades sobre la flora de Catalunya: al *Pla de conservació de la flora vascular amenaçada al Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac* (2005 i 2007), a la *Base de dades de Biodiversitat de Catalunya*, de la Universitat de Barcelona, a l'*Atlas corològic de la flora vascular dels Països Catalans*, volum 13, d'Oriol de Bolòs, Xavier Font i Josep Vigo; i a biòlegs que han certificat que no constava en la flora del Parc. Sí que hi ha citacions fora del Parc: s'ha vist al Bages, a Collserola, etc.

Aquesta novetat és l'escrofulariàcea *Linaria arvensis* (L.) Desf. subsp. *arvensis*.

Descripció: herba anual, d'uns 20 cm d'alçada, d'aspecte delicat, que pot passar fàcilment desapercebuda, tota ella de color glauc; floreix d'abril a juliol i fructifica a mesura que van madurant els fruits; les fulles caulinars alternes, linears, obtuses, planes o a vegades recaragolades, i les inferiors en verticils de 3 a 4 fulles; les flors són zigomorfes, es a dir tenen un sol pla de simetria, la inflorescència amb pèls glandulosos, molt densa en el seu creixement, en nombre de 3 a 15 i laxa quan van desenvolupant-se les flors i quan fructificant; les bràctees linears; el calze amb sèpals desiguals; la corol·la de 4 a 7 mm, de color blau violeta clar, amb la gorja blanquinosa i amb venes més fosques de color blau més fosc sobre el llavi inferior que serveix de guia a les abelles el seu principal pol·linitzador, proveïda d'un esperó fortament corbat més curt que el resta de la corol·la on s'acumula el nèctar; el fruit en càpsula globosa i glabra, però de vegades amb pèls glandulífers cap a l'àpex, que s'obre per dehiscència amb nombroses i petites les llavors negres de forma planoconvexes.

Hàbitat: Codines, pedregars i marges de camins, sobre substrats calcaris o silícics.

Hi ha dues altres subespècies, considerades espècies per diversos autors:

Linaria arvensis subsp. *simplex*, que es diferencia per tenir les flors grogues. Aquesta sí que ha estat observada al Montcau.

Linaria arvensis subsp. *micrantha*, que es diferencia per la corol·la més gran i per l'esperó més llarg i més corbat.

Acompanyant-la en el seu hàbitat es troben:

Farigola	<i>Thymus vulgaris</i>	Labiades
Estepa blanca	<i>Cistus albidus</i>	Cistàcies
Teucrí de codina	<i>Teucrium botrys</i>	Labiades
Pebrots de ruc	<i>Reseda phyteuma</i>	Resedàcies
Narcís groc	<i>Narcissus assoanus</i>	Amaril·lidàcies
Ungla de gat	<i>Sedum sediforme</i>	Crassulàcies
Canyaferla	<i>Ferula communis</i>	Umbel·líferes
Vulnerària	<i>Anthyllis vulneraria</i>	Papilionàcies
Melilot napolità	<i>Melilotus neapolitana</i>	Papilionàcies
Viborera	<i>Echium vulgare</i>	Boraginàcies
Agulletes de bruixa	<i>Erodium cicutarium</i>	Geraniàcies
Citis platejat	<i>Argyrolobium zanonii</i>	Papilionàcies
Morró	<i>Anagallis arvensis</i>	Primulàcies
Violeta de pastor	<i>Linaria supina</i>	Escrofulariàcies
Lletera vera	<i>Euphorbia characias</i>	Euforbiàcies
Xenixell	<i>Senecio vulgaris</i>	Compostes
Rèvola borda	<i>Sherardia arvensis</i>	Rubiàcies
Llistó	<i>Brachypodium retusum</i>	Gramínies
Fonollassa groga	<i>Thapsia villosa</i>	Umbel·líferes
Marcet	<i>Dipcadi serotinum</i>	Liliàcies
Trínquia	<i>Leontodon taraxacoides</i>	Compostes
Cabells	<i>Cuscuta epithymum</i>	Convolvulàcies
Calabruixa grossa	<i>Muscari comosum</i>	Liliàcies
Timó groc	<i>Teucrium polium ssp aureum</i>	Labiades
Arenària de codina	<i>Arenaria conimbricensis</i>	Cariofil·làcies
Crespinell blanc	<i>Sedum album</i>	Crassulàcies
Viola	<i>Viola tricolor subsp. arvensis</i>	Violàcies
Ravenissa groga	<i>Erucastrum nasturtiifolium</i>	Crucíferes
Fesol bord	<i>Lathyrus clymenum</i>	Papilionàcies
Arabidopsi	<i>Arabidopsi thaliana</i>	Crucíferes
Cugula	<i>Avena barbata</i>	Gramínies
Heliantem italià	<i>Helianthemum oelandicum</i>	Cistàcies
Lletera exigua	<i>Euphorbia exigua</i>	Euforbiàcies
Malví pelut	<i>Althaea hirsuta</i>	Malvàcies
All rodó	<i>Allium sphaerocephalon</i>	Liliàcies
Filaguera piramidal	<i>Filago pyramidata</i>	Composte

L'estrat arborí i arbustiu que rodeja la codina hi són presents:

Alzina	<i>Quercus ilex</i>	Fagàcies
Fals aladern	<i>Phillyrea latifolia</i>	Oleàcies
Lligabosc mediterrani	<i>Lonicera implexa</i>	Caprifoliàcies
Marfull	<i>Viburnum tinus</i>	Caprifoliàcies

Romaní
Galzeran
Arboç
Càdec
Savina

Rosmarinus officinalis
Ruscus aculeatus
Arbutus unedo
Juniperus oxycedrus
Juniperus phoenicea

Labiades
Liliàcies
Ericàcies
Cupressàcies
Cupressàcies

Vull donar el meu agraïment al company de la Secció de Ciències Naturals del CET, Àngel Hernández, per la seva ajuda en la confecció del llistat i en la identificació de les plantes que es troben dins de la codina on he fet la troballa.

Flor i fulles.

Fruit.

Detall flor.

Detall de les llavors.

BIBLIOGRAFIA

GUIA DE CAMP DE LES ORQUÍDIES DE CATALUNYA. Hilari Sanz i Gonel, Josep Nuet i Badia, Editorial Montblanc-Martin. Barcelona. 1995.

BULBOS. Christopher Grey-Wilson i Brian Matew, il·lustracions de Majorie Blamey, Ediciones Omega S.A. Barcelona. 1992.

FLORA MANUAL DELS PAÏSOS CATALANS. Oriol de Bolòs, Josep Vigo, Ramon M. Mesalles, Josep M. Ninot, Editorial Pòrtic. Barcelona. 1990.

GUIA INTERACTIVA

DEL PARC NATURAL DE SANT LLORENÇ DEL MUNT I L'OBAC

Per Ramon Suades i Martí Puig

INTRODUCCIÓ

Fins i tot per a algunes de les persones que poden considerar-se coneixedores del patrimoni natural i etnogràfic que atresora el Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, i que estiguin al dia de les diferents novetats i publicacions sobre el massís que regularment van apareixent en el món editorial, o també per aquelles poc avesades a les noves tecnologies o refractàries a l'era digital, és possible que els hi passés per alt un fet succeït l'any 2016, de gran transcendència en el coneixement dels secrets d'aquestes muntanyes: ens referim a l'aparició de la 4a edició de la Guia interactiva del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, editada per en Ramon Suades, únicament en suport digital, i que es pot trobar a la venda a algunes entitats excursionistes com ara el Centre Excursionista de Terrassa o la Unió Excursionista de Sabadell.

Salvant el temps i les distàncies, la transcendència de l'aparició de la Guia interactiva del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, és perfectament equiparable a la que en el seu moment va tenir la publicació de la Guia Monogràfica de Sant Llorenç del Munt editada i publicada pel Centre Excursionista de Terrassa cap als anys 1936-37, ja que si bé aquesta darrera tenia per objecte crear i recopilar el coneixements existents sobre la muntanya en un moment en que tot estava per fer, l'obra objecte de present treball té la virtut de constituir un exhaustiu inventari d'elements destacats del patrimoni natural i humà de l'àmbit del Parc (arbres, barraques de pedra seca, collades, coves, avencs i balmes, edificacions, etc.), tots perfectament georeferenciats, descrits i amb fotografia, i el que és més important, relligats amb una proposta mesurada d'itineraris que tenen la virtut de resseguir-los tots, permetent a la persona interessada visitar-los, i si ho desitja recolzats mitjançant el suport de la tecnologia GPS.

També, com la guia editada pel Centre Excursionista de Terrassa, inclou un apartat amb nocions sobre la fauna, la vegetació, la geologia, les poblacions que es troben dins l'àmbit del Parc Natural i rodalies, sense oblidar altres aspectes etnogràfics com ara pot ser un recull de les principals llegendes de la muntanya.

Una possible explicació que pot tenir el relatiu poc ressò que ha tingut l'aparició de cada una de les noves edicions d'aquesta obra, cal cercar-lo potser en el propi tarannà del seu autor, que defuig de la notorietat i el protagonisme, i que amb tota generositat ofereix uns continguts recollits en el transcurs d'incomptables hores esmerçades, en la recopilació d'informació, en la consulta de diferents fonts i de persones coneixedores d'aquestes contrades, o amb la repetició dels itineraris efectuats amb l'objecte de localitzar i capturar les coordenades d'una agulla, una cova, un forn de calç, unes runes, etc., o robar-ne una imatge amb la qual acompanyar la descripció de l'element escollit.

Una altra explicació ben plausible, pot raure en el dilema que de ben se li deu presentar al seu autor, gran amant d'aquesta muntanya: evitar la difusió massiva dels continguts de la Guia però a la vegada fer-los accessibles per aquelles persones que en comparteixen la seva estimació i respecte, doncs ja se sap que totes les masses piquen, i un accés massiu i indiscriminat a la informació que conté podria fins i tot arribar a malmetre els elements que conté. Per tant el fet de no fer una major difusió del producte deu ser totalment premeditada, i s'espera que el coneixement de la seva existència es faci pràcticament a través del boca a boca.

ELS ANTECEDENTS

Segons paraules del propi autor, els inicis de la Guia Interactiva cal buscar-los a l'any 2000, quan juntament amb en Jordi Senyal a la tardor/hivern feien excursions sovintejades per Sant Llorenç del Munt per tal de preparar-se per la campanya d'estiu als pirineus. Tots dos professionals de la informàtica, van tenir la pensada de fer un producte de continguts sobre Sant Llorenç del Munt, diferent dels existents fins al moment, ja que de llibres n'hi havia molts i de molt bons.

Amb aquesta finalitat van començar a recórrer i a descriure itineraris, i a il·lustrar-los amb fotografies, que per aquells anys encara eren en format analògic. Si bé al principi només s'ho prengueren com a distracció, poc a poc els continguts anaren creixent en quantitat i en interès i la idea va anar cobrant forma, fins que l'any 2005 van decidir fer un pas més i van pensar en la seva distribució mitjançant un suport CD-ROM.

Per sort o per desgràcia, aleshores van aparèixer les primeres càmeres digitals, fet que els va impulsar a repetir totes les fotografies. També es va popularitzar la tecnologia GPS, i van decidir afegir la geolocalització als punts d'interès, així com també els tracks dels itineraris, els quals van haver de refer i ampliar, a causa del descobriment de nous elements i indrets ubicats fora de les rutes recorregudes fins al moment.

D'aquesta manera l'any 2008 apareixia la primera edició de la Guia interactiva, que es va distribuir al Centre Excursionista de Terrassa i a la Unió Excursionista de Sabadell.

Malauradament en Jordi Senyal, per motius personals, va haver de traslladar la residència fora de la ciutat de Terrassa. Aleshores però, en Ramon Suades va conèixer a en Salvador Trullàs, en Josep Abat i en Cinto Cuyàs, amb els quals entre el 2008 i el 2009 van inventariar moltes de les fonts i surgències del Parc, i també a les primeres barraques de pedra seca.

L'any 2010 sortia la segona edició de la Guia Interactiva, que contenia el fruit d'aquestes sortides i també, com a novetat, una actualització en format digital del mapa editat pel Centre Excursionista de Terrassa, la primera edició del qual va ser l'any 1988, amb el vist i plau i el suport del que aleshores era president de l'entitat, l'Àngel Casanovas.

Per aquells anys també, en Ramon va conèixer a uns altres grans coneixedors dels secrets del massís, en Jordi Guillemot i en Quim Solbas, que el van acompanyar en moltes embandissades a buscar i a inventariar diferents cavitats.

Fruit d'aquesta col·laboració, l'any 2012 apareixia la tercera edició de la Guia que incorporava moltes de les cavitats visitades, barraques de vinya, i com a novetat un mapa interactiu que permetia poder veure els elements d'interès damunt del mapa. També es va canviar tota l'altimetria del mapa del CET.

L'any 2013, amb en Xavi Pereira, els seus fills Jordi i David, i en Quicu Tàpias, va començar a resseguir i a inventariar les diferents roques, parets i agulles de Sant Llorenç del Munt, moltes de les quals contingudes en el llibre Sant Llorenç Pam a Pam, d'en Josep Barberà.

Fruit d'aquesta tasca l'any 2016 n'apareix la quarta i, de moment, darrera versió de la Guia Interactiva, que incorpora les roques i agulles esmentades i també moltes barraques de pedra seca, gràcies a la col·laboració de diferents especialistes en la matèria: a Sant Llorenç Savall en Jordi Guillemot, a Castellar del Vallès en Joan Roura i a Vacarisses en David Hernández.

Molta altra gent ha anat ajudant a en Ramon Suades en la localització o donant indicacions sobre diferents elements d'interès que ara es troben inventariats en la guia, el nom dels quals surt escrupolosament relacionats en l'apartat de novetats de cada una de les edicions de la Guia que ha anat sortint a la llum.

Degut a la gran quantitat d'informació emmagatzemada, en aquesta darrera versió s'ha hagut de canviar el suport digital, de CD a DVD-ROM, per tal de donar cabuda a les dades associades a més de 3.000 punts d'interès.

LA GUIA INTERACTIVA

La Guia Interactiva és una aplicació informàtica d'escriptori de simple concepció i que no requereix de cap tipus d'instal·lació, amb un aspecte similar a l'ajuda de qualsevol programa informàtic, en forma d'arbre, i que permet navegar i visualitzar eficaçment les informacions que conté. També disposa d'una part de la finestra més àmplia, destinada a mostrar les informacions associades a l'element d'interès escollit, a permetre la navegació pel mapa interactiu, o a visualitzar la descripció de l'itinerari recomanat per accedir-hi.

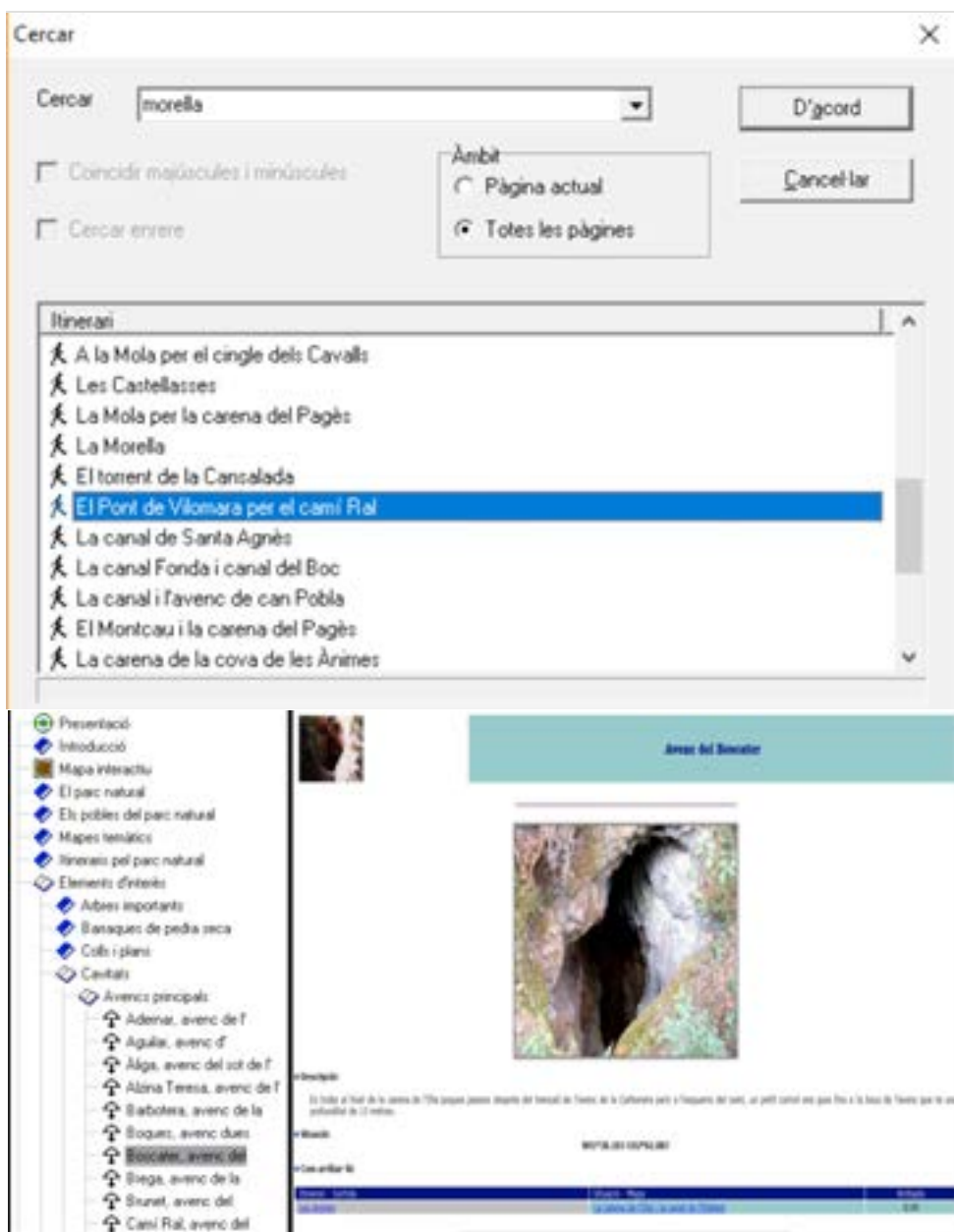

Els requeriments per al seu funcionament són simples: a més a més de disposar de prou espai del disc dur de l'ordinador per acollir la gran quantitat d'informació que conté, tan sols és necessari tenir instal·lat el sistema operatiu Microsoft Windows en qualsevol de les seves versions més actuals, i disposar d'un navegador d'internet instal·lat. Tant es pot fer funcionar en local, copiat al propi disc dur de l'ordinador, com resident en un llapis de memòria.

Tenint en compte la formació i la professió dels seus creadors, tots dos del ram de la informàtica, haurien pogut fer un producte molt més elaborat, però de forma totalment premeditada van optar per escollir la simplicitat amb dues finalitats: per un cantó amb l'objecte de defugir dels problemes informàtics que comporten les constants actualitzacions dels sistemes operatius i programaris, i per l'altra per facilitar-ne el seu ús fins i tot per a les persones poc avesades a la informàtica. També, i com molt bé diu en Ramon, amb aquest format perseguien un tercer objectiu: una guia excursionista requereix passar moltes hores a la muntanya, fet que fa necessari estar poca estona davant de l'ordinador per al seu desenvolupament.

EL FUNCIONAMENT

Un cop descomprimit i executat el programa, se'ns mostra la seva interfície, molt intuïtiva, simple i amigable, que permet a l'usuari consultar els continguts de diferents maneres. Disposava d'una barra d'eines tipus navegador, l'element més destacat de la qual és el Cercador, que permet trobar un topònim ja sigui dins la pàgina en la que s'està consultant, o entre tots els itineraris continguts en la base de dades. Els resultats són sensiblement diferents, doncs mitjançant aquesta darrera opció es mostren en els resultats tots els itineraris que contenen el topònim cercat.

Però la millor manera de consultar els continguts de la Guia és emprant l'estructura d'arbre desplegable que es troba a l'esquerra de la finestra, o bé escollint directament una de les temàtiques que ofereix la finestra principal, o decantant-se per la navegació a través del mapa interactiu.

Si s'opta per les opcions de navegar a través de l'estructura d'arbre o la finestra principal de continguts, segons la temàtica escollida cal anar desplegant les seves subcategories fins

• Fitxa Tècnica:

Itinerari:	1
Sortida i arribada:	Riera de Dreu de les Arenes
Temps:	3 hores i 57 minuts
Distància:	12,39 km
Punts d'interès:	Castellons de Can Torred - La Mola - Fonteta de la Mare de Déu de les Arenes - de Santa Agnès - Rierons de l'Oba i de la Carbonera
Dificultat:	Sens més difícil
Observacions:	Recomanem de grupar per superar la penja de l'Estret - itinerari d'alta muntanya i desnivell considerable.
Punts de GPS:	l'Oba amb els punts GPS de l'itinerari
Ruta de GPS:	l'Oba amb la ruta GPS de l'itinerari

• Itinerari:

• Descripció:

- [1] 09:00, 900m, 4.00km, [N42°38.845 E02°01.235](#) [1] Comencem l'itinerari a l'aparcament per a vehicles [1]. Pugem els grups que hi ha al final de l'aparcament. Només caldrà fer, **després el camí que segueix la riera en a l'itinerari de la Mola** [1], i girar a l'esquerra arribant nos a l'itinerari que veiem.
- [2] 09:05, 900m, 0.20km [2] **Fonteta de la Mare de Déu de les Arenes** [2]. Anem fins al CR que hi ha uns metres més enllà de la seva porta d'entrada, un cop allà, seguirem direcció Sud-Oest el camí planer del CR.
- [3] 09:06, 870m, 0.34km Torred de Matallonga. **Girem a l'esquerra pel torred** i seguirem el CR (a la dreta arribem al Sud de Matallonga [veure itinerari de la Mola](#) [2]).
- [4] 09:11, 860m, 0.70km **Després el nostre camí** per seguir el que veiem a la nostra dreta direcció Sud-Oest. (Camí avall arribem fins l'aparcament on hi ha una font: **font: restaurant de la Mare de Déu de les Arenes** [2]). Comença una farga pujada.
- [5] 09:14, 860m, 0.90km Cruïlla. Seguirem direcció Sud-Oest en farga pujada.
- [6] 09:21, 860m, 1.20km Cruïlla. Després un camí carreter a la dreta que baixa fins al Sud de Matallonga.
- [7] 09:26, 850m, 1.40km Arribem a un petit turó de la carena de l'Oba on veiem el nostre destí, al **Monte de la Mola** [2]. El camí d'arribada per convertir-se en una pista on el camí planer.
- [8] 09:27, 860m, 1.90km Cruïlla. Després un camí carreter a la dreta que en uns cinc minuts de farga baixada s'adreça fins a **Font de l'Oba de l'Oba** [2] ([N42°38.432 E02°01.367](#)). En una distància més a la dreta la **Castellons del Carbonera** [2].
- [9] 09:40, 840m, 2.40km Fitxa a la dreta. Els indiquem el camí planer a seguir per arribar a **Font de la Carbonera** [2] ([N42°38.085 E02°01.102](#)), de 84m de fondària. Si arribem en un minut.
- [10] 09:46, 800m, 2.70km Una farga ara a l'esquerra ara indiquem d'un petit collal que arriba en uns 3 minuts fins a **Font de la Carbonera** [2] ([N42°38.212 E02°01.082](#)), ara però en la banda del Sud del Munt.

Detall de mapa i segueix una sèrie de punts d'interès, indicant un d'ells per més informació. El mapa es pot ampliar amb la rodeta del capítol o amb les tecles «u» i «d».	
Fitxa Itinerari	N42°38.845 E02°01.235 Turó del Pulgond

trobar el punt d'interès desitjat, que un cop seleccionat, es mostra la seva fitxa associada amb les principals informacions relatives a l'element: una descripció, fotografia, les coordenades geogràfiques per a dispositius GPS, el lloc de sortida i l'itinerari proposat per accedir-hi, i el temps que hom hi haurà d'esmerçar per arribar-hi.

L'itinerari està compost per una exhaustiva descripció de camí a seguir fins assolir l'element anhelat, si bé es troba ple de referències i d'hipervincles que permeten consultar la informació relativa a aquests altres elements d'interès que es troben al llarg del camí. També permet descarregar el track o traça digital per poder seguir l'excursió amb l'ajuda d'un dispositiu GPS.

Si s'opta per navegar a través del mapa interactiu, cal escollir aquesta opció des de l'arbre, i es mostra la base cartogràfica consistent en la versió actualitzada i millorada del mapa del Centre Excursionista de Terrassa en la finestra principal, sobre la qual es visualitzen els més de 3000 punts d'interès que conté la Guia, i que l'usuari pot seleccionar per accedir a la fitxa de l'element i consultar les principals informacions associades: la fotografia i la fitxa, amb les coordenades, l'itinerari, etc.

ELS CONTINGUTS

Com ja s'ha vist, els continguts de la Guia Interactiva s'han anat ampliat en la mesura que han anat apareixent les diferents edicions, en funció de les diferents temàtiques en les quals en Ramon Suades ha centrat la seva atenció, i que ha anat inventariant sol o amb companyia.

En relació a la informació que inclou la quarta edició de la Guia Interactiva apareguda l'any 2016, es poden diferenciar tres grans blocs de continguts: el primer destinat a facilitar tota una sèrie d'informacions generals relacionades amb la Guia, com ara la benvinguda i presentació del producte, l'ajuda, bibliografia recomanada, i les novetats que conté l'edició. En un segon bloc es faciliten informacions generals sobre aspectes geogràfics de Sant Llorenç del Munt i Serra de l'Obac, el Parc Natural, la geologia, o la fauna i la flora que hi podem trobar, així com la transcripció de les llegendes més destacades. Fins i tot s'inclouen diversos mapes temàtics que permeten visualitzar la distribució geogràfica de diferents informacions associades als elements d'interès, fet que en permet descobrir patrons que de manera individualitzada passarien desapercebuts, com ara la distribució de les barraques de vinya dins l'àmbit.

També s'aporten informacions generals sobre les poblacions incloses o properes al Parc Natural, amb referències útils per a l'excursionista, com ara telèfons de contacte de l'ajuntament, com arribar-hi tant amb transport públic com en vehicle privat, elements d'interès dignes de visitar a les poblacions, sense oblidar algunes propostes de restauració per a recuperar forces o acabar d'arrodonir una excursió.

Finalment, el tercer gran bloc de continguts i plat estrella de la guia, està integrat pròpiament pel gruix de les informacions relacionades als més de 3.000 punts d'interès, fotografies associades, i la descripció dels 65 itineraris que proposa, mitjançant els quals accedir a tots ells, i que es troben agrupats segons les diferents "portes" d'entrada al Parc, com ara pot ser el coll d'Estenalles, la Torre de l'Àngel, o les Arenes, els quals es poden imprimir, descarregar per a dispositius GPS, o consultar-ne els desnivells mitjançant la visualització del seu perfil.

En relació als elements d'interès, cal dir que vénen agrupats d'acord amb les següents categories i subcategories:

Arbres importants

Pinassa del Dalmau.

Barraques de pedra seca

- Castellar del Vallès i Matadepera
- Granera
- Monistrol de Calders
- Mura
- El Pont de Vilomara i Rocafort
- Rellinars i Sant Vicenç de Castellet
- Sant Llorenç Savall
- Talamanca
- Vacarisses

Riera de Nespres.

Coll i plans

- Colls
- Plans i eres

Coll de Palomeres.

Coves, avencs i balmes

- Avencs principals
- Avencs secundaris
- Balmes principals
- Balmes secundàries
- Caus
- Coves principals
- Coves secundàries
- Escletxes
- Foradades
- Forats

Avenc de la Pala.

Edificacions

- Barraques d'obra
- Casalots
- Cases
- Castells
- Cisternes
- Corral
- Creus
- Ermites
- Esglésies
- Fons de calç
- Forns d'obra
- Forns de pega
- Molins
- Ponts
- Pous
- Pous de glaç
- Refugis
- Ruïnes
- Sínies
- Tines
- Tombes
- Torrotes
- Trulls
- Varis: p.e. el búnquer de l'Azaña.

Sínia de Can Valls.

Tomba del Moro de l'Otzet.

Fonts i basses

- Bassals
- Basses
- Fonts
- Fonts de temporada
- Gorgs i tolls
- Pantans
- Rescloses
- Salts

Font de les Cases.

Turons i pujols

- Turons principals
- Turons secundaris
- Agulles
- Agulletes

Bust d'en Clavé.

Tal i com s'ha apuntat en d'altres punts del treball, la suma total dels elements d'interès que surten informats i classificats en aquestes categories ascendeix a més de 3.000 punts, amb el qual es pot constatar que la tasca duta a terme per en Ramon Suades (sempre inacabada) ja ha assolit unes dimensions colossals.

CONCLUSIONS

Ja sigui per la peculiar configuració i composició que presenten els relleus del massís de Sant Llorenç del Munt i de la Serra de l'Obac, curulls de canals, corriols, fondalades, forats, cingleres, coves, agulles, refugis, amagatalls i demés, poblats des de l'antigor, i que de manera regular la muntanya n'ofereix un nou descobriment a l'excursionista, per més coneixedor que aquest se'n declari, o sigui per la poderosa atracció que la presència de la muntanya exerceix sobre els habitants que resideixen en les poblacions situades als seus voltants, el cert és que generació rere generació apareixen persones de totes les edats, que sense la necessitat d'instrucció ni doctrina de cap mena, se'ls hi desperta la necessitat de recórrer els seus camins, amb l'única finalitat de conèixer els seus secrets, sadollar la seva curiositat i contemplar els tresors que amaguen el massís de Sant Llorenç del Munt i la Serra de l'Obac.

Per a aquestes persones, per a les quals la coneixença de la muntanya no té altre objecte que el d'augmentar l'amor i l'estima que n'hi senten, l'existència d'un producte com la Guia Interactiva es converteix en una eina imprescindible, no tan sols per acabar de localitzar aquell element d'interès que es mostra recelós de deixar-se trobar, sinó perquè obre la finestra a tot un nou univers de possibilitats de descoberta, si és que en algun moment podien donar-lo per esgotat.

Per als amats de la muntanya, poder disposar d'un inventari d'aquestes característiques és un luxe, doncs pocs indrets poden presumir de disposar d'un producte similar, a la vegada que és una eina de vital importància per fixar-ne el coneixement del seu patrimoni en un moment determinat de la història, i afavorir-ne la seva protecció.

Ja tan sols per la temàtica, però sobretot per la informació que conté, i per la laboriosa tasca efectuada pel seu autor (constant i silenciosa) i per les persones que hi han col·laborat d'una o altra manera, l'aparició d'una nova edició de la Guia Interactiva, es mereix ser recollida en aquestes pàgines de l'Arxiu, com a testimoni per a futures generacions.

FREDI PARERA, UN ESCALADOR CLÀSSIC SENSE LÍMITS

Per Albert i Òscar Masó Garcia

Breu recull biogràfic en homenatge a l'escalador Fredi Parera, finat fa poc. S'hi emfatitza la seva activitat a Sant Llorenç del Munt i l'Obac, on hi va aprendre a excel·lir en l'escalada clàssica de dificultat, estenent la seva afició a molts altres massissos.

Al llarg de la vida anem coneixent persones de tota mena. D'entre elles en destaquen les que esdevenen, degut a la seva singularitat i sense que se'n donin compte, en un referent que encarna l'ideal d'allò que d'altres pretenen assolir amb més o menys encert. Heus aquí un d'aquests casos especials i únics: el del potent escalador Fredi Parera. Malgrat que no us atregui l'escalada perquè segurament no hi esteu pas avesats i potser desconixeu el rerefons històric i profund que l'envolta, us adonareu que el Fredi va tenir una existència excepcional, la qual tot i estar lligada amb cos i ànima a l'escalada clàssica de major compromís (fins a les darreres conseqüències), finalment va anar més enllà d'una passió per convertir-se en una veritable lliçó de vida davant les dures adversitats que va haver de patir.

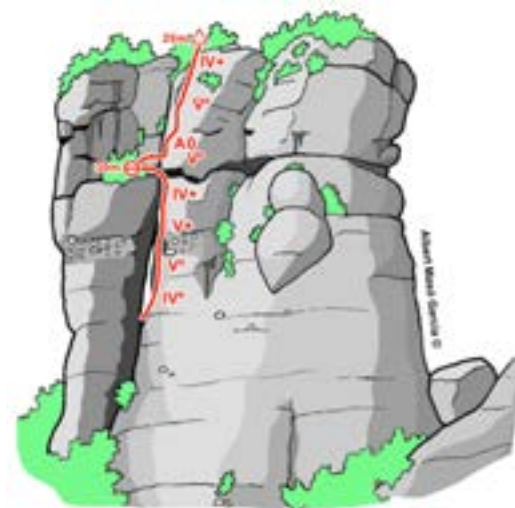
LA PRIMERA ÈPOCA (anys 1970)

Frederic Parera Avellaneda, "Fredi", va néixer a Terrassa el 19 de novembre de 1957 i de ben jove es va enamorar del massís de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, en concret quan hi va fer d'escolta a principis dels anys 70, de forma que va esdevenir un indret predilecte per a la resta de la seva vida. Més tard, després d'assistir a un curset d'escalada, aviat es va aficionar a la minoritària i sacrificada tasca d'obrir vies d'estil clàssic. Anà agafant experiència i fortalesa dins la Secció d'Alta Muntanya (SAM) del C.E. de Terrassa, on hi va trobar els primers companys. S'estrenà en l'art de les obertures amb la via "POP", l'abril de 1974, a la Gran Diagonal de Sant Llorenç del Munt, on hi combinà l'escalada lliure amb l'artificial

junt amb els companys Pich i Oller.

Amb tan sols 16 anys, el Fredi va ser capaç d'encapçalar aquella ascensió al complet i a més amb els mitjans poc evolucionats de l'època; tota una declaració de principis.

Acte seguit es dedicà a obrir moltes més vies a Sant Llorenç: "Fredi-Feiner" a l'Esquirol (1974), l'arrogant sostre de la "Visera Esqueixada" (1974), vies "SAM", "Heures" i d'altres variants al compacte Morral del Llop (1975-1977), l'espectacular via "Puputs" a la Cova del Drac amb les cletes com a calçat (1978), la "fissura dels Grimpaires" a les Foradades, etc. fins a realitzar una gesta insòlita per l'època obrint el voladís "Cap de Trons" en solitari (1978). Així, especialitzant-se en la progressió per sostres i desploms acusats, se l'ha considerat com un dels

Sant Llorenç del Munt i l'Obac:
la Cova del Drac. Via Puputs.

Fredi Parera obrint la Puputs.

Foto: col·lecció Fredi Parera.

precursors de l'escalada artificial de dificultat d'aquest massís. Tot plegat ho alternà també amb l'obertura d'algunes vies a Montserrat: les "Terrassa" a la Miranda de la Portella (1975) i al Dauet (1977), en general exposades; la "Jacint Aguilar" a l'Elefantet (1977) i la també exposada via "Terrassa" al Broc del Serrill (1977), majoritàriament acompanyat d'altres escaladors i fent de capdavanter.

En aquella època aparegueren a Montserrat els "Pirates", un grup d'escaladors que inicià una campanya d'obertures de gran dificultat i volada. El Fredi, tot i no formar part del grup, s'hi va avenir perquè tenia un nivell molt alt de preparació, forjat a l'esquerp i delicat conglomerat de Sant Llorenç del Munt. Així fou com a Montserrat obrí junt amb el "pirata" Armand Ballart la monolítica "Armand-Fredi" al Plàtan de Diables (1978), i acte seguit col·laborà en l'obertura de la "Zarathustra" a l'esperó del Gallinero, a Ordesa (Aragó), junt amb el "pirata" Antonio García Picazo i d'altres (1979), esdevenint una via de renom. També obrí la clàssica i arrogant "Desirée" al Cavall Bernat de Montserrat (1979) amb Picazo, Altimira i d'altres. Poc després, deixà bocabadada tota Espanya quan l'any 1980 repetí la mateixa "Zarathustra" en solitari i amb un sol bivac.

LA SEGONA ÈPOCA (anys 1980 i 1990)

La meteòrica progressió del Fredi el duqué a temptar les parets de més envergadura dels Alps, però vet aquí que l'any 1980, quan es dirigia cap a una de les vies més impressionants del massís del Mont Blanc, l'esperó Walker de les Grans Jorasses, patí un greu accident en caure 25 metres dins d'una esquerdada del glaci de Leschaux. Quico Dalmases, company de cordada, s'acostà a l'esquerda tot tement que el Fredi s'hagués mort, però captà un moviment en el seu cos entaforat i aquella petita observació salvà la vida al Fredi, perquè ràpidament i amb l'ajut d'un altre company el pogueren treure d'allà. Afectat sobretot del cap, el Fredi estigué 2 mesos en coma però sortosament es va recuperar i, obstinat, al cap d'un any va tornar a escalar, tot i quedar-li una seqüela a la vista. La desagradable experiència no li va impedir pas que, 6 anys després, ascendís amb èxit la Walker, la via que havia anat a escometre l'infortunat dia de l'accident. Així, mogut pel desig d'escalar i amb una força de voluntat molt gran, el nostre protagonista va viure en aquesta època l'etapa més prolífica d'escalades, amb sonades repeticions arreu i sobretot dedicant-se a obrir una quantitat ingent de vies de gran envergadura i dificultat amb companys com Antonio García Picazo, Armand Ballart, Ricard Darder, etc. a les grans parets de Montserrat (destacant-hi l'aresta "Fredi-Picazo" a la Roca dels Aurons i la "Picazo-Fredi" a la Talaieta d'en Barbé, així com la curiosa "Encís Sublim" a la Foradada i en solitari), també a Sant Gervàs, Vilanova de Meià, Canalda (amb l'artificial més difícil d'aquesta paret del Solsonès (de grau A4)), a l'Aragó, on hi obrí vies a les Roques del Masmut, Peña Ruaba i Peña Montañesa (amb l'imponent Pilar del Sobrarbe), i també, com no, a Sant Llorenç del Munt i l'Obac, obrint-hi l'"Estigma dels Rovellats" amb Amadeu Pagès a la Gran Diagonal (1992), l'espectacular i delicada "Lo Somni de

Via "Pop" a la Gran Diagonal, la primera via oberta pel Fredi, l'any 1974. Foto: Òscar Masó Garcia.

Via "Lo Somni de n'Isidre Suana" a l'Obac, quasi oberta en solitari pel Fredi. Foto: Òscar Masó Garcia.

n'Isidre Suana" (1992) oberta gairebé tota en solitari a la Roca Salvatge de l'Obac i dedicada a un escalador pioner, la "101" al Cul del Montcau (1992), junt amb l'històric Josep M. Torras Homet, l'Escletxa Central Oest de la Castellassa de can Torras en solitari (1997), on hi patí un aparatós accident que li afectà greument un turmell, del que se n'anà refent mica a mica després de passar pel quiròfan, i finalment la colossal "Via de la Laika" (2000), acabada en solitari al Turó dels Cabrits i dedicada a la seva estimada gosseta, que havia mort. Per altra banda, en aquests intensos anys va participar de forma activa a l'expedició terrassenca de 1985 al Saipal, un pic nepalès de l'Himàlaia (7.031 m) on hi va fer cim, va escalar potents vies dels Alps i Dolomites, l'any 1989 es va fer membre del GAME (Grup d'Alta Muntanya Espanyol), i professionalment es dedicà

a treballar a les pistes d'esquí d'Andorra i a fer treballs verticals. En aquella època el Fredi va viure de primera mà els grans canvis de mentalitat i de materials que se succeïren en el món de l'escalada, i dins d'aquella agitació es va erigir

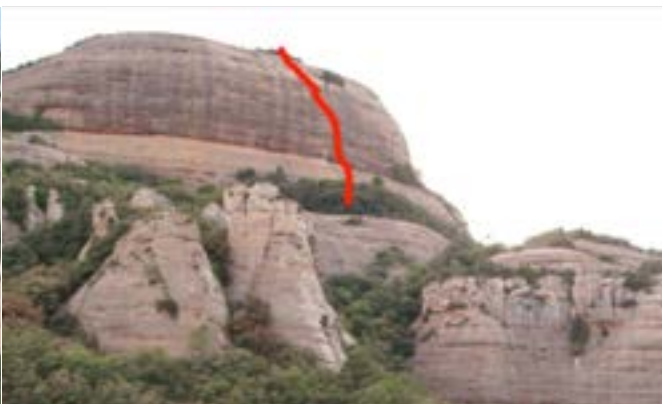

A l'esquerra, Fredi Parera assegurant en una reunió de gran paret. Al mig se'l veu escalant a Mont-rebei.

Fotos procedents del blog: <http://frediencissublim.blogspot.com.es/> amb permís del seu germà Jaume.

A la dreta, Fredi Parera l'any 2012 en un acte del Centre Excursionista de Terrassa. Foto: Conxita Garcia Pérez.

Via "101" al Cul del Montcau, oberta junt amb l'històric Josep M. Torras. Foto: Òscar Masó García.

La darrera via oberta pel Fredi a St. Llorenç, la impressionant "via de la Laika". Foto: Òscar Masó García.

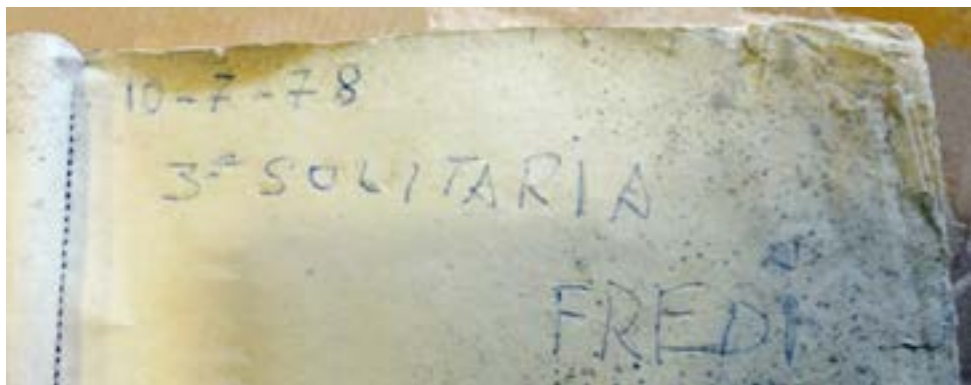
com a ferm defensor de l'escalada clàssica més pura davant l'auge imparable de l'esportiva. Es dedicà a preservar i a portar l'estil clàssic dels pioners fins a un límit tan extrem i arriscat com el d'escalar sovint sense cordes, sobretot a Sant Llorenç del Munt (canal SW del Burret, Encastament del Cap de Mort, via "Troya" i el súmmum de la precarietat i l'exposició: la cara Nord Original de la Castellassa de can Torras, en 2 ocasions) i també a d'altres zones com als aragonesos Mallos de Riglos (2 cops la "Pany-Haus"). No obstant això, també va col·laborar en activitats teòricament oposades als seus principis ètics muntanyencs, com en l'equipament l'any 1993 de la Ferrada Teresina de Montserrat (la primera via ferrada moderna a Espanya), i en l'obertura d'algunes vies amb llargs equipats per dalt.

LA TERCERA ÈPOCA (anys 2000)

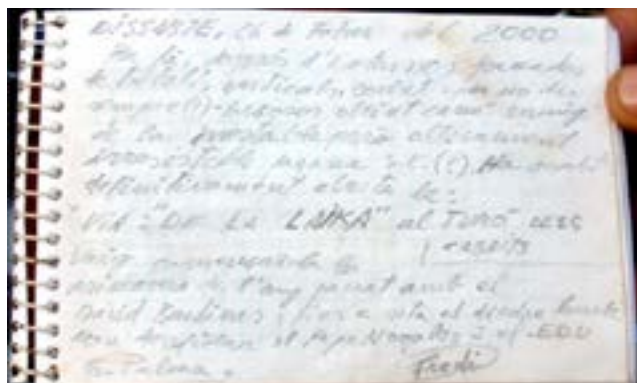
L'any 2000, la vida del Fredi donà un tomb radical en patir un gravíssim accident al Pedraforca. Acabava d'escalar una paret de 300 metres en solitari quan, en descendir del cim, una esllavissada de roques l'envasà de ple en el cap. Alertat perquè el Fredi no tornava al cotxe, el guarda del refugi Lluís Estasen, Joan Martí, anà a buscar-lo i el trobà malferit. El va vetllar tota la nit fins que un helicòpter se l'endugué. Va estar 2 setmanes en coma i després ingressà en un centre hospitalari amb greus afectacions neurològiques. Miraculosament, el Fredi anà recuperant-se contra tot pronòstic fins que va poder sortir del centre. Se li havien esborrat els records del que havia succeït després de l'accident, i li eren quasi impossibles de recordar els fets recents, però en canvi conservava intactes i amb un detall inusitat els records anteriors a l'accident. A més, el seu caràcter canvià radicalment, s'obrí socialment i d'aquesta forma va conèixer la parella de la seva vida, la Carme, la qual era una de les infermeres que el cuidà durant la seva recuperació. Fins llavors el Fredi havia estat tímid i reservat, però amb un caràcter fort que li atorgava una gran decisió a l'hora d'afrontar les difícils escalades i, per extensió, les vicissituds de la vida. Malgrat això, el seu tracte era afable, humil i planer, i també destacava per ser molt meticulós, sobretot a l'hora d'anotar-se les activitats d'escalada, i de tenir un profund coneixement tècnic d'aquesta afició.

De fet, la seva vida en part va canviar perquè, tot i que podia fer moltes de les coses d'una persona normal, les feia més lentament i amb el problema afegit de la memòria que s'ha citat abans. Sorprenentment, la seva il·lusió per l'escalada restava intacta, i en parlava amb la mateixa passió de sempre però sense poder practicar-la.

Poc després de l'accident, diversos amics escaladors del Fredi obriren dues vies dedicades a ell; una a l'arrogant Talaieta d'en Barbé de Montserrat, a càrrec de David Hita i Miquel Blanco (2000), i una altra a Sant Llorenç del Munt, a càrrec d'Armand Ballart i Ricard Darder (2001)

Escrit de Fredi Parera en el llibre de registre de l'Encastament del Cap Mort (la Mola), arran d'una ascensió en solitari. Font: Arxiu-Biblioteca C.E. Terrassa.

Escrit de Fredi Parera en el llibre de registre del Turó dels Cabrits, en acabar la monolítica i feixuga via de la Laika. Foto: Òscar Masó García.

a l'esquerra de la "Via de la Laika" al Turó dels Cabrits.

L'any 2007 va rebre una Menció Especial Esportiva de part de la FEEC (Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya), com a reconeixement a la seva àmplia trajectòria esportiva com a escalador i alpinista, i l'any 2010 va reviu records de joventut a la històrica trobada dels antics companys del grup dels "Pirates", al Monestir de Santa Santa Cecília de Montserrat.

Cal dir, també, que algunes de les vies obertes pel Fredi rarament s'han repetit, essent-ne un autèntic repte per als escaladors actuals, i a més l'aurèola de mite s'ha anat consolidant al seu voltant, ja que a pesar del seu destacat currículum muntanyenc curiosament no se li va fer cap entrevista completa o recull biogràfic sencer del qual se'n tingui coneixement. Únicament, als anys 1990 va sortir fotografiat a les revistes Desnivel i Extrem, després el varen entrevistar a Catalunya Ràdio l'any 2007, centrant-se en els seus accidents i la miraculosa recuperació, més tard, en el film "Pirates" (d'Estimball Films, 2011) el Fredi hi aparegué explicant la seva repetició en solitari de la via "Zarathustra", així com també en el seu blog anomenat "*frediencissublim*" s'hi mostren algunes ressenyes i fotografies esparses de les seves escalades, i finalment és esmentat dins de l'Enciclopèdia de l'Esport Català i del Diccionari de l'Excursionisme Català, amb unes breus entrades.

Dissortadament, el proppassat 27 de gener de 2016 l'admirat Fredi ens deixava a l'edat de 58 anys per assolir el cim més alt i definitiu, després de patir un ictus cerebral. Es cloïa així la trajectòria vital de tota una llegenda de l'escalada clàssica més genuïna, un dels màxims exponents dels escaladors terrassencs de les darreries del segle passat, sorgit de Sant Llorenç del Munt i l'Obac i fidel a una ètica estricta, a qui la muntanya va sotmetre a dures ensopegades i de les quals va ser capaç de reeixir-ne coratjosament a través d'una colpidora lliçó de superació. Serveixin les presents línies per donar-li un digne homenatge de comiat. Descansa en pau, amic Fredi, mai t'oblidarem.

FONTS DE CONSULTA

Butlletins del CET, guies d'escalada de diverses regions de la Península, blogs i webs d'escalada diversos (santllors, frediençissublim, etc), entrevistes realitzades pels autors d'aquest article al Fredi en vida, informacions aportades per companys escaladors, etc.

AGRAÏMENTS

Sobretot a Jaume Parera Avellaneda, germà del Fredi, a Joan Pérez Ventayol, responsable de l'Arxiu-Biblioteca del CET (Centre Excta. de Terrassa) i a Conxita Garcia Pérez.

BREU GLOSSARI ESCALATORI

Escalar en solitari: Realitzar una escalada sense l'ajut de cap altra persona, autoassegurant-se amb la corda i els estris adients. Aquesta modalitat afegeix dificultat i compromís a l'ascensió.

Escalada exposada: Modalitat d'escalada en la qual hi ha una escassetat notable d'assegurances que puguin aturar amb condicions una caiguda, o bé que la qualitat d'aquests punts de seguretat sigui precària i difícilment puguin retenir l'escalador en caure, de forma que el compromís és molt alt i cal extremar precaucions, ja que una eventual caiguda pot resultar perillosa.

Escalar sense cordes (en "free solo"): Modalitat extrema de l'escalada que es basa en ascendir les roques o parets sense cap medi d'assegurança que pugui retenir cap caiguda, de forma que la persona no pot tenir cap mena d'error. Des d'aquestes ratlles desaconsellem expressament la pràctica d'aquesta modalitat. L'únic que hem pretès a l'hora de mencionar-la és el fet de donar a conèixer les activitats del Fredi Parera, sense cap intenció d'animar a ningú a imitar-lo en aquest sentit, ans al contrari.

Obertura d'una via d'escalada ("obrir" una via): Es tracta de traçar una línia nova d'escalada en un monòlit o paret de roca que mai s'havia ascendit abans, essent-ne l'escalador "aperturista" el primer en recórrer-la des de la seva base fins a la part superior, tot superant els obstacles desconeguts a mida que es va ascendint i van apareixent, emprant les tècniques adients per culminar-la amb èxit i, en el cas de la modalitat clàssica més pura, mirant de minimitzar al màxim l'ús de les assegurances d'expansió i dels pitons, aprofitant sempre que es pugui els recursos naturals del terreny i alterant-lo el mínim possible. Aquesta modalitat d'escalada exigeix un ferm compromís i grans dosis de tècnica i preparació física i mental.

CRÒNICA

ACTES DE LES ASSEMBLEES GENERALS DE SOCIS. ANY 2016.

ASSEMBLEA ORDINÀRIA DE SOCIS. 17 DE MARÇ 2016.

Es celebra a les 8 del vespre, en segona convocatòria, amb la presència de la presidenta Eva Cervelló, tresorer Quim Martínez, vicepresidenta Empar Ripollès, vicepresident Quim Prunés, vicepresident Jaume Buxadós, vocal Joan Abelló, secretària de Junta Antònia Ripollès, i amb l'assistència de 65 socis.

La presidenta obre l'Assemblea donant la benvinguda als assistents i els hi agraeix l'assistència, i sense més dilació es passa a efectuar la lectura i aprovació de l'acta de l'assemblea anterior, que es fa per unanimitat, i a presentar-se la memòria d'activitats de les diferents seccions i vocalies:

Secció de Fotografia

Es mantenen les mateixes activitats que en el curs anterior, amb les tertúlies fotogràfiques i projeccions els dilluns a la tarda, i un cop al mes en Virgili Vera imparteix una xerrada de temàtica fotogràfica. També han efectuat una exposició col·lectiva, i diverses sortides en grups reduïts. A la tardor van celebrar el 75è Concurs de fotografia.

Secció de Ciències Naturals

Es fa un repàs de l'activitat portada a terme pel grup de botànica, entre la qual destaca la realització de diferents sortides a diferents indrets de la nostra geografia, entre d'altres, el Sot del Bac, la Riera de Talamanca, la teixeda del Pla de la Calma, Serra de la Mussara, l'Arbolí, la Vall de Sorteny (Andorra), Gallecs, Castellfollit del Boix, o la Balma de les Set Portes (Casserres), i que han comptat amb una assistència mitjana d'unes 20 persones.

Secció d'Alta Muntanya

Han programat dues sortides d'esquí de muntanya i raquetes al Pic de Bastiments i al Pic de Pedrons, amb una mitjana de 20

assistents entre les dues modalitats. També han fet, entre altres, les següents sortides d'alta muntanya: Montmalús (Andorra), Els Encantats, l'Aneto, i al Gran Paradiso (Alps italians).

També es va celebrar la 18a Duatló el dia 4 d'octubre de 2016, i novament es constata que s'ha produït una davallada d'assistents respecte a l'any passat: 155 participants pels 270 de l'any anterior. Simultàniament es va organitzar la 1ª Runpuigmal, amb 34 participants.

Secció d'Excursionisme

El grup de SENDERS exposa que durant els anys 2014 - 2015 van fer una travessa des de Terrassa fins a Núria, que van anomenar els Camins Secrets del Sant Greal, amb un total de 251 km repartits en 11 etapes, i una mitjana d'uns 22-23 km per etapa, i que van comptar amb una participació mitjana d'unes 36 persones. La temporada 2014-2015 es va cloure amb un dinar de germanor al restaurant de la Vall de Núria.

A partir de setembre del 2015 es va iniciar el projecte la Ruta dels Senders del 1714, impulsada per la FEEC amb el suport de la Generalitat, i que commemora el Tricentenari del desenllaç de la Guerra de Successió a Catalunya, i que consisteix en un recorregut pels escenaris on van succeir els episodis històrics més destacables.

Atesa la llargada de la ruta (650 km), es va programar en dues parts, i dos itineraris diferenciats a realitzar en 2 temporades: l'actual 2015-2016 i la propera 2016-2017, els quals està previst que conflueixin al mateix punt, al poble de Gósol.

La primera part és un recorregut d'uns 250 km, distribuïts en 11 etapes, des de Terrassa fins a Gósol, mentre que la segona temporada s'iniciarà al poble de Jorba amb

final també a Gósol, amb un recorregut d'uns 260 km, distribuïts en 12 etapes.

La participació està sent força con-
correguda, amb unes 40 persones per etapa.

PETITES TRAVESSADES relaciona les diferents sortides realitzades durant el curs, que han comptat amb una mitjana d'uns 70 participants, entre caminadors i poc caminadors. Entre el gener i el desembre de 2016 han programat les següents sortides: Cales i camins de la Costa Brava (de Sa Riera a Sa Tuna), la vall del Riu Glorieta, Sant Jaume de Frontanyà, per l'entorn del massís de les Gavarres, Font Calda, Circ de Colomers, Tavèrnoles, Serra dels Tossals i la tradicional neules a Montserrat.

L'equip organitzador d'HORIZONS, actualment està integrat per 12 persones, i aquest any han realitzat 10 sortides, que els ha portat a recórrer diferents indrets escollits, com ara les Guillerries, el Pedraforca, Camarasa, Vilanova de la Sal, o el Moixeró, i han comptat amb una assistència mitjana d'uns 50 participants.

El grup de GPS continua efectuant les trobades els dimarts al Centre, per tal de comentar tracks, resoldre dubtes, i programar sortides i visites personalitzades.

El grup de MARXA NÒRDICA, està integrat per 4 monitors, i realitzen sortides entre setmana que han comptat amb un total d'uns 80-100 participants al mes. També han programat una sortida matinal en dissabte o diumenge, un cop al mes, una sortida de 2 dies per l'Empordà, i un curset de Marxa Nòrdica que ha comptat amb la participació de 40 persones.

Aquest any 2016, també han realitzat una sortida amb raquetes de neu, juntament amb la UES de Sabadell.

PASSEJADES PEL PARC han fet 11 sortides: la Cova dels Lladres i el Pujol del Llobet, les Agulles de Mata Rodona, Serra de les Pedritxes, Sant Pere i Sant Jaume de Vallhonesta, la Serra de Busa, el castell i riera de Talamanca, el Dolmen de la Roca Sereny, Santa Creu de Palou i el Farell, que han comptat amb una mitjana de 20 participants.

Atès que no hi ha cap representant no es relaciona l'activitat desenvolupada pels

grups ELS NOSTRES CAMINS, CAMINAR I CONÈIXER i CAMES AJUDEU-ME.

Vocalia de Cultura

Atès que no hi ha representat de la vocalia no es relaciona l'activitat desenvolupada durant l'any 2015.

Secció d'Esquí

La Secció inicià la seva activitat al desembre del 2014, amb la programació d'entrenaments de tots els equips de competició, que comptaren amb la participació de 51 corredors, i amb l'inici dels cursos de perfeccionament, que comptaren amb 50 cursetistes.

Els corredors de la Secció han participat a unes 20 curses de totes les categories: alevins, infantils, juvenils i sèniors del circuit Català i Campionats d'Espanya. Destaca la Carla Grau Pi (infantil de 2n. any), guanyadora del Campionat d'Espanya d'eslàlom a Sierra Nevada.

Així mateix es realitzà un curs de 6 setmanes amb la participació de 45 nens i un per a pares amb 15 assistents.

Al mes de febrer van organitzar la cursa d'infantils 2, 24è Premi CET, puntuable pel Campionat d'Espanya, amb la participació de 160 inscrits en les modalitats d'eslàlom gegant (dissabte) i d'eslàlom (diumenge).

Al mes de març van organitzar la Cursa del Circuit Català d'eslàlom gegant del 19è PICAROL DE NEU (alevins 1 i 2), amb la participació de 290 corredors.

També es van realitzar dues estades a les glaceres dels Alps: la primera a finals de juny a l'estació de Deux Als (França) amb la participació de 15 corredors alevins i infantil i una segona a Passo de Stevio (Itàlia) amb l'assistència de 9 corredors.

Finalment s'exposà que es va organitzar una sortida d'un cap de setmana a la SNOW ZONE (XANADÚ) a Madrid, amb l'assistència de 8 corredors alevins, i que la nova secció de múixers es consolida, amb l'entrada de 15 nous integrants.

Secció d'Investigacions Subterrànies

S'han realitzat els 55è i el 56è cursos d'iniciació a l'espeleologia (nivell 2 i nivell 1, respectivament), dirigits pel Xavier Serra,

amb una assistència de 5 alumnes per curs.

També es va realitzar el 38è cicle Nadalenc en el qual es van realitzar 7 sortides per diferents avencs propers, com ara l'avenc de les Ermínies, del Club, Josep Castellet, de l'Adernar, del Xarop, del Pi de les Quatre Besses, de Sant Marçal, i una sortida combinada de neu i espeleologia a la Bòfia de Port del Comte.

En el marc del cicle dimarts a la fresca van efectuar 6 sortides, als avencs de Castellsapera, de les Piques, de la Barbotera, de la Serra del Gall, de l'Alzina Teresa i del Montcau.

Per Setmana Santa es va efectuar una sortida a Sorbas (Almeria) i altres zones càrstiques de València i a l'estiu es va realitzar la 31è campanya d'exploració al Valle de las Moñetas, a Pics d'Europa.

També han col·laborat amb el Curs d'Excursionisme, EnCETem aventures, Coneixermón, la diada del CET i la caminada popular, i han programat sortides col·lectives i exploracions a diferents cavitats, com ara les Coves del Toll o la Cova de Rotgers.

Finalment exposen la intenció de la secció de recuperar el Curs de descens de barrancs, i l'Espeleokinder.

Secció Infantil i Juvenil

CONEIXERMÓN, van fer 6 sortides, amb una mitjana de participació de 15 infants, acompanyats per 15 adults: buscant la Pigueta per Sant Llorenç, escalada a Montserrat, Costa Brava pel camí de Ronda i caiac, avenc Josep Castellet, Fageda d'en Jordà, i gimcana per trobar el tió a les Pedritxes. El 22 de desembre vam fer cagar el tió al CET.

Biblioteca i Arxiu

Atès que no hi ha el representat de la Biblioteca i Arxiu no es relaciona l'activitat desenvolupada durant l'any 2015.

Exposicions: Sala Àngel Casanovas

Jordi Albareda, mitjançant un escrit, exposa que durant l'any passat 2015 s'han realitzat 11 exposicions fotogràfiques, entre elles el Concurs social de l'entitat i

una projecció relacionada amb una de les exposicions. Per al 2016 es vol diversificar les temàtiques exposades i es tenen programades exposicions de fotografia, però també una de gravats, de còmics i més endavant una de ceràmica. Recorda que la Sala està a disposició dels socis per a programar exposicions, i dona les gràcies tant als expositors com a la resta de gent ha col·laborat en cada un dels muntatges.

A continuació es passa a relacionar la resta d'activitats programades pel Centre i que no estan integrades en totes aquestes seccions:

El **67è Campament d'Alta Muntanya** es va realitzar durant la primera quinzena d'agost a Astúries, i va comptar amb una assistència de 90 participants.

La **84a Diada de Germanor** es va celebrar el 18 d'octubre a la casa del Daví, i va comptar amb 180 assistents.

La **31a Caminada Popular** es va celebrar el 8 de novembre i va comptar amb 160 participants. El recorregut va ser de Valldoreix a Terrassa.

La **Missa del Gall** a Sant Llorenç del Munt, es va celebrar el 24 de desembre i va comptar amb una assistència d'unes 200 persones.

La **Caminada Popular solidària Vicenç Ferrer**, es va celebrar a la Serra de les Pedritxes el 26 d'abril, i va comptar amb la participació d'unes 380 persones.

En la XIV edició de la **Ruta del III Monestirs**, el CET era l'organitzador principal. Es va realitzar el 22 de març i hi van participar 800 persones.

El 14 de juny es va celebrar a la Mola la **Diada de Sant Bernat de Menthon**, en la qual hi van assistir unes 50 persones.

El 26 de desembre es va celebrar la **Vetllada poètica i concert de Sant Esteve** al CET, i va comptar amb uns 70 assistents.

A continuació es passa al següent punt de l'ordre del dia consistent en la presentació de l'estat de comptes i informe de tresoreria a 31 de desembre de 2015.

De manera prèvia a la presentació de

l'estat de comptes, s'informa que el tresorer va presentar la dimissió per motius personals i que en Quim Martínez, consoci de l'entitat, s'ha ofert com assessor, a càrrec del qual va l'exposició:

La compta de pèrdues i guanys de l'exercici tancat el 31/12/2015 dona un resultat negatiu de -12.605,36 euros, -12.226 que corresponen al Centre i -380 de la Secció de Esquí.

La tresoreria es va reduir considerablement, respecte al 2014 per les pèrdues i també pel pagament restant de les instal·lacions del bar realitzades el 2014 (19.910 euros) i la compra de la furgoneta per part de la Secció d'Esquí (16.728 euros).

Al balanç queda una partida de 8.066 euros dels llibres de coves de Sant Llorenç, que es venen molt a poc a poc, es procurarà fer una gestió amb la Diputació per vendre'ls-hi però si no haurem de cancel·lar contra pèrdues aquesta partida en el 2016.

La secció de les Petites Travessades no estan d'acord amb imports de la seva secció, demanen que es revisi l'any 2014, 2015. Comenten a l'assemblea que la seva secció no té pèrdues.

A continuació en Quim Martínez presenta la proposta de pressupost per a l'exercici 2016.

A causa de la reducció de la tresoreria del Centre dels darrers anys, es presenta un pressupost pel 2016 molt estricte i que cal ser capaços de seguir i complir durant l'any. Cal assegurar que no hi hauran desviacions a les partides principals com són els sous, publicacions i el campament d'estiu. En total es presenta un pressupost de 134.012 euros (d'ingressos igual a les despeses), desglossat en 110.156 euros per les despeses de funcionament + 9.000 per les Seccions + 0 net per les activitats del Centre (vol dir que hauran d'autofinçar-se) + 14.856 d'amortitzacions.

La Secció d'Esquí presenta un pressupost d'ingressos de 245.000 euros amb 238.350 de despeses, donant un resultat positiu de 6.650 euros.

El pressupost s'aprova per unanimitat.

A continuació Eva Cervelló, exposa el l'informe de Presidència. A dia 31 de desembre de 2015 el CET comptava amb

1.581 socis, més els 107 de la Secció d'Esquí, i durant el 2015 hi ha hagut 9 defuncions, els noms dels quals relaciona i té unes paraules de record.

Seguidament la presidenta destaca la voluntat de transparència de la Junta. Els resultats econòmics han millorat gràcies a l'esforç de tots. Treballadors, voluntaris, col·laboradors i Junta mateixa. Però encara queda feina per fer que convida a fer-la entre tots, tal i com fins ara, donats els bons resultats. No ha estat un any fàcil però s'ha fet molta feina, s'han canviat dinàmiques que calia canviar i tot plegat ha pres un caire que convida a treballar i seguir endavant amb la mateixa, o més encara, il·lusió que al principi. Una il·lusió que en un primer moment es va apagar una mica amb els entrebancs que es van trobar pel camí, sobretot pel fet de la transició del voluntariat a la professionalitat de la gestió. Un fet que ha dut a situacions realment complicades i delicades. Però en general s'ha entès que venien temps difícils, que calia esforçar-se i com a gent de muntanya amb aquests valors impregnats als gens s'ha tirat endavant i cal felicitar a tothom i animar a seguir per aquesta via.

En el punt 7 de l'ordre del dia, de Propostes i suggeriments, el Sr. Josep Mª Escoda exposa que la sortida de la plaça Vapor Ventalló davant del Centre no té angle de visió pels cotxes, i és un perill pels vianants. Comenta que havia parlat amb el batlle i la regidora Maria Costa, per presentar-los-hi diferents propostes de correcció, però que tot i que els hi va semblar bé, posteriorment la regidora va plegar i les propostes van quedar en via morta. Mostra els plànols amb les diferents propostes (fer un pas elevat o treure una part de la paret), i demana a la Junta que ho reactivi.

En l'apartat de precis i preguntes, el consoci Joan Crispi, comenta que el Butlletí, representa una despesa molt importat per a l'entitat, i que caldria anar reduint-lo i fer la memòria d'activitats a l'Arxiu, i potenciar les xarxes socials.

Martí Puig suggereix que tots els resums

d'activitat que els responsables han preparat per exposar a l'assemblea, es passin a la secretària de Junta per tal que en faci un

resum, i quedi recollit a la revista Arxiu.

L'Assemblea Ordinària de socis es tanca a les 22.17 h.

ASSEMBLEA GENERAL EXTRAORDINÀRIA. 29 DE NOVEMBRE 2016.

Es celebra l'assemblea extraordinària de socis del Centre Excursionista de Terrassa a la sala Àngel Casanovas, en primera convocatòria a les 19.30 h i en segona convocatòria 20 h del dimarts 29 de novembre 2016, amb la presència de la presidenta Eva Cervelló, vicepresidenta Empar Ripollès, vicepresident Quim Prunés, vicepresident Jaume Buxadós, tresorer Joan Abelló, secretària de Junta Antònia Ripollès, i amb l'assistència de 28 socis.

Amb els socis presents en primera convocatòria, s'ha procedit a inaugurar el nou mural de la sala de l'entrada de l'entitat, l'autoria i disseny del qual ha anat a càrrec de l'Anna Clariana.

En segona convocatòria, la presidenta Eva Cervelló obre l'assemblea, donant la benvinguda als presents i agraint-los l'assistència, i sense més dilació passa a llegir i comentar amb els socis els diferents punts dels nous estatuts del Centre Excursionista de Terrassa, bona part dels quals responen a la necessitat d'adaptar-los a la legislació vigent, i que s'han aprovat amb 28 vots a favor i cap en contra.

Seguidament es passa al següent punt de l'ordre del dia que és el de presentació de la proposta de Reglament de funcionament de règim intern. S'han llegit i comentat els diferents punts, sobre els quals s'han recollit algunes esmenes i s'ha procedit a modificar-los, quedant de la següent manera respecte als presentats:

Al Capítol 1: Estructura interna del CET. Les seccions i vocalies, s'afegeix la Vocalia d'Orientació a la Secció d'Excursionisme i Alta muntanya. S'afegeix Espeleologia a la Secció d'Investigacions Subterrànies.

On deia: "Cada secció es regirà pel seu Reglament Intern, el qual s'adequarà al que estableixin els estatuts vigents", es modifica i queda redactat de la següent manera:

"Cada secció es regirà pel seu Reglament Intern, el qual s'adequarà al que estableixin els estatuts i RRI vigents".

Al Capítol 4: Cobertura dels socis en la pràctica d'activitats, on deia: "Els socis tindran tots els drets que els concedeixen les disposicions oficials, entre ells els d'obtenir la targeta d'assegurança i afiliació a la federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya i de les altres a les quals el Centre s'hagi adherit i, per tant, els drets que concedeixen aquests documents", es modifica i queda redactat de la següent manera: "Els socis tindran tots els drets que els concedeixen les disposicions oficials, entre ells els d'obtenir la targeta d'assegurança i afiliació a la federació i estaments les quals el Centre s'hagi adherit i, per tant, els drets que concedeixen aquests documents".

Al Capítol 7: Consideracions sobre el procediment electoral, on deia: "Dins dels dos dies següents a la seva designació, els components de la Junta Electoral han de prendre possessió del càrrec, constituir-la formalment i elegir-ne el President. Ha d'actuar com a secretari de la Junta electoral, amb veu però sense vot, el que ho sigui de l'entitat.", es modifica i queda redactat de la següent manera: "Dins dels dos dies següents a la seva designació, els components de la Junta Electoral han de prendre possessió del càrrec, constituir-la formalment i elegir-ne el President. Ha d'actuar com a secretari de la Junta electoral, amb veu però sense vot, el que ho sigui de l'entitat. En el cas que el secretari de la Junta sortint es presenti a les noves eleccions, la Junta electoral designarà un secretari entre els membres que la componen".

Al Capítol 12: Representativitat del CET als organismes municipals, comarcals o altres, on deia: "La Junta Directiva pot designar un representant o validar la seva participació com a voluntari, a organismes locals, comarcals, culturals o esportius tal com el Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i la serra de l'Obac, les Vegueries o altres", es modifica traient els mots "la serra de" i queda redactat de la següent manera:

“La Junta Directiva pot designar un representant o validar la seva participació com a voluntari, a organismes locals, comarcals, culturals o esportius tal com el Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l’Obac, les Vegueries o altres”.

El nou Reglament de Règim Intern amb els canvis enumerat, s’aprova per unanimitat dels assistents, amb 28 vots a favor i cap en contra, donant per finalitzada l’assemblea extraordinària a les 21.10 h.

CONCURS DE FOTOGRAFIA. ANY 2016.

76è CONCURS DE FOTOGRAFIA

Millor col·lecció de tres fotografies amb unitat temàtica,

Premi especial Àngel Casanovas:

PRIMER CLASSIFICAT: Òscar Huerta Pujol. Títol: *I ara... l'era del desgel.*

Millor fotografia de muntanya:

PRIMER CLASSIFICAT: Juan José López Azurmendi. Títol: *Derecho.*

SEGON CLASSIFICAT: Sergi Boixader. Títol: *El miracle de la llum.*

Millor fotografia de flora i fauna:

PRIMER CLASSIFICAT: Sergi Boixader. Títol: *Pluja de campanetes.*

SEGON CLASSIFICAT: Antonio Sáez

Cambrero. Títol: *Águila pescadora II.*

Tema lliure:

PRIMER CLASSIFICAT: Miquel Planells Saurina. Títol: *Horitzó.*

SEGON CLASSIFICAT: Marta Bretó. Títol: *Arc de llum.*

Premi primer classificat soci del CET:

PRIMER CLASSIFICAT: Jordi Albareda Valldeperas. Títol: *Peña Tendeñera.*

El veredicté es va fer el 21 de novembre de 2016. Jurat: Francesc Muntada, Jaume Buxadós i Jordi Chamagué.

Derecho. Foto: Juan José López Azurmendi.

El miracle de la llum. Foto: Sergi Boixader.

I ara... l'era del desgel. Foto: Òscar Huerta Pujol.

Arc de llum. Foto: Marta Bretó.

Peña Tendeñera. Foto: Jordi Albareda Valldeperas.

Pluja de campanetes. Foto: Sergi Boixader.

Águila pescadora II. Foto: Antonio Sáez Cambredo.

Horitzó. Foto: Miquel Planells Saurina.

MISCEL·LÀNIA

EL RETORN D'UN CLÀSSIC: NÚRIA-PUIGMAL-NÚRIA (44a edició)

La Núria-Puigmal-Núria és una de les curses més veteranes del Centre Excursionista de Terrassa. La primera edició data de febrer del 1966, i vingué realitzant-se anualment fins el 2008 que se'n féu la 43a. Després de set d'anys sense celebrar-se, el 21 de febrer va tornar la clàssica cursa d'esquí de muntanya per parelles. Com a novetat en aquesta edició, es va obrir la participació a corredors individuals i a participants amb raquetes. Tot i així, la participació fou més que discreta amb només onze inscrits, cosa que permeté que hi hagués obsequis per a tothom (qui no es conforma és perquè no vol). El dia, assolellat i sense vent, acompanyà i les condicions de la neu, que a priori semblaven pitjors, foren acceptables amb continuïtat del mantell nival des del començament de la Coma de l'Embut fins el cim. El primer participant en arribar al cim del Puigmal va ser el Xavi Palahí i els primers en arribar a la meta al santuari de Núria foren el Jordi i el David Pereira. No podem acabar aquesta breu ressenya sense agrair a Vall de Núria la seva implicació en l'organització de la cursa i desitjar una participació més elevada en properes edicions. Animeu-vos-hi!

Foto: Enric Gil Martínez.

FESTA DE PRIMAVERA

Els dies 30 d'abril i 1 de maig vam voler obrir-nos a la ciutat i donar a conèixer les nostres activitats. Amb aquest objectiu es va organitzar la Festa de Primavera. La celebració es va fer a la Plaça Vella i va tenir un gran èxit. Hi eren representades totes les seccions del Centre. Un dels grans atractius va ser el circuit de proves físiques que va ser la joia de tots, sobretot dels més menuts. Va participar a la Festa l'alpinista Òscar Cadiach i vam gaudir de la música de Black Coffee, Roger i Jordi Torné i Emby. Durant els dos dies es van fer un munt d'activitats i també va haver-hi xocolatada i fideuà.

Imatges de la Festa de la Primavera. Fotos: Jordi Albareda.

4a CAMINADA POPULAR SOLIDÀRIA - QUICHÉ

La 4a Caminada Popular Solidària es va fer el dia 8 de maig, en benefici de l'ONG Oberts al Món, entitat radicada a Terrassa i que està impulsant projectes educatius a Guatemala des de fa més de 10 anys, concretament al Departament d'el Quiché. El recorregut es va fer per les rodalies de Matadepera, tenint el seu inici i final a Can Vinyers. Tot i que el temps va ser una mica plujós, va haver-hi una gran participació.

JAUME GALOFRE, MEDALLA D'HONOR DE LA CIUTAT DE TERRASSA

El dia 31 de maig li va ser atorgada la medalla d'Honor de la ciutat al nostre consoci Jaume Galofre i Gavarró. Vinculat al Centre des de ben jove, el Jaume va ser-ne president de l'any 1982 al 1989. També cal destacar la seva tasca feta a l'Agrupació de Voluntaris de Terrassa –de qui va ser-ne un dels impulsors– i també a l'Agrupació de Defensa Forestal. Ha

estat durant quasi trenta anys el representant del Centre a la Comissió Consultiva del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, i darrerament va ser el vicepresident del Consell Coordinador del Parc.

L'any 2010 va ser nomenat Terrassenc de l'Any.

Des del Centre li volem expressar la nostra més sincera felicitació.

FESTIVITAT DE SANT BERNAT MENTHON

El diumenge dia 12 de juny es va celebrar la tradicional missa en honor al patró dels muntanyencs Sant Bernat de Menthon al cenobi benedictí de la Mola de Sant Llorenç del Munt. Acabada la cerimònia, concelebrada pel nostre consoci Mossèn Carles-Maria Milà Farnés, es va fer la processó pel cim de la Mola i la benedicció dels estris de muntanya. Com ja és costum, es repartiren uns goigs editats especialment per aquesta ocasió.

I el dimecres dia 15 de juny, es va fer la missa dedicada a Sant Bernat a la parròquia de la Sagrada Família de la nostra ciutat.

Foto: S. Vives.

CASAL D'ESTIU: AVENTURA'T A LA MUNTANYA

Es va fer durant els dies 27 de juny al 29 de juliol. El Casal d'Estiu Aventura't a la Muntanya és una alternativa a l'oci convencional que vol introduir infants i joves al món de l'excursionisme i el lleure.

CAMPAMENT DE VACANCES

El Campament de Vacances es va fer durant els dies 31 de juliol al 14 d'agost. El lloc escollit fou el càmping Le Péguère, a Cauterets, Alts Pirineus, Occitània.

MURAL D'ANNA CLARIANA

Abans de l'assemblea extraordinària del dia 29 de novembre, s'inaugurà al vestíbul del CET el mural de l'artista Anna Clariana i Muntada on hi són representades diverses de les activitats que es fan a la nostra entitat. Per a la realització d'aquest mural l'Anna va comptar amb la inestimable col·laboració d'en Jenar Indurain.

PESSEBRE A L'AVENC DE CAN POBLE, MISSA DEL GALL, VETLLADA DE SANT ESTEVE I SESSIONS DE QUINTO

Pessebre a l'avenc de Can Poble.

Com ja és habitual durant aquesta època de Nadal, el Centre organitza una sèrie d'actes i activitats adequades per aquestes festes. El dia 24, la Secció d'Investigacions Subterrànies va posar un naixement al fons de l'avenc de Can Poble. La Missa del Gall, seguint el costum dels darrers anys, es celebrà al cenobi benedictí de la Mola de Sant Llorenç.

La 48a Vetllada de Sant Esteve es dedicà a la lectura de poemes de Miquel Martí i Pol a càrrec de l'Associació de Poetes Terrassencs. En el mateix acte actuà la nova coral del CET: Cor CET de

Recordatori de la Missa del Gall.

Cants, dirigits per Lluís Yera amb acompanyament al piano de Dani Garcia.

I com l'any anterior, de nou es van fer les sessions de Quinto, per cert, molt concorregudes.

Vetllada de Sant Esteve. Cor CET de Cants. Foto: Salvador Vives.

EXPOSICIONS A LA SALA ÀNGEL CASANOVAS DEL CET

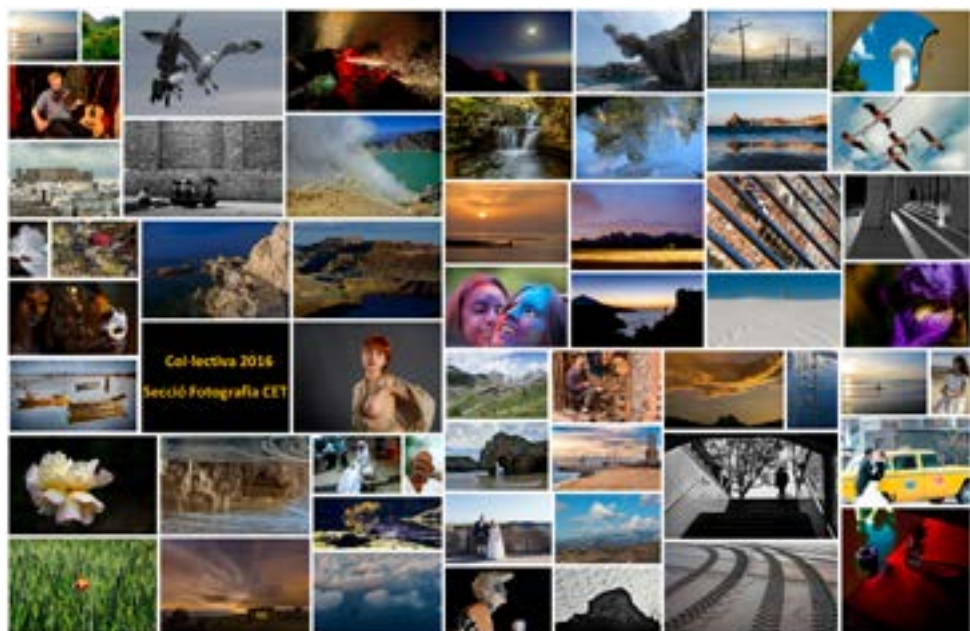
Fotos: Jordi Albareda.

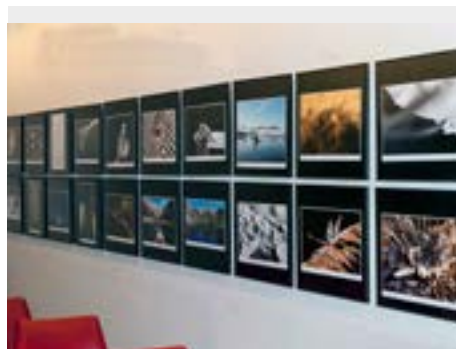
Gener: Santi Llorens.

Octubre: Edfon (Marga i Alma).

Juliol: Antoni Comellas.

Desembre: LXXVI Concurs de Fotografia.

Juny: Xavier Martínez.

Febrer: Toni Losada.

Abril: Dani Zarzuelo.

Desembre: entrega de premis.

Març: Josep M. Prat.

Maig: Mari Rodríguez i Jordi Sales.

Juny: Aureli Roche.

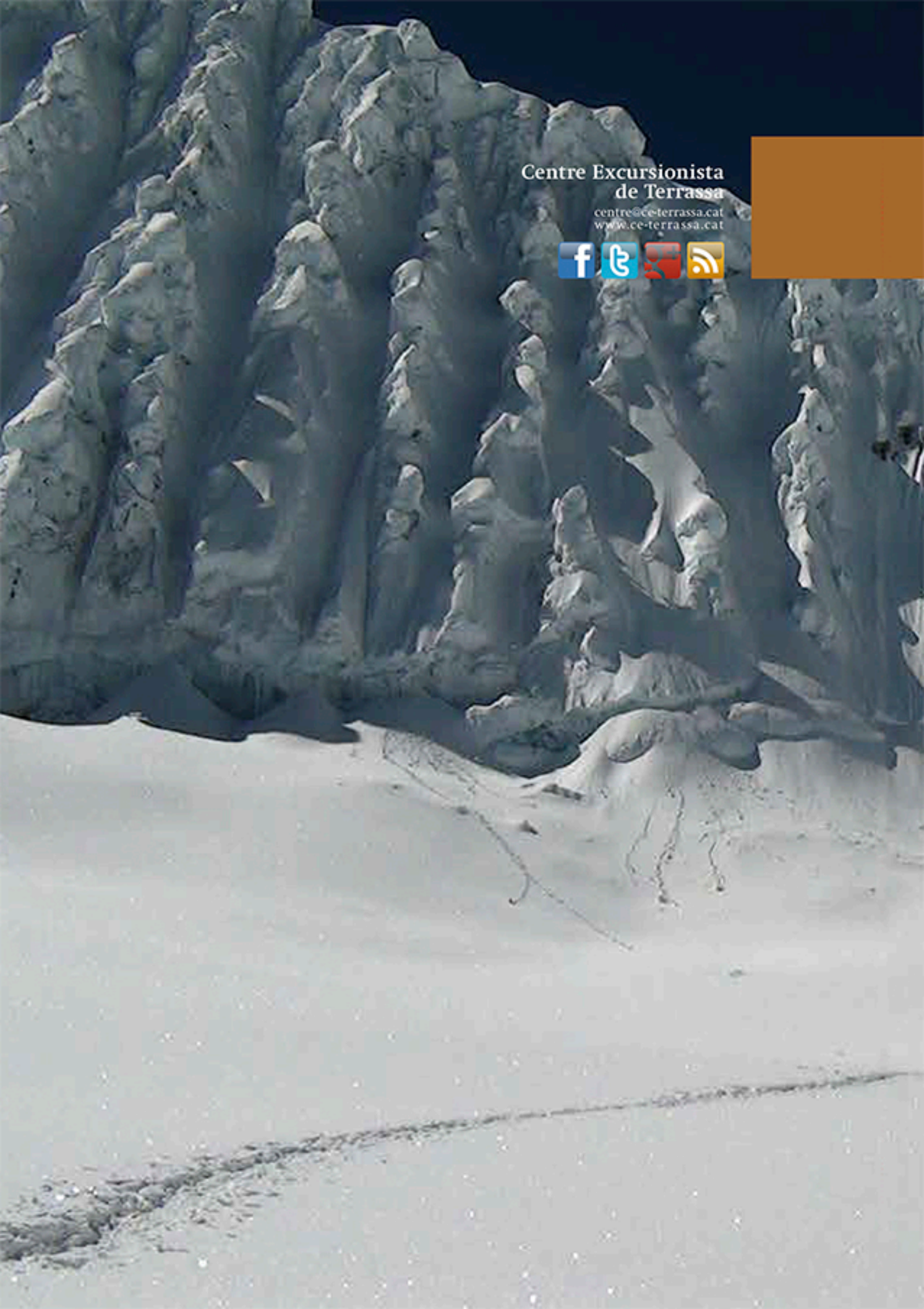
Novembre: Xavier Vila i Antoni Marin.

CAMINADA POPULAR I DIADA DE GERMANOR

Es van celebrar el dia 6 de novembre. A la Caminada vam poder gaudir d'un excel·lent recorregut pels cingles de Vacarisses i la Serra de l'Obac. La Diada de Germanor es va fer a la casa de les Vendranes.

Diada de Germanor a les Vendranes. Foto: Jordi Albareda.

Centre Excursionista
de Terrassa

centre@ce-terrassa.cat
www.ce-terrassa.cat

